

**Skonsolidowany Raport
Grupy Kapitałowej
Banku Millennium S.A.
za 3 kwartał 2023 r.**

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	1.01.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.01.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	6 316 105	2 958 663	1 379 876	631 114
Przychody z tytułu opłat i prowizji	780 381	768 262	170 489	163 878
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	1 056 181	(1 144 207)	230 743	(244 071)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	460 618	(1 263 503)	100 631	(269 519)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	1 151 968	(1 826 844)	251 670	(389 685)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	13 132 413	6 252 546	2 869 030	1 333 734
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(8 049 143)	1 200 191	(1 758 491)	256 013
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(223 471)	(181 370)	(48 822)	(38 688)
Przepływy pieniężne netto, razem	4 859 799	7 271 367	1 061 717	1 551 059
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,38	(1,04)	0,08	(0,22)
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą	0,38	(1,04)	0,08	(0,22)
	30.09.2023	31.12.2022	30.09.2023	31.12.2022
Aktywa razem	123 909 376	110 941 969	26 729 954	23 655 508
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	428 097	727 571	92 350	155 136
Zobowiązania wobec klientów	106 176 227	98 038 516	22 904 527	20 904 180
Kapitał własny	6 646 374	5 494 406	1 433 768	1 171 540
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	261 696	258 666
Liczba akcji (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	5,48	4,53	1,18	0,97
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	5,48	4,53	1,18	0,97
Współczynnik wypłacalności	16,64%	14,42%	16,64%	14,42%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-

Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EUR

dla pozycji na dzień bilansowy	-	-	4,6356	4,6899
dla pozycji za okres objęty sprawozdaniem (kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec poszczególnych miesięcy okresu)	-	-	4,5773	4,6880

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI BANKU MILLENNIUM I GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A. W 3-CIM KWARTALE 2023 r. I PIERWSZYCH 9-CIU MIESIĄCACH 2023 r.

WYNIKI FINANSOWE - GŁÓWNE ELEMENTY

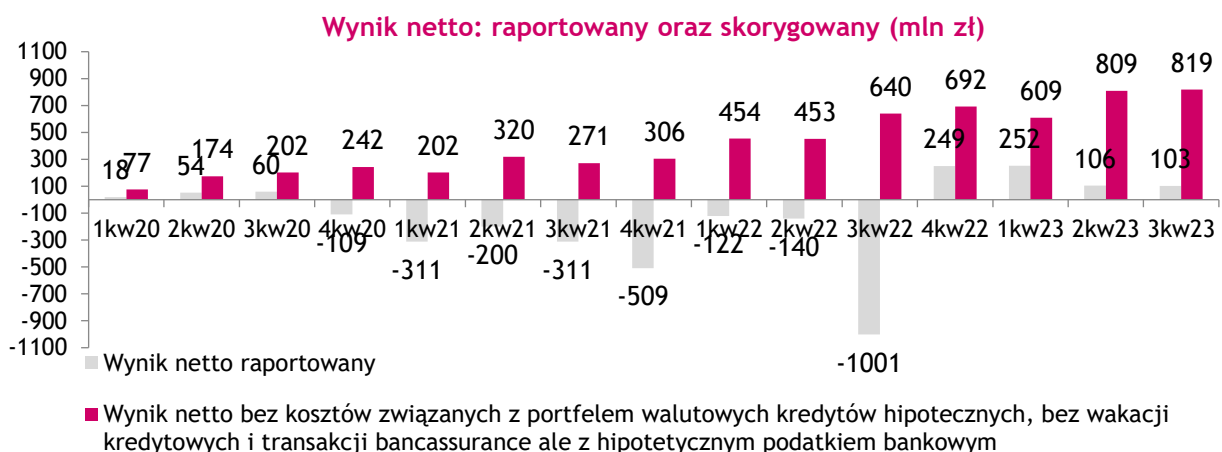
Podsumowanie

Grupa Kapitałowa Banku Millennium S.A. („Grupa BM”, „Grupa”) **zaraportowała zysk netto w wysokości 103 mln zł w 3-cim kwartale 2023 r.** („3kw23”) i 461 mln zł za okres pierwszych 9-ciu miesięcy 2023 r. („9M23”). **Wrzesień 2023 r. był dwunastym kolejnym miesiącem w którym wynik netto był dodatni.** W porównywalnych okresach ubiegłego roku (3kw22 oraz 9M22) raportowany wynik netto był ujemny i wynosił odpowiednio 1 001 mln zł oraz 1 264 mln zł.

Trzycyfrowy zysk netto osiągnięty został pomimo ciągle wysokich kosztów związanych z portfelem kredytów hipotecznych w walutach obcych („walutowe kredyty hipoteczne” i odpowiednio „koszty walutowych kredytów hipotecznych”) które osiągnęły wartość 813 mln zł po podatku (9M23: 2 560 mln zł, +47% r/r). **Zysk netto 3kw23 skorygowany** o ww. koszty i po uwzględnieniu hipotetycznego podatku od aktywów („podatek bankowy”) (97 mln zł) **byłby rekordowy, na poziomie 819 mln zł** (9M23: 2 237 mln zł, + 45% r/r).

Współczynniki kapitałowe poprawiły się znacząco w raportowanym okresie - współczynnik kapitałowy T1 Grupy wzrósł do 13,5% z 11,7% na koniec czerwca 2023 r. (Bank solo: odpowiednio do 14,1% z 11,7%). Dodatkowo, **Bank wyemitował czteroletnie obligacje o wartości 500 mln EUR spełniające wymogi MREL, domykając w ten sposób deficyt w stosunku do wymogów regulacyjnych.**

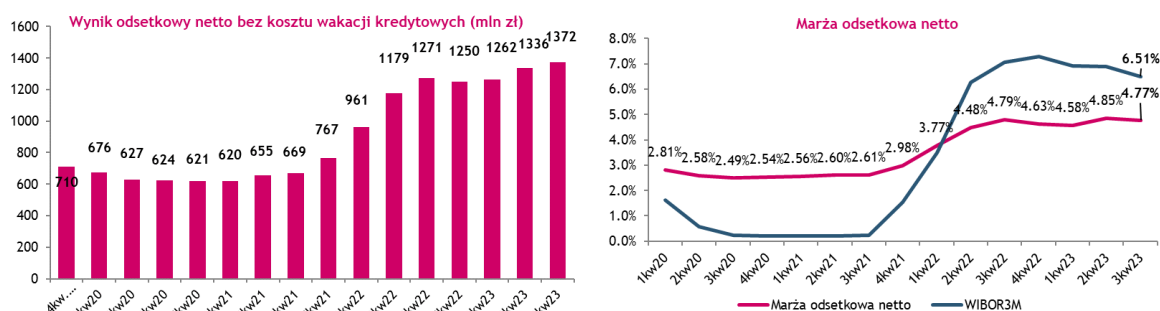
W 3kw23 **liczba zawartych dotąd polubownych ugód z posiadaczami walutowych kredytów hipotecznych przekroczyła poziom 20 tys.** Jest to liczba równa 1/3 liczby umów kredytowych aktywnych w momencie pełnego uruchomienia programu ugód. Dodatkowo, **liczba polubownych ugód zawartych w sądzie dalej rosta w stabilnym tempie.** W samym 3kw23, 156 takich ugód zostało zawartych (18% wszystkich) podczas gdy w 9M23 takich ugód zawarto 342 (13%).

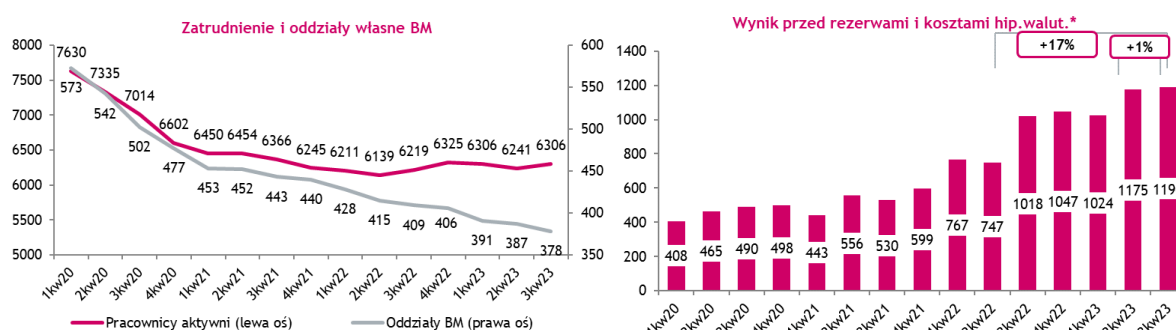
Kluczowe elementy wyników Grupy w okresie

Kluczowe osiągnięcia w 3kw23 były następujące:

- M** **wynik odsetkowy skorygowany o koszt wakacji kredytowych wzrósł o 3% kw/kw (9M23: +16% r/r)** dzięki połączeniu wyższej liczby dni kalendarzowych w raportowanym okresie z przyrostem aktywów odsetkowych netto („IEA”) o ponad 10% co przewyższyło negatywny wpływ powoli spadających rynkowych stop procentowych; wielkość oraz dochodowość portfela dłużnych papierów dalej rosła a struktura portfela kredytowego zmieniała się z pozytywnym skutkiem dla wyniku odsetkowego; dynamika wzrostu r/r dalej zwalniała z powodu efektu wysokiej bazy i wyniosła 8% w raportowanym kwartale;
- M** **kwartalna marża odsetkowa (NIM) nieco spadła (477 p.b.) z rekordowego poziomu 485 p.b. w 2kw23** ale był to w znacznej mierze efekt „mianownika” (wysoki wzrost IEA) jako że marża przychodowa poprawiła się w okresie a koszt depozytów nieznacznie spadł;

- M** **efektywność kosztowa pozostawała wysoka** (koszty operacyjne w 9M23 bez kosztów BFG/IPS wzrosły o 14% r/r w porównaniu z 32%-ym wzrostem raportowanych przychodów) w wyniku połączenia stałego wzrostu ucyfrowienia naszego biznesu, jak również relacji z klientami z mocną odpowiedzią w obszarze kosztów na rosnącą presję na przychody; liczba pracowników pozostawała mniej więcej stabilna (liczba aktywnych pracowników wzrosła o 66, tj. 1% w 3kw23 i nie zmieniła się od końca 2022 r.), optymalizacja sieci dystrybucji była kontynuowana (liczba oddziałów własnych spadła o 31 jednostek, tj. 8% w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy) i była komplementarna w stosunku do rosnącego udziału usług cyfrowych (klienci cyfrowi: 2,7 mln, wzrost o 7% r/r, aktywni użytkownicy bankowości mobilnej: 2,4 mln, wzrost o 11% r/r);

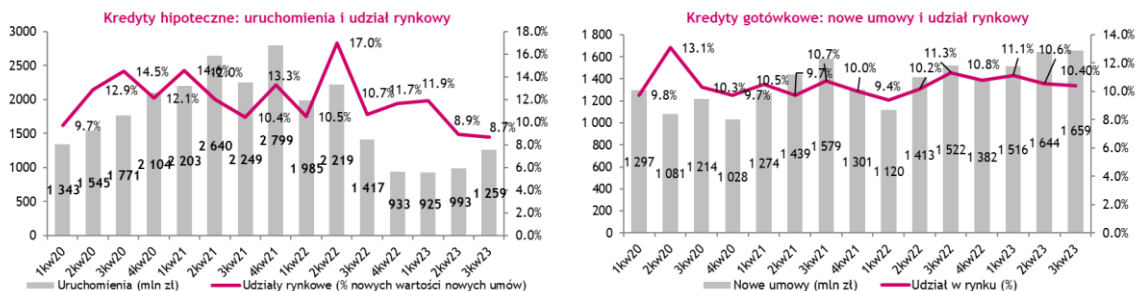

(*) Raportowany zysk przed rezerwami na ryzyko kredytowe, Covid-19, wynik na portfelu FV, utratą wartości aktywów finansowych, modyfikacjami, kosztami związanymi z walutowymi kredytami hipotecznymi i wynikiem na transakcji bancassurance w 1kw23.

- M** **portfel kredytowy nie zmienił się w okresie** (kredyty netto/brutto odpowiednio -6% r/r) ze zmianami portfela walutowych kredytów hipotecznych (raportowany -15% kw/kw i ponad 50% w dół r/r) pozostającymi główną determinantą zmian; portfel kredytowy bez walutowych hipotek praktycznie nie zmienił wartości we wszystkich kategoriach (+1% kw/kw i -1% r/r); portfel walutowych kredytów hipotecznych w wielkości raportowanej w bilansie dalej szybko się kurczył w wyniku zmian kursów walut, spłat, tworzenia rezerw na ryzyko prawne (zgodnie z MSSF9 rezerwy na ryzyko prawne księguje się jako pomniejszenie wartości brutto

zasądzonych kredytów), spisań oraz dobrowolnych ugód z kredytobiorcami; w rezultacie, udział całego portfela walutowych kredytów hipotecznych w kredytach brutto ogółem zmniejszył się do 5,2% (kredyty udzielone przez BM: 4,6%) z 10,2% (9,4%) w tym samym okresie ubiegłego roku;

M portfel niehipotecznych kredytów detalicznych wzrósł o 2% kw/kw oraz o 5% r/r, głównie dzięki poprawie sprzedaży kredytów gotówkowych (sprzedaż kredytów gotówkowych 1,7 mld zł, wzrost o 9% r/r w samym 3kw23, podczas gdy ich sprzedaż w 9M23 wyniosła 4,8 mld zł, rosnąc o 19% r/r); udział rynkowy BM w sprzedaży w 3kw23 wyniósł 10,4%, a w 9M23 10,7%, nieco powyżej poziomu 10,3% w 9M22; sprzedaż (wyплаты) kredytów hipotecznych w PLN wzrosła w 3kw23 znacząco i rosnąc o 27% kw/kw do poziomu 1,3 mld zł przekroczyła poziom 1 mld zł po raz pierwszy od 3kw22; sprzedaż w 9M23 wyniosła 3,2 mld zł i pozostała na poziomie znacząco poniżej (43%) sprzedaży w tym samym okresie ubiegłego roku; udział rynkowy Banku w sprzedaży w 3kw23 wyniósł 8,7% a w 9M23 9,5% w porównaniu do odpowiednio 10,7% w 3kw22 i 12,9% w 9M22;

M jakość portfela kredytowego była stabilna w 3kw23, ze wskaźnikiem NPL rosnącym nieznacznie do poziomu 4,7% z 4,5% na koniec czerwca br.; segment kredytów konsumenckich (wyższy wolumen kredytów w Koszyku 3, portfel bez wzrostu) był głównym źródłem tej zmiany; cały segment detaliczny pokazał wzrost wskaźnika NPL do poziomu 4,9% z 4,8% na koniec czerwca br., podczas gdy w segmencie przedsiębiorstw, podobnie, wskaźnik NPL wzrósł nieznacznie do 3,7% z 3,6% (głównie efekt zmniejszającego się mianownika czyli wielkości portfela kredytowego, jako że wolumen kredytów w Koszyku 3 nie zmienił się kw/kw); pokrycie kredytów niepracujących rezerwami zmieniło się nieznacznie (72% z 73% na koniec czerwca br. oraz 70% na koniec 2022 r.); koszt ryzyka pozostał niski (31 p.b. w 3kw23, 9M23: 40 p.b. w porównaniu do 44 p.b. w 9M22) dzięki ciągle niskiemu kosztowi ryzyka w segmencie przedsiębiorstw;

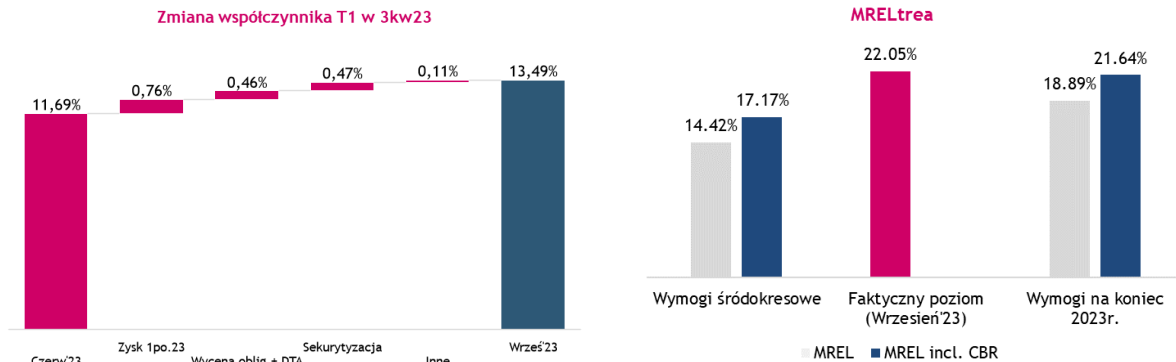
M depozyty klientów wzrosły o 6% kw/kw i 9% r/r z depozytami detalicznymi rosnącymi o 4% kw/kw i depozytami korporacyjnymi o 11%; kierunek zmiany struktury depozytów znowu się zmienił i udział depozytów terminowych wzrósł do poziomu 37% z poziomu 35% na koniec czerwca br. (33% na koniec roku 2022 oraz 18% na koniec 2021 r.); płynność Banku pozostawała na bardzo komfortowym poziomie ze wskaźnikiem K/D zmniejszającym dalej się do poziomu poniżej 70%;

M aktywa zarządzane zarówno przez Millennium TFI, jak i fundusze zewnętrzne dalej rosły w ujęciu kw/kw (+3% w 3kw23); na poziomie ponad 7,4 mld zł urosły one mocno r/r (+16%);

M współczynniki kapitałowe poprawiły się zauważalnie (skonsolidowany TCR: 16,6%/T1: 13,5% w porównaniu z odpowiednio: 14,6%/11,7% na koniec czerwca br.) i w rezultacie nadwyżka powyżej wymaganych minimalnych poziomów zwiększyła dalej do odpowiednio 4 punktów procentowych/3,3 punktu procentowego; poprawa w tym kwartale była przede wszystkim efektem zaliczenia zysku netto z 1 poł. 2023 r do kapitału regulacyjnego (78 p.b. wpływ na wskaźnik T1), transakcji sekurytyzacji portfela należności leasingowych (47 p.b.) oraz niższej negatywnej wyceny portfela obligacji oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego („DTA”) (46 p.b.);

M we wrześniu br. Bank wyemitował warte 500 mln EUR obligacje spełniające wymogi MREL (4NC3) które w połączeniu z ww. poprawą współczynników kapitałowych przyczyniły się z nadwyżką do

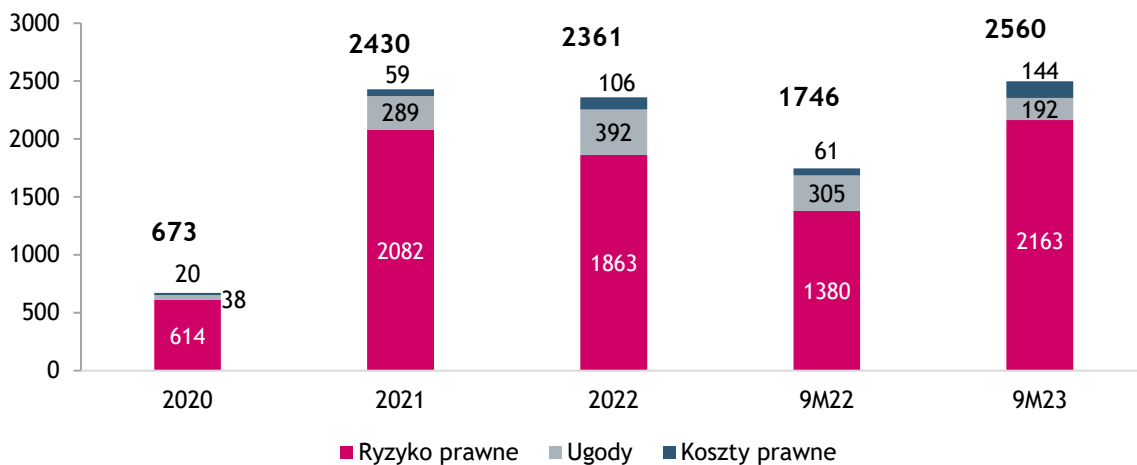
likwidacji niedoboru względem śródkresowego wymogu MREL + CBR; w rezultacie w październiku br., BFG uchyliło procedurę administracyjną w stosunku do Banku, która między innymi, zakazywała wypłaty przez Bank zysków powyżej maksymalnej kwoty podlegającej wypłacie związanej z minimalnym wymogiem w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych (M-MDA); Bank zamierza wypełnić wymogi MREL na koniec roku 2023 r.

Portfel walutowych kredytów hipotecznych i koszty z nim związane

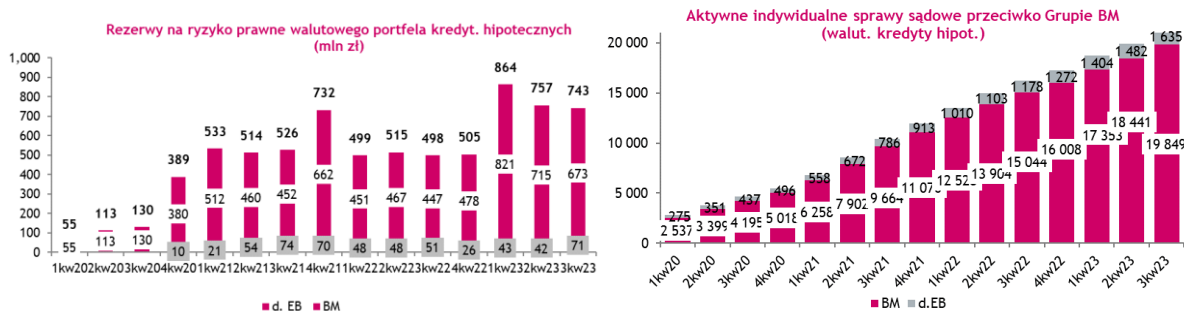
Koszty związane z portfelem kredytów hipotecznych w walutach obcych (rezerwy na ryzyko prawne, koszty związane z tzw. dobrowolnymi ugodami oraz koszty prawne) pozostawały na wysokim poziomie i nadal stanowiły znaczne obciążenie dla poprawiającej się rentowności podstawowej działalności Grupy. Koszty te osiągnęły w raportowanym okresie poziom 850 mln zł przed podatkiem (813 mln zł po podatku) a w 9M23 odpowiednio 2 698 mln zł / 2 560 mln zł i były znacząco powyżej poziomów w porównywalnych okresach ubiegłego roku.

Koszty związane z walutowymi kredytami hipot. (mln zł po podatku)*

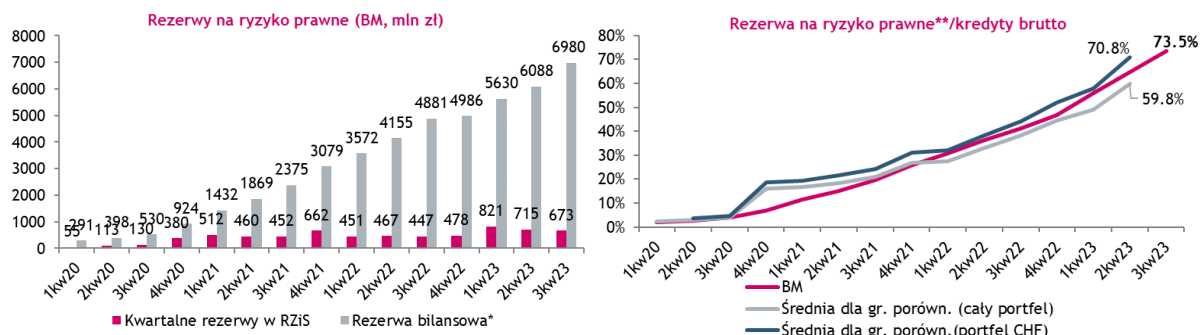

(* bez kosztów ryzyka prawnego związanymi z portfelem walutowych kredytów hipotecznych udzielonych przez d. EB

Całkowite rezerwy na ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi („rezerwy na walutowe kredyty hipoteczne”) w 3kw23 wyniosły 743 mln zł (przed podatkiem), w tym 673 mln zł dotyczyło portfela hipotek walutowych udzielonych przez Bank. W ciągu 9M23 wartości te wyniosły odpowiednio 2 364 mln zł oraz 2 208 mln zł (9M22: odpowiednio 1 513 mln zł oraz 1 366 mln zł). W 9M23, wartość ww. rezerw dotyczących kredytów udzielonych przez Bank wyniosła 2 163 mln zł w porównaniu do 1 380 mln zł w 9M22. Podczas gdy w pierwszej połowie 2023 r. wzrost rezerw na walutowe kredyty hipoteczne wynikał z negatywnych zmian w otoczeniu prawnym, zwłaszcza wyroku TSUE z 15 czerwca 2023 r., i w konsekwencji ze zmian metodologicznych (np. eliminacja scenariusza wynagrodzenia za kapitał udostępniony przez Bank) oraz zaktualizowanych parametrów w metodologii tworzenia rezerw przez Bank, w 3kw22 były one przede wszystkim pochodną zmiany parametrów, odzwierciedlając, *inter alia*, faktyczny oraz spodziewany napływ roszczeń sądowych.

Na koniec września 2023 r., saldo rezerw na portfel walutowych kredytów hipotecznych udzielonych przez Bank wyniosło 6 980 mln zł (co odpowiadało 73,5% ubrutwowionego portfela kredytów walutowych) a rezerwy na portfel walutowych kredytów hipotecznych udzielonych przez dawny Euro Bank 536 mln zł. Alokowana, czyli pomniejszająca bilansową wartość brutto każdego z tych portfeli wynosiła odpowiednio 5 950 mln zł oraz 451 mln zł.

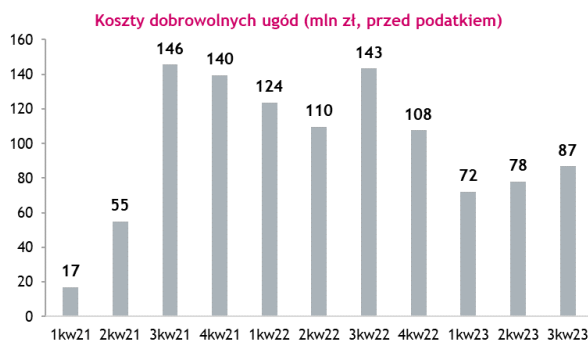
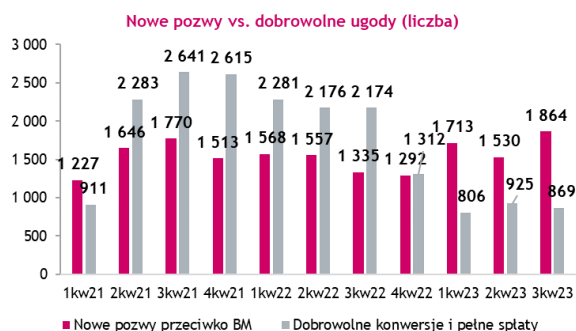
(*) bilansowa wartość rezerw nie równa się sumie obciążeń w RZiS; ** włączając rezerwy na umowy;
Uwaga: rezerwy na walutowe kredyty hipoteczne/walutowe kredyty hipoteczne brutto (po korekcie IFRS9 tam gdzie standard stosowany); bez portfela d. EB; dane dla grupy porównawczej mogą się różnić od poprzednio prezentowanych z powodu zmiany kompozycji grupy porównawczej

Na dzień 30 września br. Bank miał 19 849 umów kredytowych i dodatkowo 1 635 umowy kredytowe z byłego Euro Banku będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych), dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych. Relatywnie mała część tych pozwów (około 10%) została wniesiona przez kredytobiorców którzy na dzień wniesienia pozwu całkowicie spłacili walutowy kredyt hipoteczny bądź skonwertowali go na kredyt hipoteczny w PLN.

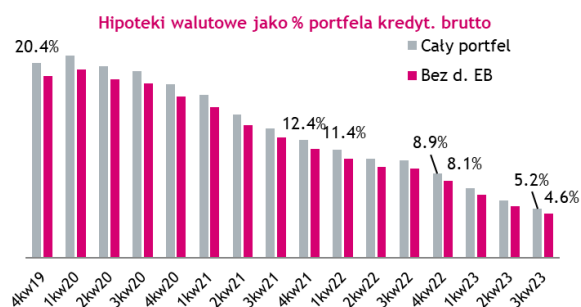
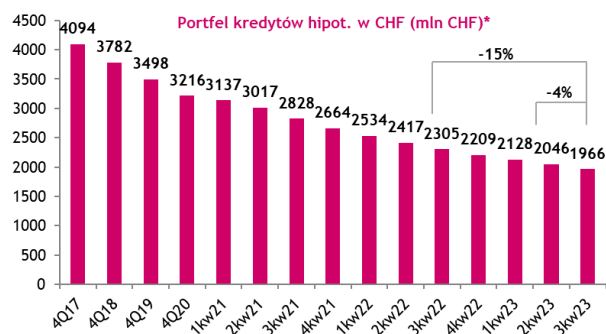
Bank przykłada wysoką wagę do redukcji swojego portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz związanego z nim ryzyka i dlatego pozostaje otwarty na indywidualnie negocjowane polubowne rozwiązania (między innymi przewalutowania kredytów na zł, przedterminowe częściowe lub całkowite spłaty, łącznie „dobrowolne umowy”). Liczba dobrowolnych umów w 3kw23 wyniosła 869, nieco poniżej liczby w poprzednim kwartale, a w 9M23 liczba umów wyniosła 2 600 (9M22: 6 631). Od początku roku 2020, kiedy umowy zaczęły być aktywniej oferowane, zawarto ponad 20 000 polubownych umów. Stanowi to ponad 33% liczby umów kredytowych dot. walutowych kredytów hipotecznych aktywnych w momencie startu programu oferowania umów. W wyniku tych negocjacji, zasądzonych wyroków oraz innych naturalnych czynników, w 3kw23 liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się o ponad 1 300 do 34 076, podczas gdy w ciągu 9M23 zmniejszyła się ona o ponad 3 900 po spadku o 9 600 w całym roku 2022.

W 3kw23, koszty związane z dobrowolnymi umowami wyniosły 87 mln zł (przed podatkiem, ujęte w linii wynik z pozycji wymiany a także w linii wynik z modyfikacji), podczas gdy w 9M23 koszty te wyniosły 237mln zł (9M22: 377 mln zł). Relatywnie wyższy koszt umów w 3kw23 odzwierciedlał, między innymi, rosnącą liczbę oraz udział umów na etapie postępowania sądowego. W 3kw23, 156 takich umów zostało zawartych w porównaniu do 137 w 2kw23 (9M23: 432 w porównaniu do 173 w 9M22).

Koszty prawne, ujęte w kosztach administracyjnych oraz pozostałych kosztach operacyjnych, wyniosły 57 mln zł w 3kw23 oraz 178 mln zł w 9M23.

W efekcie powyższych trendów, portfel hipotek walutowych Banku zmniejszył się o 4% w ciągu 3kw23 (w CHF, brutto, bez wpływu alokowanej rezerwy na ryzyko prawne) podczas gdy tempo spadku r/r wyniosło 15%. Udział całego portfela hipotek walutowych (brutto pomniejszone o alokowane rezerwy na ryzyko prawne) w portfelu kredytów brutto Grupy spadł do 5,2% na koniec września br., podczas gdy udział hipotek walutowych udzielonych przez Bank spadł do poziomu 4,6%.

(*) kredyty udzielone przez Bank

Uwaga: udział walutowych kredytów hipotecznych brutto bez pomniejszenia o alokowaną rezerwę na ryzyko prawne wynosił 12.5% na koniec czerwca 2023 r.

Po wyłączeniu wszystkich kosztów związanych z portfelem walutowych kredytów hipotecznych (3kw23: 850 mln zł przed podatkiem/813 mln zł po podatku, 9M23: odpowiednio 2 698 mln zł/2 560 mln zł), korekcie o wyniki 1kw23 będące efektem umowy dotyczącej *bancassurance* (597 mln zł przed podatkiem, 484 mln zł po podatku) oraz dodaniu hipotetycznego podatku bankowego (3kw23: 97 mln zł, 9M23: 300 mln zł), Grupa BM zaraportowałaby w 3kw23 zysk netto w wysokości 819 mln zł (804 mln zł przy liniowym rozkładzie składek na BFG) oraz zysk netto za 9M23 w wys. 2 237 mln zł w porównaniu ze skorygowanym zyskiem kwartalnym w 3kw22 w wysokości 640 mln zł (9M22: 1 547 mln zł).

SZCZEGÓŁOWE WYNIKI FINANSOWE

Rachunek zysków i strat Grupy

Przychody operacyjne Grupy (mln zł)	9M23	9M22	Zmiana r/r	3kw23	2kw23	Zmiana kw/kw
Wynik z tytułu odsetek	3 970	1 988	100%	1 372	1 336	3%
Wynik z tytułu odsetek (bez wakacji kredytowych)	3 970	3 411	16%	1 372	1 336	3%
Wynik z tytułu prowizji	592	606	-2%	188	203	-7%
Wynik na działalności podstawowej	4 562	2 595	76%	1 560	1 539	1%
Pozostałe przychody pozaodsetkowe	594	-116	-	22	-22	-
Przychody operacyjne ogółem	5 156	2 479	108%	1 582	1 517	4%
Przychody operacyjne bez pozycji nadzwyczajnych **	4 791	4 116	16%	1 664	1 603	4%

(*) Bez korekty portfela kredytów wg. wartości godziwej (-0,3 mln zł w 9M23 i 13,6 mln zł w 9M22), która jest włączona do pozycji „koszt ryzyka”

(**) Bez finansowego wpływu transakcji dot. ubezpieczeń (597 mln zł w 1kw23), negatywnego wpływu wakacji kredytowych (1.423 mln zł w 3kw22) oraz kosztów/ przychodów związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi (w wyniku z pozycji wymiany oraz pozostałych przychodach/ kosztach operacyjnych, w tym gwarancje od Societe Generale)

Wynik z tytułu odsetek w 9M23 osiągnął 3 970 mln zł i wzrósł znacznie o 16% r/r (bez negatywnego wpływu wakacji kredytowych dla kredytobiorców kredytów hipotecznych w zł w wysokości -1,4 mld zł zaraportowanych w 3kw22), głównie w efekcie wyższych rynkowych stóp procentowych i będącej tego następstwem poprawy marży odsetkowej Banku. Kwartalny wzrost wyniku odsetkowego wyniósł +3% kw/kw. Obniżka stóp banku centralnego o 75 pkt. baz. we wrześniu i dalsze oczekiwane przez rynek obniżki będą miały w przyszłości pewien negatywny wpływ na tę pozycję. Niemniej wynik odsetkowy w 3kw23 wykazał wyraźną odporność.

Marża odsetkowa netto (do średnich aktywów odsetkowych) (NIM) wyniosła 4,77% w 3kw23 i była niższa o 8 pkt. baz. w porównaniu z rekordowym poziomem z 2kw23 (4,85%) wykazując wpływ pewnego złagodzenia polityki pieniężnej. Obniżka stóp procentowych o 75 pkt. baz. we wrześniu była pierwszą od początku poprzedniego cyklu zacieśniania w 4kw21. Dodatkowo niższy NIM wynikał z większego udziału papierów dłużnych, zarówno po stronie aktywów jak i zobowiązań. NIM za 9M23 osiągnął wartość 4,72% czyli był o 36 pkt. baz. wyższy w porównaniu do poziomu za 9M22 wynoszącego 4,36% (ten ostatni bez wpływu wakacji kredytowych, wspomnianych wyżej).

Wynik z tytułu prowizji za 9M23 wyniósł 592 mln zł i spadł o 2% r/r (w 3kw23 spadł o 7% kw/kw), przede wszystkim w następstwie zmniejszenia prowizji z obsługi rachunków bankowych i transakcji (spadek o 35 mln zł). Prowizje maklerskie i powiernicze oraz opłaty za zarządzanie i dystrybucję funduszy inwestycyjnych oraz innych produktów inwestycyjnych również zmniejszyły się w skali roku (o 7 mln zł) w wyniku niekorzystnych uwarunkowań na rynkach kapitałowych w 2023 r. Bardziej wyraźną pozycją rosnącą były prowizje z kart płatniczych podczas gdy prowizje z działalności *bancassurance* (sprzedaż ubezpieczeń) wykazała istotny spadek kwartalny (-29% kw/kw) w wyniku transakcji dotyczącej biznesu ubezpieczeniowego z zewnętrznym podmiotem zawartej wcześniej w bieżącym roku.

Raportowany wynik na działalności podstawowej, zdefiniowany jako suma wyniku z tytułu odsetek i wyniku z tytułu prowizji, osiągnął 4 562 mln zł za 9M23 i wzrósł bardzo mocno o 76% r/r, ale był to efekt wakacji kredytowych dla kredytobiorców kredytów hipotecznych w złotych, zaksięgowanych w 3kw22. Wzrost bez wakacji kredytowych wyniósł 14% odzwierciedlając silną dynamikę powtarzalnych dochodów Grupy (w 3kw23 wzrost o 1% kw/kw).

Pozostałe przychody pozaodsetkowe, które obejmują wynik z wymiany, wyniki na aktywach i zobowiązaniach finansowych (bez korekty portfela kredytów wg. wartości godziwej), a także

pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, zanotowały znacząco dodatnią wartość w 9M23 w wysokości 594 mln zł, w głównej mierze wskutek transakcji ubezpieczeniowej (sprzedaży zewnętrznemu partnerowi ubezpieczeniowemu udziałów w Millennium Financial Services w marcu 2023r. wraz ze związanymi z tym efektami, która przyniosła przychód przed opodatkowaniem w kwocie 597 mln zł). Koszty związane z polubownymi ugodami negocjowanymi z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych oraz koszty prawne związane z tymi kredytami (313 mln zł za 9M23 wykazane w wyniku z pozycji wymiany i pozostałych kosztach operacyjnych) w dalszym ciągu miały negatywny wpływ na tę linię wyniku.

Przychody operacyjne ogółem Grupy osiągnęły wysokość 5 156 mln zł w 9M23 wykazując bardzo wysoki wzrost o 108% r/r. Bez uwzględnienia wspomnianych wyżej nadzwyczajnych pozycji przychodów i kosztów, osiągnęły one poziom 4 791 mln zł i wzrosły o 16% r/r (w 3kw23: +4% kw/kw) przyczyniając się do znaczącej poprawy efektywności działania Grupy.

Koszty ogółem wyniosły 1 464mln zł w 9M23, przekładając się na spadek o 10% r/r, głównie w wyniku wysokich kwot składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG) oraz składki na system ochrony („IPS”) w 9M22 (wpłata na IPS przez Bank wyniosła 276 mln zł przed opodatkowaniem w 9M22). Koszty ogółem bez opłat na BFG/IPS wzrosły o 14% r/r (w 3kw23: +5% kw/kw).

Koszty operacyjne (mln zł)	9M23	9M22	Zmiana r/r	3kw23	2kw23	Zmiana kw/kw
Koszty osobowe	(766)	(678)	13%	(265)	(256)	3%
Pozostałe koszty administracyjne	(697)	(947)	-26%	(229)	(192)	19%
<i>w tym opłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG) i składka na IPS</i>	(60)	(397)	-85%	0	23	-
Koszty operacyjne ogółem	(1 464)	(1 625)	-10%	(494)	(448)	10%
Całkowite koszty bez BFG/IPS	(1 404)	(1 228)	14%	(494)	(472)	5%
Koszty/przychody - raportowane	28,4%	41,6%	-13,2 p.p.	31,2%	29,5%	1,7 p.p.
Koszty/przychody skoryg. (*)	29,0%	38,0%	-9,0 p.p.	29,4%	28,8%	0,6 p.p.

(*) z równym rozkładem opłaty BFG na fundusz restrukturyzacji na cały rok i bez przychodów lub kosztów jednorazowych

Koszty osobowe w 9M23 wyniosły 766 mln zł i wzrosły o 13% r/r, głównie w efekcie inflacji płacowej przejawiającej się w wyższych wynagrodzeniach zasadniczych. Grupa kontuuje dostosowywanie liczby oddziałów i poziom zatrudnienia do bieżących potrzeb, co odzwierciedla coraz ważniejszą rolę kanałów online przy jednoczesnym utrzymywaniu znaczącej obecności geograficznej pod względem sieci tradycyjnych oddziałów. Na koniec września 2023 r. liczba oddziałów ogółem wyniosła 615 a ich liczba została zredukowana o 18 placówek w porównaniu do stanu na koniec września 2022 r. Liczba pracowników w Grupie wyniosła 6 776 etatów na koniec września 2023 r. i była na podobnym poziomie jak rok wcześniej. Wyłączając pracowników na długoterminowych zwolnieniach („aktywne etaty”), liczba zatrudnionych była znacznie niższa, tzn. wynosiła 6 306.

Zatrudnienie (etaty)	30.09.2023	30.09.2022	Zmiana r/r	30.06.2023	Zmiana kw/kw
Bank Millennium S.A.	6 486	6 499	0%	6 461	0%
Podmioty zależne	290	279	4%	285	1%
Grupa Banku Millennium razem	6 776	6 778	0%	6 746	0%
Grupa BM razem (aktywne* etaty)	6 306	6 219	1%	6 241	1%

(*) liczba aktywnych etatów oznacza liczbę pracowników, którzy nie są na długoterminowych zwolnieniach

Pozostałe koszty administracyjne (w tym amortyzacja) osiągnęły 697 mln zł w 9M23 i spadły o 26% r/r w rezultacie niższych składek na BFG/IPS, o czym wspomniano wyżej, podczas gdy koszty te bez składek na BFG/IPS wzrosły o 16% r/r (w 3kw23: wzrost o 6% kw/kw) z powodu wyższych kosztów usług prawnych i doradztwa, kosztów utrzymania i wynajmu budynków oraz kosztów informatyki i telekomunikacji. Koszty prawne związane z negocjacjami i sprawami sądowymi dotyczącymi kredytobiorców walutowych kredytów hipotecznych stanowiły dodatkowe obciążenie w tej grupie kosztów (61 mln zł w okresie sprawozdawczym).

Wskaźnik kosztów do dochodów za 9M23 wyniósł 28,4% i był niższy o 13,2 pkt. proc. niż poziom dla 9M22 (41,6%). Wskaźnik kosztów do dochodów bez wyżej wymienionych pozycji nadzwyczajnych (głównie transakcja *bancassurance*, koszt wakacji kredytowych oraz koszty prawne i straty walutowe związane ze sporami sądowymi/ugodami z kredytobiorcami walutowymi) osiągnął rekordowo niski poziom 29% za 9M23 r. i był o 9 punktów procentowych niższy niż w 9M22.

Zysk netto (mln zł)	9M23	9M22	Zmiana r/r	3kw23	2kw23	Zmiana kw/kw
Przychody operacyjne	5 156	3 902	32%	1 582	1 517	4%
Koszty operacyjne	(1 464)	(1 625)	-10%	(494)	(448)	10%
Odpisy na utratę wartości oraz pozostały koszt ryzyka*	(231)	(267)	-13%	(59)	(52)	13%
Pozostałe modyfikacje**	(41)	(50)	-17%	(5)	(17)	-71%
Odpis na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych	(2 364)	(1 513)	56%	(743)	(757)	-2%
Podatek bankowy	0	(169)	-100%	0	0	-
Zysk brutto	1 056	(1 144)	-192%	281	242	16%
Podatek dochodowy	(596)	(119)	399%	(178)	(136)	31%
Zysk netto - raportowany	461	(1 264)	-	103	106	-3%
Zysk netto (skorygowany***)	2 252	1 568	44%	804	776	4%

(*) odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i niefinansowych w tym korekta kredytów wg. wartości godziwej (-0,3 mln zł w 9M23 i 13,6 mln zł w 9M22) oraz efekt modyfikacji kredytów (-26,8 mln zł w 9M23 i -15,8 mln zł w 9M22)

(**) wartość modyfikacji zaksięgowana w danym okresie wynikająca z dobrowolnych uгод z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych odnosząca się do specyficznej grupy tych umów

(***) bez pozycji nadzwyczajnych, tj. wpływu transakcji *bancassurance* (597 mln zł w 1kw23), ujemnego wpływu wakacji kredytowych (1.423 mln zł) oraz rezerw na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych, kosztów uгод z kredytobiorcami tych kredytów, oraz z liniowym rozłożeniem składki na fundusz restrukturyzacji banków (BFG) i hipotetycznym podatkiem bankowym jaki byłby do zapłacenia w 9M23

Łączny koszt ryzyka, który obejmował odpisy netto na utratę wartości, korektę wartości godziwej części portfela kredytowego i część wyniku modyfikacji (bez części dotyczącej uгод z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych), poniesiony przez Grupę, wyniósł 231 mln zł w 9M23 i był niższy o 13% niż w 9M22 (w 3kw23: wzrost o 13% kw/kw).

Koszty ryzyka dla segmentu detalicznego były głównym czynnikiem wzrostu kosztów ryzyka ogółem i w 9M23 wyniosły 221 mln zł. Koszt ryzyka dla segmentów korporacyjnego i pozostałych były umiarkowane i wyniosły zaledwie 10 mln zł. Relatywnie rzecz biorąc, koszt ryzyka (tzn. odpisy netto w stosunku do średnich kredytów brutto) za 9M23 wyniósł 40 pkt. baz. (anualizowany), zatem był o 4 pkt. baz. niższy niż w 9M22 (44 pkt. baz.).

W 9M23 Grupa zaksięgowała w wyniku z modyfikacji części kosztów uгод z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 41 mln zł, które były niższe o 17% w porównaniu z wartością za 9M22.

W 9M23 Bank dalej tworzył rezerwy na ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów hipotecznych, które wciąż stanowiły znaczącą pozycję w Rachunku zysków i strat i osiągnęły 2 364 mln zł (2 208 mln zł, z wyłączeniem kredytów generowanych przez były Euro Bank, ponieważ kredyty te podlegają klauzulom ubezpieczeniowym i gwarancjom Societe Generale). Rezerwy te były znacząco wyższe (tj. o 56%) od tych utworzonych w 9M22. Szacunki rezerw dokonane przez Bank uwzględniają rozstrzygnięcie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21 i w rezultacie eliminację prawdopodobieństwa otrzymania wynagrodzenia za korzystanie z udostępnionego przez Bank kapitału w stosowanej przez Bank metodologii tworzenia rezerw na ryzyko prawne. Ponadto, Bank dokonał również aktualizacji innych parametrów swej metodologii. Na koniec września 2023 r. saldo rezerw na portfel Banku Millennium wyniosło 6 980 mln zł (równowartość 73,5% ubruttowionego portfela walutowych kredytów hipotecznych) oraz 536 mln zł na portfel kredytów udzielonych przez dawny Euro Bank.

Wynik brutto (przed podatkiem dochodowym) w 9M23 r. był dodatni i wyniósł 1 056 mln zł w porównaniu do straty przed opodatkowaniem w wysokości 1 144 mln zł za 9M22. Bank nie jest zobowiązany do wnoszenia opłat z tytułu podatku bankowego od 15 lipca 2022 r., tj. od dnia podjęcia decyzji o uruchomieniu Planu Naprawy, i notyfikacji o fakcie KNF oraz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

W 9M23, Grupa wykazała **zysk netto** w kwocie 461 mln zł. W 3kw23 Grupa zaraportowała zysk netto w wys. 103 mln zł i był to czwarty zyskowy kwartał z rzędu po poprzedzających ośmiu kwartałach ciągłych strat netto. Po korekcie o wymienione powyżej pozycje nadzwyczajne (dot. m. in. przychodów ze sprzedaży udziałów w działalności ubezpieczeniowej *bancassurance*, kosztów związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi oraz proporcjonalnym ujęciem kosztów BFG) Grupa osiągnęłaby zysk netto w wysokości 2 252 mln zł w 9M23, o 44% więcej niż skorygowany zysk netto za 9M22 w wysokości 1 568 mln zł.

Kredyty i pożyczki dla klientów

Kredyty netto ogółem Grupy Banku Millennium wyniosły 73 983 mln zł na koniec września 2023 r. i zmniejszyły się o 6% r/r (prawie zbliżony poziom kwartalnie). Kredyty bez portfela kredytów hipotecznych w walutach obcych spadły nieznacznie o 1% r/r nieco wzrosły kwartalnie (+1%). Walutowe kredyty hipoteczne, netto po uwzględnieniu rezerw, obniżyły się znacząco w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy (spadek o 53%), a udział walutowych kredytów hipotecznych (bez kredytów przejętych z Euro Banku) w kredytach brutto ogółem spadł wyraźnie w ciągu roku do 4,6% z poziomu 9,4% rok temu (częściowo ze względu na fakt, że większość rezerw na ryzyko prawne obniża wartość kredytów brutto, poza regularną amortyzacją i wcześniejszymi spłatami).

Strukturę i dynamikę kredytów dla klientów w Grupie przedstawia poniższa tabela:

Kredyty i pożyczki dla klientów (mln zł)	30.09.2023	30.09.2022	Zmiana r/r	30.06.2023	Zmiana kw/kw
Kredyty dla gospodarstw domowych	56 150	58 761	-4%	55 995	0%
- złotowe kredyty hipoteczne	35 706	34 850	2%	35 220	1%
- walutowe kredyty hipoteczne	3 822	8 113	-53%	4 505	-15%
- w tym kredyty Banku Millennium	3 399	7 415	-54%	4 055	-16%
- w tym kredyty byłego Euro Banku	423	698	-39%	449	-6%
- kredyty konsumpcyjne	16 623	15 798	5%	16 270	2%
Kredyty dla przedsiębiorstw i sektora publicznego	17 833	20 204	-12%	18 157	-2%
- leasing	6 755	7 114	-5%	6 790	-1%
- pozostałe kredyty dla przedsiębiorstw i faktoring	11 078	13 090	-15%	11 367	-3%
Kredyty i pożyczki netto dla klientów	73 983	78 965	-6%	74 152	0%
<i>Kredyty i pożyczki netto dla klientów bez walutowych kredytów hipotecznych</i>	<i>70 161</i>	<i>70 853</i>	<i>-1%</i>	<i>69 647</i>	<i>1%</i>
Odpisy na utratę wartości	2 587	2 539	2%	2 524	2%
Kredyty i pożyczki dla klientów brutto*	76 570	81 505	-6%	76 676	0%

(*) W tym, poza rezerwami na ryzyko kredytowe, także korekta wartości godziwej portfela kredytów ujmowanego wg wartości godziwej, oraz modyfikacja. W tym przypadku portfel kredytów brutto przedstawia wartość kredytów i pożyczek przed wspomnianymi rezerwami i korektami.

Wartość netto kredytów dla gospodarstw domowych wyniosła 56 150 mln zł na dzień 30 września 2023r., wykazując spadek o 4% r/r (podobny poziom kwartalnie). W ramach tej linii kredyty hipoteczne w złotych nieco wzrosły o 2% rok do roku ponieważ kwartalne udzielenia i w rezultacie wypłaty znacznie spadły w środowisku wysokich stóp procentowych. W 9M23 uruchomienia kredytów hipotecznych osiągnęły 3 176 mln zł i spadły o 44% w stosunku do poziomu za 9M22.

Wartość netto kredytów konsumpcyjnych wyniosła 16 623 mln zł i wzrosła o 5% r/r. Tendencja w zakresie kredytów gotówkowych kształtowała się bardzo korzystnie - nowo udzielone kredyty wypłacone w 9M23 osiągnęły wartość 4,8 mld zł, rosnąc o 19% w stosunku do 9M22.

Wartość netto kredytów dla przedsiębiorstw wyniosła 17 833 mln zł na koniec września 2023 r. i obniżyła się o 12% r/r (-2% kw/kw). Zmniejszenie portfela kredytowego wynikało przede wszystkim z większej koncentracji ze strony Grupy na optymalizacji aktywów ważonych ryzykiem (RWA) w związku z założeniami dot. zarządzania kapitałem.

Depozyty klientów

Dynamikę depozytów klientów przedstawia poniższa tabela:

Depozyty klientów (mln zł)	30.09.2023	30.09.2022	Zmiana r/r	30.06.2023	Zmiana kw/kw
Depozyty klientów indywidualnych	74 247	66 867	11%	71 714	4%
Depozyty przedsiębiorstw i sektora publicznego	31 929	30 903	3%	28 883	11%
Depozyty ogółem	106 176	97 771	9%	100 597	6%

Depozyty ogółem wyniosły 106 176 mln zł na dzień 30 września 2023 r. i wzrosły o 9% r/r (wzrost o 6% kw/kw).

Głównym źródłem wzrostu były depozyty klientów indywidualnych które osiągnęły 74 247 mln zł wg stanu na 30 września 2023r. i wzrosły o 11% r/r. Lokaty terminowe klientów indywidualnych odnotowały silny wzrost o 30% r/r z podczas gdy rachunki bieżące i oszczędnościowe osób fizycznych wzrosły tylko o 4% r/r.

Depozyty przedsiębiorstw i sektora publicznego na dzień 30 września 2023r. wyniosły 31 929 mln zł i wzrosły o 3% r/r oraz o 11% kw/kw.

PLYNNOŚĆ, JAKOŚĆ AKTYWÓW I WYPŁACALNOŚĆ

Płynność Grupy Banku Millennium pozostała na bardzo wysokim poziomie w 3 kwartale 2023 roku. Wskaźnik LCR osiągnął poziom 299% na koniec września 2023, tj. pozostawał znacznie powyżej minimum nadzorczego w wysokości 100%. Wskaźnik kredytów do depozytów utrzymuje się na bezpiecznym poziomie 70% a udział płynnych papierów wartościowych (głównie obligacje emitowane przez rząd, wielostronne banki rozwoju i bony NBP) w aktywach ogółem Grupy pozostaje znaczący i wynosi 31%.

Wskaźniki jakości kredytów i płynności Grupy (mln zł)	3 kw. 2023	3 kw. 2022	Zmiana r/r	2 kw. 23	Zmiana kw./kw.
Razem kredyty z utratą wartości	3 582	3 702	-120	3 456	126
Odpisy na utratę wartości	2 560	2 495	65	2 495	65
Korekta do wartości godziwej	27	44	-17	29	-2
Ogółem odpisy na utratę wartości i korekta do wartości godziwej	2 587	2 539	48	2 524	63
Udział ekspozycji z utratą wartości NPL ratio (%)	4,68%	4,54%	0,14%	4,51%	0,17%
Kredyty przeterminowane ponad 90 dni /kredyty ogółem (%)	2,23%	2,25%	-0,02%	2,10%	0,13%
Wskaźnik pokrycia (Odpisy łącznie + korekta do wart. godziwej/kredyty z utratą wartości) (%)	72,23%	68,60%	3,64%	73,04%	-0,81%
Ogółem odpisy i korekta do wartości godziwej/kredyty przeterminowane (>90d) (%)	151,43%	138,37%	13,06%	156,74%	-5,31%
Wskaźnik pokrycia płynności (LCR) Grupy	299%	165%	134%	260%	39%

Grupa nadal prezentowała bardzo dobrą jakość aktywów: udział kredytów z utratą wartości w całości portfela kredytowego pozostał na niskim poziomie 4,68%. Udział kredytów przeterminowanych powyżej 90 dni w portfelu ogółem zmniejszył się r/r z 2,25% do 2,23% na koniec września 2023 r.

Wskaźnik pokrycia kredytów z utratą wartości r/r wzrósł z 68,60% do 72,23% na koniec września 2023. W ciągu roku wzrosło pokrycie kredytów przeterminowanych o ponad 90 dni z 138,37% do 151,43%, ze względu na zmniejszenie tego portfela.

W portfelu hipotecznym wskaźnik kredytów z utratą wartości spadł r/r z 2,54% do 2,39% na koniec września 2023, dla produktów detalicznych z 10,14% do 10,12%, podczas gdy w portfelu leasingowym wzrósł z 4,07% do 4,49%. W portfelu korporacyjnym wskaźnik poprawił się z 3,57% do 3,20%.

Wypłacalność

Bank i Grupa są zobowiązane na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych i dźwigni, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji, a także rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR II).

W 3 kwartale 2023 r. w porównaniu z poprzednim kwartałem łączny wskaźnik kapitałowy (TCR) znacznie wzrósł o 187 p.b., podobnie jak wskaźniki T1 i CET1 wzrost o 180 p.b.

Główne wskaźniki kapitałowe* <i>(mln zł)</i>	3 kw. 2023	3 kw. 2022	Zmiana r/r	2 kw.23	Zmiana kw/kw
Aktywa ważone ryzykiem (RWA) Grupa	44 901,2	52 587,1	-7 685,9	47 147,9	-2 246,7
Aktywa ważone ryzykiem (RWA) Bank	41 827,5	52 085,5	-10 258,0	46 988,8	-5 161,3
Wymogi kapitałowe Grupa	3 592,1	4 207,0	-614,9	3 771,8	-179,7
Wymogi kapitałowe Bank	3 346,2	4 166,8	-820,6	3 759,1	-412,9
Fundusze własne Grupa	7 471,7	6 497,2	974,5	6 962,3	509,4
Fundusze własne Bank	7 298,9	6 472,1	826,8	6 939,2	359,6
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR) Grupa	16,64%	12,36%	4,3	14,77%	1,87
Minimalny wymagany TCR	12,69%	13,54%	-0,9	12,69%	0,00
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR) Bank	17,45%	12,43%	5,0	14,77%	2,68
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1) Grupa	13,49%	9,45%	4,0	11,69%	1,80
Minimalny wymagany Wskaźnik T1	10,21%	10,84%	-0,6	10,21%	0,00
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1) Bank	14,06%	9,49%	4,6	11,68%	2,39
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1) Grupa	13,49%	9,45%	4,0	11,69%	1,80
Minimalny wymagany Wskaźnik CET1	8,34%	8,81%	-0,5	8,34%	0,00
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1) Bank	14,06%	9,49%	4,6	11,68%	2,39
Wskaźnik dźwigni (LR) Grupa	4,72%	4,28%	0,4	4,60%	0,13

(*) Wskaźniki kapitałowe są wyliczane zgodnie z przepisami przejściowymi łągadzającymi wpływ wdrożenia MSSF 9 na wskaźnik CET1

Bank otrzymał we wrześniu 2023 roku decyzję KNF o wyrażeniu zgody na włączenie do kapitału podstawowego Tier 1 zysku netto wypracowanego w 1 półroczu 2023 r. w kwocie 338,6 mln zł na poziomie jednostkowym i w kwocie 357,9 mln zł na poziomie skonsolidowanym.

W lipcu 2023 r. Millennium Leasing zawarł transakcję sekurytyzacji syntetycznej wierzytelności leasingowych, która miała pozytywny wpływ na współczynniki kapitałowe Grupy (około 47 p.b. na współczynnik Tier 1 i około 62 p.b. na łączny współczynnik kapitałowy).

Poprawa wskaźników została zdeterminowana głównie znacznym wzrostem funduszy własnych, w sumie o 509 mln zł (o 7,3%). Wynikało to przede wszystkim ze wspomnianego wyżej włączenia do funduszy własnych zysku netto 1 półroczu 2023 roku (wzrost o 358 mln zł) oraz z lepszej o wyceny rynkowej obligacji wycenianych przez pozostałe całkowite dochody (wzrost o 132 mln zł). Z drugiej strony zanotowano wyraźny spadek - o 180 mln zł (o 4,8%) - wymogów w zakresie funduszy własnych. Powodem tego był głównie efekt wspomnianej transakcji sekurytyzacji i inne działania zmierzające w kierunku optymalizacji aktywów ważonych ryzykiem.

Wskaźnik dźwigni poprawił się o 12 p.b. z powodu wspomnianego wzrostu funduszy własnych, któremu towarzyszył wzrost miary ekspozycji dźwigni. Kształtuje się on na bezpiecznym poziomie 4,72%, znacznie przekraczając regulacyjne minimum 3%.

Minimalne poziomy kapitału obejmują:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Aktualnie bufor ten został ustalony w zaleceniach KNF pod koniec 2022 roku w wysokości 1,95 p.p. (Bank) i 1,94 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 1,47 p.p. (Bank) i 1,46 p.p. (Grupa) dla Wskaźnika Tier1 oraz 1,10 p.p. (Bank) i 1,09 p.p. (Grupa) dla Wskaźnika CET1;
- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%,
 - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF,
 - Bufora ryzyka systemowego w wysokości 0%, obowiązujący od marca 2020 roku, w związku z Rozporządzeniem Ministra Finansów i Rozwoju,
 - Bufora antycykliczny w wysokości 0%.

Bank otrzymał w grudniu 2022 roku zalecenie dotyczące utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego narzutu kapitałowego („P2G”) w celu zaabsorbowania potencjalnych strat wynikających z wystąpienia warunków skrajnych, na poziomie 1,72 p.p. oraz 1,75 p.p. (na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym) ponad wartość OCR. Zgodnie z zaleceniem, dodatkowy narzut powinien składać się w całości z kapitału podstawowego Tier 1.

Minimalne wymagane przez KNF wielkości wskaźników kapitałowych w zakresie wymogu połączonego bufora (OCR) są osiągnięte z dużą nadwyżką na koniec 3 kwartału 2023 roku. Również w zakresie oczekiwanych przez KNF poziomów, obejmujących dodatkowy narzut P2G, zostały one osiągnięte dla wszystkich wskaźników kapitałowych.

REALIZACJA STRATEGII

Bank przyjął i ogłosił nową strategię na lata 2022 - 2024 w 4kw21. Strategia jasno określa kluczowe obszary biznesowe i ich kontrybucję do osiągnięcia założonych wyników. W ślad za przyjętą strategią, Bank opracował i przyjął w 1 kw22 podejście do jej operacjonalizacji, które bazuje na 17 inicjatywach/obszarach strategicznych. Portfolio jest przedmiotem kwartalnego procesu monitoringu i przeglądu zarówno na poziomie operacyjnym, jak i zarządczym.

Bank śledzi wykonanie przyjętych celów strategicznych, jak również uważnie obserwuje zmienne otoczenie rynkowe, które może wpłynąć na realizację celów strategicznych.

	KLIENT			FINANSE			RYZYSKO & CHF	
	LICZBA AKTYWNYCH KLIENTÓW DETAL.	UDZIAŁ KLIENTÓW AKTYWNYCH CYFROWO	UDZIAŁ KANAŁÓW CYFR. W SPRZEDAŻY ¹	ZYSK NETTO ²	KOSZTY / DOCHODY ²	ZWROT Z KAPITAŁU ²	WSKAŹNIK KREDYTÓW ZAGROŻONYCH (NPL)	UDZIAŁ KREDYTÓW FX W PORTFELU BRUTTO ³
	[mln]	[%]	[%]	[mld zł]	[%]	[%]	[%]	[%]
2021	2 694	84%	n/a	1,01	42,8%	11,03%	4,4%	14,6%
3kw-2023	2 981	89,4%	75,5%	2,24	29,0%	22,6%	4,7%	11,8%
CEL 2024	3 000	>90%	80%	2,00	<37%	-14%	<4,7%	<10%

1) obliczony jako średnia udziałów sprzedaży cyfrowej w wolumenach kluczowych produktów; (2) Bez kosztów związanych z portfelem kredytów walutowych (w 2022 również z wył. kosztu wakacji kredytowych ale z hipotetycznym kosztem podatku bankowego a w 2023 r. również z wyłączeniem efektów finansowych transakcji bancassurance); (3) Zgodnie z metodologią KNF, w której między innymi, rezerwa na ryzyko prawne portfela walutowych kredytów hipotecznych nie jest uwzględniana

Bank może się pochwalić pozytywnym wynikiem realizacji większości celów wyznaczonych na rok 2024, jak również szeregiem osiągnięć zrealizowanych w 3kw. 2023 r. zapowiedzianych w strategii, w tym m.in.:

- emisja obligacji o całkowitej wartości 500 milionów Euro;
- zakończenie wyzwania sportowego oraz rozpoczęcie ekowolontariatu dla pracowników Banku w ramach akcji Our People `23: Save the Planet;
- rozszerzenie oferty dla klientów firmowych o platformę Millennium Księgowość i dedykowane działania edukacyjne;
- wprowadzenie do oferty kredytu ekologicznego dla przedsiębiorstw.

PLAN NAPRAWY I PLAN OCHRONY KAPITAŁU

W raporcie bieżącym z dnia 15 lipca 2022 roku ([Informacja o spodziewanym negatywnym wpływie wakacji kredytowych na wyniki Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. w 3 kw. 2022 r. oraz o uruchomieniu Planu Naprawy](#)), Bank poinformował, że ze względu na koszty wygenerowane w wyniku ww. Ustawy, racjonalnym było założenie, że Bank zaraportuje negatywny wynik netto za 3 kw. 2022 r. i w rezultacie współczynniki kapitałowe Banku mogą znaleźć się poniżej obecnych minimalnych wymogów ustalonych przez Komisję Nadzoru Finansowego („KNF”). Z uwagi na fakt, iż wystąpienie niebezpieczeństwa naruszenia odpowiednich współczynników kapitałowych stanowi przesłankę wskazaną w art. 142 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. 2021, poz. 2439, tj. z dnia 28 grudnia 2021 r. z późn. zm.), w dniu 15 lipca 2022 r. Zarząd Banku podjął decyzję o uruchomieniu Planu Naprawy, zawiadamiając o tym fakcie zarówno KNF, jak i Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Dodatkowo Bank opracował i przedłożył KNF Plan Ochrony Kapitału, zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 963, t.j. z dnia 6 maja 2022 r. z późn. zm.). KNF zatwierdziła ten plan w dniu 28 października 2022 r.

Zarówno Plan Naprawy, jak i Plan Ochrony Kapitału przewidują wzrost współczynników kapitałowych znacznie powyżej wymaganego poziomu minimalnego poprzez połączenie dalszej poprawy

rentowności operacyjnej i inicjatyw optymalizacji kapitału, takich jak zarządzanie aktywami ważonymi ryzykiem (włączając sekurytyzacje). Uruchomienie obu planów uruchomiło szereg działań mających na celu podwyższenie współczynników kapitałowych i rentowności operacyjnej.

Jak zaprezentowano w Raporcie Rocznym za rok 2022, w 4 kw. 22 Bank i Grupa BM poprawiły wskaźniki kapitałowe, plasując je wyraźnie powyżej aktualnych wymogów regulacyjnych. W ciągu trzech kwartałów 2023 r. obserwowana była kontynuacja poprawy wskaźników kapitałowych, jako rezultat solidnych wyników finansowych, w tym zaliczenia do funduszy własnych zysku netto na 1 półrocze 2023 roku oraz inicjatyw zmierzających do optymalizacji aktywów ważonych ryzykiem, w tym sekurytyzacji. Zakładając brak innych nadzwyczajnych czynników, Bank planuje utrzymywać współczynniki kapitałowe wyraźnie powyżej wymaganych minimalnych poziomów przez pozostałą część roku 2023 i w kolejnych okresach. Bank monitoruje na bieżąco sytuację finansową i w razie konieczności podejmie działania uruchamiające dodatkowe działania naprawcze.

Jak tylko wszystkie wskaźniki wiodące Planu Naprawy przyjmą wartości zielone (strefa „business as usual”), Bank zakończy realizację kluczowych punktów Planu Naprawy. Bank przewiduje, że może to nastąpić w okolicach końca 2023 roku lub najpóźniej w 1 półroczu 2024 roku, przy założeniu braku istotnych negatywnych zdarzeń nadzwyczajnych.

Więcej szczegółów znajduje się w niniejszym raporcie w części poświęconej ryzyku.

WYMOGI MREL

Szczegóły znajdują się w dalszej części niniejszego raportu.

TRENDY I NAJWAŻNIEJSZE DANE BIZNESOWE

Bank Millennium kontynuuje realizację strategii, która zakłada dostosowanie formatu i funkcji oddziałów oraz serwisu zdalnego do potrzeb klienta.

Kładziemy duży nacisk na rozwój pracowników i ich odpowiednie przygotowanie do obsługi klientów. Zmiany organizacyjne w placówkach oraz wsparcie ze strony jednostek zarządzających jakością, pomagają doradcom wymieniać informacje oraz dzielić się doświadczeniami. Pracownicy mają przestrzeń do wypracowania rozwiązań, które wspierają obsługę w placówce oraz edukację i zachęcanie klientów do korzystania z kanałów zdalnych. To właśnie edukacja jest podstawą w procesie przekonania klientów do nowych technologii i narzędzi ułatwiających bezpieczne i wygodne bankowanie. Doradcy koncentrują się na zmianie przyzwyczajzeń klientów i przejściu z obsługi gotówkowej na bezgotówkową. Wsparcie pracownika placówki jest ważnym krokiem w zapoznaniu klienta z narzędziami cyfrowymi, które umożliwiają klientom samodzielne skorzystanie z oferty banku w przyszłości.

Zaprojektowane rozwiązania są zgodne z założeniami biznesowymi i realizowaną strategią cyfryzacji. Wygodne przejście między kanałami kontaktu, zapewnia klientom komfortowe bankowanie i poczucie spójnej obsługi. W wielu procesach umożliwiamy klientom zmianę kanału obsługi - także w trakcie realizacji konkretnej dyspozycji czy wniosku. Systematycznie zwiększamy swoją dostępność dzięki najnowszym technologiom oraz odpowiednim warunkom w tradycyjnych placówkach bankowych. Rozwijamy procesy, które łączą kanały kontaktu oraz zapewniają jeszcze lepszy przepływ informacji i wiedzy o kliencie.

Bank Millennium kontynuuje prace nad uproszczeniem języka komunikacji i treści dokumentów, które przekazujemy klientom. Zmieniamy teksty przekazywane klientom od momentu otwarcia konta, po informacje dotyczące obsługi ich produktów.

Doświadczenia z obszaru klienta detalicznego sukcesywnie przenosimy do obszaru bankowości przedsiębiorstw. Kontynuujemy szkolenia i wprowadzamy zasady prostego języka do kolejnych typów tekstów - wewnętrznych i zewnętrznych.

Podjęte działania wynikają z dbałości Banku Millennium o zabezpieczenie potrzeb różnych segmentów naszych klientów. Koncentrujemy się nie tylko na możliwości wyboru kanału kontaktu. Pracujemy nad tym, aby każda grupa klientów, która ma inne potrzeby i oczekiwania, była odpowiednio „zaopiekowana”. Dostosowujemy język i sposób prezentacji do wieku, poziomu wiedzy finansowej i doświadczenia w korzystaniu z najnowszych technologii. Pracownicy oraz zaprojektowane rozwiązania pomagają klientom komfortowo bankować oraz korzystać z różnych usług w czasie i tempie, który im odpowiada. Pracujemy nad utrzymaniem synergii pomiędzy przekazem cyfrowym, a tradycyjną formą kontaktu klienta z Bankiem. Bank wprowadza ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami w dostępie do usług.

BANKOWOŚĆ DETALICZNA

W trzecim kwartale 2023 roku bank zwiększył bazę aktywnych klientów o ponad 32 tys. 30 września 2023 roku Bank obsługiwał blisko 2,98 mln aktywnych klientów detalicznych. Łącznie ponad 2,66 mln klientów aktywnie korzystało z bankowości elektronicznej, a z aplikacji mobilnej ponad 2,4 mln, co oznacza wzrost w skali roku aż o 11%.

Sprzedaż rachunków bieżących w trzecim kwartale 2023 roku przekroczyła 107 tys. co oznacza wzrost o 7% w stosunku do poprzedniego kwartału. Kluczowym produktem przy akwizycji nowych klientów było konto Millennium 360°.

Trzeci kwartał 2023 roku był okresem wzrostu wolumenu depozytów detalicznych. Utrzymujące się relatywnie wysokie oprocentowanie lokat terminowych i kont oszczędnościowych zachęcały klientów do korzystania z promocyjnych ofert. W rezultacie Bank zwiększył wolumen depozytów klientów detalicznych w 3kw2023 o 2,98 mld zł. Przełożyło się to na saldo depozytów detalicznych na koniec września 2023 r. w wysokości 79,1 mld zł. Bank rozwijał komunikację marketingową dotyczącą oferty oszczędnościowej i kontynuował pozyskiwanie nowych środków w oparciu o Konto Oszczędnościowe

Profit z atrakcyjnym oprocentowaniem dla nowych środków ale jednocześnie uatrakcyjnił ofertę retencyjną w oparciu o dedykowane lokaty terminowe.

W 3kw23 Bank Millennium zwiększył sprzedaż kredytów hipotecznych. Bank zawarł nowe umowy o łącznej wartości prawie 1,3 mld zł (+36% kw./kw.). W rezultacie Bank posiadał udział w rynku na poziomie blisko 10% (udział w rynku za styczeń - sierpień). Bank udostępnił klientom wypłatę transz kredytu hipotecznego w serwisie Millenet oraz aplikacji mobilnej, a także umożliwił procesowanie i obsługę kredytu hipotecznego przy użyciu elektronicznego dokumentu tożsamości *mDowód*. W ofercie Banku pozostają kredyty hipoteczne z oprocentowaniem okresowo stałym przez 5 pierwszych lat. Działalność kredytowa Banku, podobnie jak w latach poprzednich, opierała się na bezwarunkowej prowizji 0% za udzielenie kredytu i 0% prowizji za wcześniejszą spłatę.

W 3kw23 roku Bank zanotował sprzedaż kredytów gotówkowych na poziomie 1,66 mld zł. Stanowi to istotny wzrost, o 9%, w porównaniu do trzeciego kwartału 2022 r. Był to również kwartał z najwyższą kwartalną sprzedażą w 2023 roku. Udział banku w sprzedaży kredytów gotówkowych na całym rynku szacowany jest na poziomie 10,5%. Udział banku w saldzie kredytów gotówkowych na koniec września 2023 osiągnął wartość 9,25%.

Bank utrzymał też jedną z atrakcyjniejszych na rynku ofert promocyjnych. Klienci Banku w przeważającym stopniu korzystali z omnikanalowości oraz finalizowali umowy kredytowe w kanałach cyfrowych. 74% umów w ujęciu wartościowym, a 85% umów w ujęciu ilościowym zostało zawartych w kanałach cyfrowych. Przy sprzedaży produktów kredytowych Bank łączy wygodę obsługi klienta w kanałach zdalnych ze wsparciem i relacyjnym podejściem doradców kredytowych. Daje to wymierny efekt synergii kanałów cyfrowych oraz tradycyjnych.

Bank utrzymał wzrostowy trend portfela kart płatniczych z wynikiem 3,9 mln kart na koniec września 2023 r. (+4% względem 3Q22). Obrót w 3kw23 wyniósł 19 533 mln zł na kartach debetowych (+9% względem 3kw22) oraz 1 740 mln zł na kartach kredytowych (+13% względem 3kw22). Wynik ten wspierany był przez nowe rozwiązania produktowe obejmujące wdrożenie płatności mobilnych Google Pay dla wszystkich kart.

Trzeci kwartał 2023 r. był okresem zwiększonej zmienności na rynkach kapitałowych. Na polskim rynku funduszy inwestycyjnych odnotowano dodatnie przepływy netto, chociaż wzrost wartości aktywów był hamowany wyceną. Pozytywny sentyment rynkowy i działania prowadzone w Banku miały pozytywny wpływ na sprzedaż netto funduszy inwestycyjnych, która wyniosła 209 mln zł.

Bank, szczególnie w segmencie klientów detalicznych, nadal koncentrował się na rozwoju oraz promowaniu rozwiązań regularnego inwestowania, w tym m.in. na usłudze doradztwa inwestycyjnego. Usługa ta w łatwy i wygodny sposób umożliwia klientom dostęp do produktów inwestycyjnych, zwłaszcza poprzez regularne inwestowanie nawet niewielkich kwot. Działania te pozwoliły na otwarcie rekordowego poziomu 7 tys. nowych regularnie zasilanych rejestrów funduszy inwestycyjnych w 3kw23. Kontynuowana była również strategia premiowania korzystania z kanałów zdalnych poprzez obniżkę do 0% stawek opłat manipulacyjnych za nabycie wybranych jednostek uczestnictwa za pośrednictwem Millenet i Aplikacji Mobilnej. Bank utrzymywał w ofercie lokaty strukturyzowane oferowane z gwarantowanym zyskiem i ochroną kapitału.

W 3kw23 Bank otworzył ponad 8,6 tys. kont firmowych. Ponad 2/3 z nich zostało założonych zdalnie. Nową ofertą usług dodatkowych było wdrożenie usługi księgowości dla dotychczasowych klientów Banku. Klienci mogą wybrać jeden z 3 dostępnych pakietów dostosowanych do ich potrzeb, w tym darmową usługę fakturowania.

W 3kw23 Bank zanotował sprzedaż kredytów firmowych do poziomu 234 mln zł. W porównaniu do trzeciego kwartału ubiegłego roku oznacza to wzrost o 54% oraz wzrost o 3% w porównaniu do poprzedniego kwartału. Udział banku w sprzedaży kredytów dla firm z segmentu mikro wzrósł z 3,1% w trzecim kwartale 2022 roku do 4,93% w trzecim kwartale 2023.

Odnotowany wzrost był wynikiem intensywnych prac nad atrakcyjnością oferty oraz automatyzacją i digitalizacją procesu kredytowego.

BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA

Systematycznie rozwijamy i wprowadzamy zmiany w ofercie produktowej. Dostosowujemy ją do wymogów klientów, otoczenia rynkowego i zmian w przepisach prawnych. Cyfryzujemy i digitalizujemy procesy biznesowe, które ułatwiają i usprawniają obsługę. Pracujemy nad kolejnymi zmianami produktowymi i planujemy wprowadzenie nowych usprawnień.

Bankowość elektroniczna

Nowe funkcjonalności w aplikacji mobilnej Bank Millennium dla Firm

W trzecim kwartale wprowadziliśmy nowe funkcjonalności w aplikacji mobilnej. W najnowszej wersji aplikacji klienci mogą obsługiwać wiele firm, bez konieczności ponownego logowania. Wyboru dokonują po pierwszym logowaniu z poziomu ekranu startowego i mają dostęp do widoku każdego ze swoich przedsiębiorstw. Udostępniliśmy również zlecenie przelewów zagranicznych we wszystkich walutach na rachunki IBAN do krajów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Wystarczy wprowadzenie danych odbiorcy, takich jak IBAN oraz pożądaną walutę transakcji.

Do najnowszej wersji wprowadzony został również przelew SEPA. Umożliwiliśmy także ponawianie przelewu z poziomu historii operacji. W ten sposób klienci mogą łatwiej zlecić np. płatność do Urzędu Skarbowego. W wersji aplikacji na Androida wdrożona została również biometria (w wersji na iOS biometria obecna była od premiery aplikacji). Udoskonaliśmy także wyszukiwarkę, dzięki czemu klienci szybciej wyszukają odbiorców podczas przygotowywania przelewów i wdrożyliśmy zmianę w module zarządzania płatnościami.

Wkrótce aplikacja zyska jeszcze kolejną funkcję. Klienci będą otrzymywać powiadomienia push między innymi o nowych transakcjach czekających na autoryzację czy transakcjach odrzuconych.

Bankowość transakcyjna

Od 1 września br. akceptujemy nowy typ dokumentu tożsamości Dokument mObywatel (*mDowód*). Dostosowując się do wymogów regulacyjnych od 1 września wprowadziliśmy możliwość potwierdzenia tożsamości klienta na podstawie *mDowodu*. Elektroniczny *mDowód* pozwala na potwierdzenie tożsamości bez potrzeby okazywania przez klienta innych dokumentów tożsamości.

Trade finance

W obszarze *trade finance* wdrożyliśmy rozwiązania, które usprawniają proces obsługi gwarancji i akredytyw, w tym na przykład możliwość rozliczenia płatności akredytywy importowej ze środków pochodzących z faktoringu odwrotnego.

Digitalizacja procesów obsługi klientów

W 3 kwartale 2023 r. 61% umów kredytowych było podpisanych z wykorzystaniem kwalifikowanego podpisu elektronicznego.

Konsekwentnie wzrasta liczba umów leasingu podpisywanych przez klientów korporacyjnych z wykorzystaniem elektronicznego podpisu kwalifikowanego. Na koniec września 57% umów w tej grupie klientów jest podpisywanych elektronicznie.

Udział klientów korzystających z serwisu eBOK-a służącego do obsługi umów leasingu przez klientów osiągnął 87% (wzrost o 2 pp. w stosunku do grudnia 2022 r.). Elektroniczne wnioski dotyczące obsługi umów i leasingowanych przedmiotów na koniec września 2023 r. stanowiły już ponad 45% wszystkich składanych wniosków przez klientów (na koniec grudnia 2022 r. było to 24,6%).

Millennium Leasing

Usprawiliśmy proces obsługi leasingu z gwarancją *de minimis* szczególnie w zakresie pojazdów do 3,5T. Utworzyliśmy nowe ścieżki w systemie MilleAutoMat oraz uruchomiliśmy pełny proces standard dla wszystkich grup przedmiotowych w systemie Cassiopae.

Rozwijaliśmy także współpracę z vendorami - dostawcami przedmiotów leasingu. Na koniec września br. współpracowaliśmy z 900 dostawcami przedmiotów (w 3 kwartale br. pozyskaliśmy 80 vendorów).

Działalność w zakresie poszerzenia dostępu do wiedzy dla klientów

We wrześniu rozpoczął się cykl 9 spotkań w całym kraju z ramach 6. edycji Forum Firm Rodzinnych - wspólnej inicjatywy magazynu Forbes Polska i Banku Millennium. Jest to cykliczne coroczne wydarzenie skupiające firmy rodzinne - forum debat i spotkań, które m.in. pozwala nawiązać relacje biznesowe i wyróżnić najlepsze przedsiębiorstwa rodzinne w poszczególnych województwach. Tegoroczna edycja odbywa się pod hasłem „Skąd wziąć impuls do rozwoju w czasach spowolnienia gospodarki”. Bank Millennium jest Partnerem Strategicznym Forum Firm Rodzinnych Forbes od 2018 roku.

W ramach współpracy z Klubem CFO - wspólnego projektu ICan Institute oraz KPMG, CIMA i Banku Millennium - zorganizowano spotkanie z udziałem Jarosława Hermanna, Członka Zarządu odpowiedzialnego za obszar IT w Banku. Dyrektorzy finansowi, prezesi, członkowie zarządów mogli porozmawiać o współpracy pomiędzy CFO i CIO.

BANKOWOŚĆ ELEKTRONICZNA

Trzeci kwartał 2023 roku zakończyliśmy z wynikiem 2,66 mln (+7% r/r) aktywnych użytkowników kanałów cyfrowych. Z tego ponad 2,43 mln użytkowników logowało się do Banku na urządzeniach mobilnych. Daje to wzrost użytkowników mobilnych o 11% r/r. W 3 kwartale klienci zalogowali się do aplikacji ponad 231 mln razy. W pierwszej połowie roku aż 1,72 mln klientów przynajmniej raz skorzystało z BLIKA (wzrost o 24% r/r).

Udział kanałów cyfrowych w sprzedaży i akwizycji

Udział kanałów cyfrowych w sprzedaży pożyczki gotówkowej w 3kw23 w ilości sprzedanych pożyczek wyniósł 82%, a w sprzedaży lokat terminowych 96%, co oznacza, że zdecydowana większość klientów wybiera zdalne procesy, żeby skorzystać z tych produktów. Jeśli chodzi o akwizycję kont bieżących to udział kanałów elektronicznych wyniósł 37%. W 3kw23 zanotowaliśmy wzrost w sprzedaży ubezpieczeń turystycznych i pojazdu o 26%. w porównaniu do 2kw23. Wzrost jest związany z sezonem urlopowym i zainteresowaniem klientów ubezpieczeniami dostępnymi w kilka kliknięć w aplikacji i Millenecie.

Płatności mobilne i online

Klienci najchętniej płacą w internecie BLIKIEM. Liczba transakcji BLIK wzrosła o 40% w 3kw23 w porównaniu do analogicznego okresu w 2022 roku. Klienci wykonali też o 57% więcej przelewów P2P (3kw23 vs. 3kw22), od początku roku 2022 ten wzrost wyniósł aż 122%.

Mamy już 640 tys. użytkowników płatności mobilnych: HCE, BLIK zbliżeniowy, Apple Pay, Google Pay, Fitbit Pay, Garmin Pay. Klienci wykonują miesięcznie 20 mln transakcji o łącznej wartości 1 miliarda złotych.

Nowości w 3 kwartale 2023r. w kanałach elektronicznych

- **AUTORYZACJA TRANSAKCJI BIOMETRIĄ.** Nasi klienci mogą potwierdzać transakcje odciskiem palca lub skanem twarzy - rozszerzamy dostępność tej opcji na kolejne typy transakcji. Ponad milion klientów loguje się do aplikacji mobilnej za pomocą biometrii. Miesięcznie klienci potwierdzają w ten sposób 500 tys. transakcji.

- **MOBYWATEL.** Zintegrowaliśmy nasze systemy z aplikacją mObywatel. Klient może potwierdzić swoją tożsamość w tej aplikacji, logując się do banku. Honorujemy też cyfrowe dokumenty tożsamości, wydane w tej aplikacji.
- **NOWA EDYCJA PROGRAMU DOBRY START 300+.** Klienci mogli od lipca składać wnioski o dofinansowanie do szkolnej wyprawki. 65% wniosków wpłynęło za pośrednictwem aplikacji mobilnej.
- **LOKATA DIGITALIZACYJNA.** W ramach digitalizacji wprowadziliśmy specjalną ofertę lokat online na 3 miesiące. Aktywność klientów w kanałach cyfrowych promujemy oprocentowaniem 8%, czyli wyższym od standardowego.
- **MILLENNIUM KSIĘGOWOŚĆ.** Nowość dla mikroprzedsiębiorców. Wspólnie z partnerem, CashDirector SA wprowadziliśmy narzędzie do prowadzenia księgowości i kontroli kosztów. Platformę zintegrowaliśmy z bankowością internetową - klient loguje się tak samo jak do swojego konta. Narzędzie jest dostępne dla klientów z kontem firmowym, wkrótce opcję udostępnimy nowym klientom w procesie zakładania konta oraz w procesie rejestrowania firmy.
- **NOWE OPCJE W APLIKACJI MOBILNEJ DLA FIRM.**

Aplikacja goodie

W 3 kw. 2023 r. goodie cashback po raz kolejny osiągnęło rekordowe wyniki. Szczególnie duże wzrosty odnotowano w pozyskaniu nowych użytkowników cashback - rekordowym wynikiem był sierpień ze wzrostem 97% r/r. Jednocześnie ilość transakcji dokonanych przez goodie cashback w 2023 r. do końca września, przekroczyła ilość transakcji dokonanych w całym 2022 r. W samym tylko 3 kw. 2023r. użytkownikom wypłacono ponad 3 mln zł zwrotu.

Współpraca z Bankiem Millennium w zakresie usługi „Zwroty za zakupy” również osiąga bardzo dobre wyniki - w 3 kw. 2023 r. liczba wykonanych transakcji wzrosła o ponad 560% r/r.

W usłudze nadal jest utrzymywana promocja 20 zł dla nowego użytkownika Zwrotów za zakupy oraz „Superoferty” z atrakcyjnymi stawkami zwrotu za zakupy.

Sprzedaż eKart osiągnęła wyniki zgodne z przewidywaniami i wzrosła o ponad 12% r/r. eKarta podarunkowa zyskuje na popularności w zakresie wykorzystania jej do programów lojalnościowych, motywacyjnych i promocji sprzedaży.

DZIAŁANIA Z OBSZARU ESG: ŚRODOWISKO, SPOŁECZEŃSTWO I ŁĄD KORPORACYJNY

Zagadnienia ESG (Environmental, Social, Governance) od lat są integralną częścią strategii biznesowej Grupy Banku Millennium. Działania w tym zakresie prowadzone są na podstawie Strategii ESG Grupy Banku Millennium na lata 2022-2024. Strategia ta stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie celów środowiskowych, społecznych oraz z zakresu ładu korporacyjnego zaprezentowanych w Strategii na lata 2022 - 2024 „Millennium 2024: Inspirują nas ludzie”. Ponadto, Bank wspiera realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (SDG-Sustainable Development Goals) oraz jest sygnatariuszem Karty Różnorodności.

Najważniejsze działania ESG prowadzone w 3 kwartale 2023 roku

Partnerstwo z United Nations Global Compact

W lipcu 2023 Bank Millennium przystąpił do United Nations Global Compact („UNGC”) jako uczestnik bezpośredni. UNGC to największa na świecie inicjatywa ONZ działająca na rzecz zrównoważonego biznesu, a przystąpienie oznacza zobowiązanie do przestrzegania i realizacji 10 Zasad United Nations Global Compact (The Ten Principles of the United Nations Global Compact). Przystąpienie przez Bank do UNGC to kolejny, bardzo ważny krok do możliwie najpełniejszej realizacji przez Bank Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ.

We wrześniu 2023 roku Prezes Zarządu Banku Millennium Joao Bras Jorge dołączył do Rady Programowej UN Global Compact Network Poland („UN GCNP”). Rada opracowuje kluczowe kierunki działań UN GCNP, mając na celu zapewnienie efektywnego wspierania biznesu w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ. W Radzie Programowej UN GCNP zasiadają wysokiej klasy specjaliści i menadżerowie wysokiego szczebla, reprezentujący firmy zrzeszone w UN Global Compact, działające w minimum jednym programie z zakresu: praw człowieka, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania korupcji.

Edukacja i kultura

Trzeci kwartał 2023 roku to intensywny czas w zakresie działań ESG związanych z edukacją i kulturą, skierowanych do różnych grup interesariuszy. W ramach kluczowych działań edukacyjnych Bank Millennium uruchomił 1 września 2023 kampanię edukacyjną dla mikroprzedsiębiorców pod hasłem „Mój Mały Wielki Biznes” mającą na celu poszerzenie wiedzy osób, które prowadzą lub zamierzają otworzyć własną działalność gospodarczą. W ramach tej akcji zaplanowano serię edukacyjnych podcastów, radiowych konkursów z nagrodami oraz szereg działań z udziałem influencerów w social mediach. Przyszli przedsiębiorcy mogą dowiedzieć się jak otworzyć firmę przez internet i na co zwrócić uwagę na starcie w biznesie. Osoby, które już prowadzą działalność gospodarczą, mogą liczyć na dawkę wiedzy z zakresu usług bankowych (m.in. terminal płatniczy w telefonie czy możliwości finansowania). Bank Millennium wyjaśnia, dlaczego warto posiadać konto firmowe oraz jakie korzyści niesie za sobą korzystanie z Konta Mój Biznes z kartą debetową Visa.

Bank Millennium aktywnie wspiera przedsięwzięcia kulturalne. W trzecim kwartale 2023 Bank włączył się w następujące inicjatywy:

- 52. Międzynarodowy Festiwal Jazzu Tradycyjnego Old Jazz Meeting „Złota Tarka”, który odbył się w dniach 11-13 sierpnia w Łławie. Od ponad dwudziestu lat Bank Millennium jest sponsorem tego wydarzenia, będącego jednym z najważniejszych wydarzeń na jazzowej mapie Polski.
- wsparcie najstarszego festiwalu kabaretowego w Polsce w ramach 44. Lidzbarskich Wieczorów Humoru i Satyry. Wieloletnim sponsorem tego jednego z najważniejszych wydarzeń polskiej sceny kabaretowej jest Bank Millennium.
- „Start-up kulturalny” - gliwicka inicjatywa, wspierająca innowacyjne pomysły, wyjątkowe wydarzenia i sztukę na najwyższym poziomie, to kolejny projekt objęty mecenatem Banku Millennium. „Start-up kulturalny” to autorski program Centrum Kultury Victoria w Gliwicach, skierowany do organizacji, artystów, animatorów, organizatorów imprez i warsztatów - zarówno do profesjonalistów, jak i amatorów, którzy mają do zaproponowania coś niepowtarzalnego w dziedzinie kultury i sztuki.

Środowisko naturalne, klimat i ekowolontariat

Grupa Banku Millennium od wielu lat wprowadza własne działania prośrodowiskowe, oferuje odpowiedzialne finansowanie oraz rozwija edukację ekologiczną. Działania na rzecz redukcji poziomu emisji CO2 stanowią dla Banku Millennium ważny element działań z obszaru ESG.

Poniżej informacje o wybranych osiągnięciach w tym obszarze:

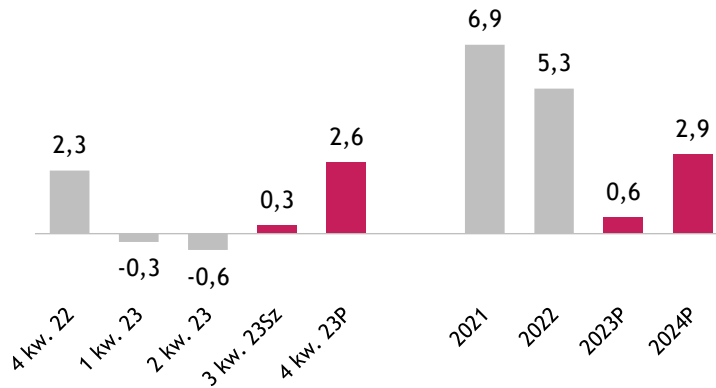
- Centrala w Gdańsku HQ GRUNWALDZKA 19/23 spełniła wymagania certyfikacji systemu oceny budynków LEED GREEN ustanowionego przez U.S. GREEN BUILDING COUNCIL i zweryfikowanego przez GREEN BUSINESS CERTIFICATION INC. 25 września br. nasz projekt uzyskał certyfikat LEED Gold w systemie oceny LEED v4 Building Design and Construction: New Construction and Major Renovations, uzyskując łącznie 63 punkty. Jest to efekt dokonanej w 2022 roku inwestycji Banku polegającej na optymalizacji portfela nieruchomości wraz z modernizacją budynków własnych Centrali w Gdańsku. Inwestycja została wykonana w myśl idei rozważnego gospodarowania przy uwzględnieniu takich czynników jak optymalizacja przestrzeni, wydajne i ekologiczne materiały, termomodernizacja budynku zgodna z wytycznymi audytu energetycznego, a także pierwsza w Banku własna instalacja paneli fotowoltaicznych.

- Pracownicy Banku Millennium w sierpniu rozpoczęli ekowolontariat, czyli kolejny etap sportowo-ekologicznego wyzwania w ramach akcji Our People'23: Save the Planet. Po zakończeniu sportowych zmagania i zebraniu kwoty 250 000 zł dla Fundacji Banku Millennium, nadszedł czas na ekowolontariat w ramach którego każdy pracownik może wziąć udział w konkursie grantowym i złożyć swój pomysł na realizację projektu ekologicznego. Dwumiesięczna akcja Our People'23: Save the Planet, którą Bank Millennium zorganizował wiosną i latem 2023 roku to największe sportowe wyzwanie *millennijnej* społeczności z czysto ekologicznym celem. Akcja łączyła cele sportowe z charytatywnymi. Oznaczało to, że pracownicy banku poprzez różne aktywności sportowe mogli zebrać punkty i kilometry, zamienić je na złotówki i zebrać w ten sposób środki na realizację ekologicznych projektów Fundacji Banku Millennium. Our People'23: Save the Planet miało na celu z jednej strony zachęcenie do aktywności fizycznej, a z drugiej zwrócenie uwagi na ochronę środowiska naturalnego. Our People'23: Save the Planet to ponad 1 500 uczestników, 18 milionów spalonych kalorii, 12,5 tysiąca sportowych aktywności, 131 tysięcy kilometrów na nogach, 180 tysięcy kilometrów na rowerach, aż 71 ton zaoszczędzonego CO₂ oraz 250 tys. zł zebranych środków na ekowolontariat.

SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA

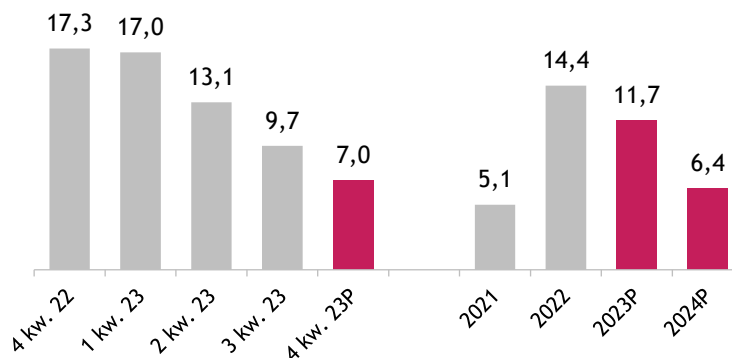
W 3 kw. 2023 r. prognozy dla światowej gospodarki w latach 2023-2024 nie zmieniły się istotnie i ekonomiści dalej oczekują wolniejszego wzrostu PKB względem 2022 r. Niemniej pogłębiły się różnice między scenariuszami makroekonomicznymi dla niektórych gospodarek. Pogorszyły się perspektywy dla strefy euro, głównego odbiorcy polskiego eksportu, a zwłaszcza dla Niemiec, dla których oczekuje się recesji w 2023 r. Zmiany te oznaczają, że wpływ globalnej koniunktury w nadchodzących kwartałach będzie dla polskiej gospodarki mniej korzystny niż w prognozowano kwartał wcześniej. W 3 kw. 2023 r. inflacja w gospodarkach rozwiniętych dalej obniżała się. Po szybkim i znaczącym zacieśnianiu polityki pieniężnej, najważniejsze banki centralne przechodzą w tryb „wait-and-see”. Kolejnym krokiem powinny być obniżki stóp procentowych. Termin rozpoczęcia pierwszych cięć pozostaje niepewny i jest uzależniony od napływających danych.

Pomimo spowolnienia gospodarczego u najważniejszych partnerów handlowych polska gospodarka w 3 kw. 2023 r. minęła, w ocenie Banku, „dotek” cyklu koniunkturalnego. Według szacunków Banku, dynamika PKB powróciła do wartości dodatnich osiągając +0,3% r/r wobec -0,6% r/r w 2 kw. br. Oznacza to także wzrost PKB w ujęciu kw/kw o 1,9%, po spadku o 2,2% kw/kw w 2 kw. br. W ocenie Banku, czynnikiem napędzającym wzrost kw/kw była odbudowująca się konsumpcja gospodarstw domowych, czemu sprzyjały obniżająca się inflacja, poprawiające się nastroje konsumentów oraz stabilna sytuacja na rynku pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 3 kw. 2023 r. wyniosła 5,0% i była najniższa w historii nowoczesnej gospodarki. W takich warunkach wzrost płac w gospodarce pozostawał wysoki.

PKB i jego prognozy (% r/r)

Źródło: Macrobond, Bank Millennium, Sz - szacunek, P - prognoza

Inflacja CPI w 3 kw. br. obniżyła się do 9,7% r/r (średnia kwartalna) z 13,1% r/r w 2 kw. br. Spadek ten okazał się głębszy niż wcześniejsze szacunki Banku, głównie z powodu mocniejszego ustępowania negatywnych szoków na rynku paliw i żywności. Dezinflacja miała jednak szeroki zakres i widoczna była też w inflacji bazowej, która w 3 kw. 2023 r. obniżyła się do 9,7% r/r z 11,6% r/r kwartał wcześniej. Spadek inflacji wsparł decyzję Rady Polityki Pieniężnej o rozpoczęciu cyklu łagodzenia warunków monetarnych. Na posiedzeniu we wrześniu br. Rada obniżyła stopy procentowe o 0,75 pkt proc., znacznie silniej od oczekiwań. Po znaczącej wyprzedaży złotego obniżono w październiku stopy w mniejszej skali, tj. o 0,25 pkt proc. W konsekwencji, referencyjna stopa procentowa Narodowego Banku Polskiego w październiku została obniżona do 5,75%. W ocenie Banku, w nadchodzących kwartałach inflacja będzie dalej spadać, choć powrót do celu inflacyjnego pozostaje odległą perspektywą.

Inflacja CPI i jej prognozy (% r/r)

Źródło: Macrobond, Bank Millennium, P - prognoza

W 3 kw. 2023 r. wzrosły depozyty w gospodarce. W sierpniu br. ich wartość była wyższa niż na koniec 2 kw. o 41,8 mld zł. Nadal dynamicznie rosnące płace oraz stabilne zatrudnienie sprzyjały wzrostowi depozytów gospodarstw domowych. W sierpniu br. były one wyższe niż na koniec czerwca br. o 14,7 mld zł. W zbliżonej skali (+14,2 mld zł) zwiększyły się depozyty przedsiębiorstw niefinansowych. 3 kw. 2023 r. był także okresem odbudowy akcji kredytowej w gospodarce. W sierpniu br. wartość nowo udzielonych kredytów dla gospodarstw domowych wyniosła 16,5 mld zł wobec 13,7 mld zł w lipcu br. i okazała się najwyższa od 2021 r. Wzrost dotyczył m.in. kredytów konsumenckich i mieszkaniowych. Wartość kredytów udzielonych firmom niefinansowym w lipcu i sierpniu br. była natomiast niższa niż

w 2 kw. 2023. W ocenie Banku popyt na kredyt ze strony gospodarstw domowych będzie się dalej zwiększał.

Według podstawowego scenariusza makroekonomicznego Banku, w 4 kw. 2023 r. i w 2024 r. aktywność gospodarcza w Polsce będzie się odbudowywać. Według szacunków Banku, wzrost PKB przyspieszy z 0,6% w 2023 r. do 2,9% w 2024 r., głównie dzięki konsumpcji gospodarstw domowych. Jej poprawie, w ocenie Banku, sprzyjać będzie przyspieszenie wzrostu płac w ujęciu realnym, w tym silna podwyżka płacy minimalnej, a także planowane zwiększenie transferów społecznych z budżetu państwa obejmujące m.in. waloryzację dotychczasowego świadczenia wychowawczego 500+. Jednocześnie niskie bezrobocie powinno wspierać lepsze nastroje konsumenckie. W przypadku inwestycji w środki trwałe Bank spodziewa się w 2024 r. spowolnienia wzrostu m.in. z powodu zakończenia starej perspektywy budżetu UE i dopiero początkowy okres napływu środków w ramach nowego budżetu. W 2024 r. cykl obniżek stóp procentowych będzie w ocenie Banku kontynuowany. Niemniej, ze względu na oczekiwania szybkiego wzrostu kosztów pracy, nadal ekspansywnej polityki fiskalnej oraz przyspieszającego popytu przestrzeń do luzowania polityki pieniężnej w Polsce w 2024 r., w ocenie Banku, jest ograniczona. Według Banku, prawdopodobna zmiana rządu w Polsce po wyborach parlamentarnych nie wpływa istotnie na prognozy makroekonomiczne w krótkim okresie, stanowi jednak czynnik niepewności. Poprawa stosunków z Unią Europejską mogłaby sprzyjać szybszemu odblokowaniu środków na rzecz Krajowego Planu Odbudowy i w konsekwencji nieco większemu od założen popytowi inwestycyjnemu w 2024 r. Inny czynnik ryzyka dotyczy możliwej zmiany funkcji reakcji Rady Polityki Pieniężnej na bardziej restrykcyjną. Natomiast w dłuższym horyzoncie niepewność dotyczy podejścia nowego rządu do polityki fiskalnej, choć najpewniej prospołeczne akcenty w polityce gospodarczej nie zmienią się istotnie. Najważniejsze czynniki niepewności dla scenariusza gospodarczego przedstawiono poniżej.

Czynniki niepewności dla gospodarki i Grupy Banku Millennium:

- Poniższe zestawienie prezentuje najważniejsze w ocenie Banku Millennium negatywne czynniki ryzyka dla Grupy Banku Millennium związane z sytuacją makroekonomiczną w latach 2023-2024. Ulegają one niewielkiej modyfikacji po wyborach parlamentarnych. Wyniki wyborów dają ugrupowaniom opozycyjnym istotne szanse na powołanie nowego rządu.
- Sytuacja geopolityczna na świecie, obejmująca m.in. możliwość znaczącego zaostrzenia działań wojennych pomiędzy Rosją a Ukrainą oraz konflikty na Bliskim Wschodzie. Potencjalnie skutkowałoby to wzrostem niepewności i awersji do ryzyka oraz wpływało na ceny surowców na międzynarodowych rynkach, wycenę aktywów oraz na osłabienie złotego. Zwiększyłoby to inflację w Polsce i na świecie, co przekładałoby się na pogorszenie koniunktury oraz silniejszy od założen wzrost bezrobocia.
- Gorsza od założen sytuacja gospodarcza u najważniejszych partnerów handlowych Polski, w tym zwłaszcza utrwalenie tendencji stagflacyjnych. Skutkowałoby to dalszym zacieśnianiem polityki pieniężnej przez największe banki centralne. Wpływałoby to na możliwość eskalacji napięć w globalnym systemie finansowym i w konsekwencji wzrost awersji do ryzyka, zacieśnienie warunków kredytowych oraz potencjalny wzrost kosztów fiskalnych.
- Niestabilność instytucjonalna w okresie po wyborach parlamentarnych w Polsce oraz przedłużający się proces powołania nowego rządu z trwałym poparciem większości parlamentarnej. W konsekwencji wzrosłoby prawdopodobieństwo przedterminowych wyborów parlamentarnych, co skutkowałoby wyższą premią za ryzyko i zmiennością na rynkach finansowych.
- Zmiana funkcji reakcji Rady Polityki Pieniężnej po wyborach parlamentarnych w kierunku bardziej restrykcyjnej, co potencjalnie spowalniałoby wzrost gospodarczy, zmniejszało popyt na pracę oraz utrudniało realizację założen dotyczących dochodów budżetowych.
- W wyniku materializacji tych negatywnych czynników ryzyka pogorszeniu uległaby kondycja finansowa klientów Grupy BM, zmniejszając popyt na jej ofertę i zwiększając ryzyko kredytowe. Jednocześnie zaburzenia na rynkach finansowych mogłyby skutkować pogorszeniem wyceny aktywów w portfelu Grupy.

- Możliwość dalszego przedłużenia tzw. „wakacji kredytowych” dla kredytobiorców kredytów hipotecznych w PLN.
- Istnieje również możliwość lepszych niż w scenariuszu bazowym Banku wyników gospodarczych w Polsce, które mogłyby wynikać m.in. z szybszego od założeń wygaśnięcia działań militarnych na Ukrainie. Stabilizowaniu się gospodarki sprzyjałoby także zwiększenie liczby pracowników z zagranicy oraz szybszy od założonego napływ środków z Unii Europejskiej na rzecz Krajowego Planu Odbudowy i polityki spójności. Poprawie sytuacji gospodarczej pomogłoby ponadto wcześniejsze od założeń i silniejsze w skali ożywienie gospodarcze za granicą.

INFORMACJA O AKCJACH I RATINGACH

Na początku 2023 r. głównymi czynnikami ryzyka, które wpływały na notowania banków były opinia rzeczownika TSUE w sprawie kredytów frankowych oraz niespodziewane informacje o kłopotach banków w Stanach Zjednoczonych i upadek Credit Suisse - jednego z większych banków w Europie. Sprawily one że po wzrostach na początku roku, kursy akcji banków notowanych na GPW zaczęły gwałtownie spadać. Obawy o stabilność sektora finansowego spowodowały wyprzedzą, choć krótkotrwałą, akcji większości akcji banków. Koniec marca br. był początkiem długotrwałego odbicia akcji banków, ponieważ na pierwszy plan wysunęły się obawy o kondycję europejskiego sektora bankowego, dobre wyniki polskich banków i mało wymagające wyceny. Pod koniec lipca większość spółek osiągnęła 12-miesięczne maksima. Okres od początku sierpnia poprzez wrzesień, przyniósł kolejną korektę, tym razem spowodowaną czynnikami zewnętrznymi, takimi jak słabość światowej gospodarki i konieczność utrzymania wysokich stóp procentowych przez dłuższy czas, oraz wewnętrznymi, takimi jak powtarzające się wypowiedzi przedstawiciela polskiego rządu na temat zamiaru przedłużenia wakacji kredytowych. Wrzesień przyniósł wyższą od oczekiwań obniżkę stóp procentowych przez RPP, co spowodowało dalszy spadek cen akcji polskich banków.

Ogółem w 3kw23 indeks szerokiego rynku WIG spadł o 3%, WIG Banki obniżył się o 4%, a akcje Banku Millennium spadły tylko o 1%. Jednak 9 miesięcy 2023 r. przyniosło 14% wzrost indeksu WIG, 26% wzrost WIG Banki i 23% wzrost kursu akcji Banku Millennium.

W okresie 12 miesięcy, kończącym się 30 września 2023 roku, indeks szerokiego rynku WIG wzrósł o 42%, indeks największych spółek WIG20 wzrósł o 39%, podczas gdy indeks WIG Banki osiągnął wynik lepszy od rynku, zyskując 68%. W tym samym czasie cena akcji Banku Millennium wzrosła znacząco o 71%.

Zmiana kursu akcji Banku Millennium w stosunku do indeksu WIG Banki

W 3kw23 średni, dzienny obrót akcjami Banku Millennium było 16% niższy w porównaniu do tego samego okresu w ubiegłym roku.

Wskaźniki rynkowe	29.09.2023 (*)	30.12.2022 (**)	Zmiana (%) narast.	30.09.2022	Zmiana (%) r/r
Liczba akcji banku (tys.)	1 213 117	1 213 117	0,00%	1 213 117	0,00%
Średni obrót dzienny (tys. zł)	6 735	-	-	8 052	-16,3%
Kurs akcji Banku (zł)	5,70	4,58	24,5%	3,33	71,1%
Kapitalizacja (mln zł)	6 915	5 556	24,5%	4 042	71,1%
WIG Banki	7 657	6 252	22,5%	4 571	67,5%
WIG20	1 916	1 792	6,9%	1 378	39,0%
WIG30	2 373	2 188	8,5%	1 689	40,5%
WIG - indeks główny	65 397	57 463	13,8%	45 971	42,3%

(*) dzień ostatniego notowania we wrześniu 2023, (**) dzień ostatniego notowania w grudniu 2022

Akcje Banku Millennium są uwzględniane w następujących indeksach WGPW: WIG, WIG Banki, WIG 30, mWIG 40, WIG Poland oraz WIG-ESG.

Symbole giełdowe Banku Millennium: ISIN PLBIG0000016, Bloomberg MIL PW, Reuters MILP.WA.

Ratingi Banku Millennium

W dniu 24 marca 2023 r. agencja ratingowa Moody's potwierdziła długo- oraz krótko-terminowe ratingi depozytowe Banku na poziomie Baa3/P-3 oraz rating (P)Ba2 niezabezpieczonych i niepodporządkowanych obligacji w programie EMTN oraz zmieniła perspektywę długoterminowego ratingu depozytowego z "pod obserwacją" na negatywną. Ocena indywidualna BCA Banku została obniżona do ba3 z ba2 a jego skorygowana ocena (Adjusted BCA) została potwierdzona na poziomie ba2. Działania powyższe odnośnie ratingu Banku zakończyły obserwację w kierunku obniżenia rozpoczętą 20 lipca 2022 r. i przedłużoną 20 grudnia 2022 r. (szczegóły w RB 9/2023 [Raporty bieżące - Relacje inwestorskie - Bank Millennium](#))

W dniu 13 lipca 2023 roku agencja ratingowa Fitch Ratings, potwierdziła Long-Term Issuer Default Rating (IDR) oraz Local Currency Long-Term IDR (LC LT IDR) dla Banku na poziomie „BB” a także zmieniła perspektywy dla tych ratingów na „Pozytywna” ze „Stabilna”. Dodatkowo, Fitch potwierdził Viability Rating (VR) dla Banku na poziomie „bb” oraz podwyższyła rating wsparcia dla akcjonariuszy Banku (SSR) do „b+” z „b”. Według Fitch rewizja perspektywy odzwierciedla bazowy scenariusz co do poprawy profilu ryzyka Banku w średnim okresie poprzez stopniowe zmniejszenie ryzyk związanych z portfelem kredytów hipotecznych w walutach obcych. Dodatkowo, uwzględniają one również oczekiwania, że poprawiająca się rentowność działalności podstawowej Banku pozwoli na neutralizację dalszych kosztów prawnych oraz kosztów potencjalnych decyzji władz, przekładając się na dalszą poprawę kapitałów Banku (szczegóły w RB 22/2023 [Raporty bieżące - Relacje inwestorskie - Bank Millennium](#)).

We wrześniu 2023 roku Bank wyemitował obligacje EMTN kwalifikujące się do kryteriów MREL, które otrzymały ratingi odpowiednio Ba2 i BB od Moody's i Fitch.

Na dzień publikacji niniejszego raportu, ratingu Banku kształtowały się następująco:

Rating	MOODY'S
Długoterminowy rating depozytowy	Baa3
Krótkoterminowy rating depozytowy	Prime-3
Podstawowa Ocena Kredytowa (BCA)/skorygowana BCA	ba3/ba2
Długoterminowy Counterparty Risk Assessment (CRA)/Krótkoterminowy CRA	Baa2(cr)/Prime-2(cr)
Perspektywa ratingu	negatywna

Rating	FITCH
Długoterminowy rating emitenta (IDR)	BB
Narodowy rating długoterminowy	BBB+ (pol)
Krótkoterminowy rating emitenta (IDR)	B
Viability (VR)	bb
Shareholder Support Rating (SSR)	b
Perspektywa ratingu	pozytywna*

(*) Fitch zmienił perspektywę ze stabilnej na pozytywną w dniu 13 lipca 2023 r.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
26.10.2023	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

SKONSOLIDOWANY RAPORT GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM ZA 3 KWARTAŁ 2023 R.**SPIS TREŚCI**

SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES 9 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2023 R.	31
SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE FINANSOWE BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES 9 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2023 R.	110

**SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES 9 MIESIĘCY
ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2023 R.**

SPIS TREŚCI

1.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE	33
2.	WSTĘP I POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	35
3.	SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE (GRUPA)	37
4.	NOTY DO SKONSOLIDOWANYCH DANYCH FINANSOWYCH.....	44
1)	Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	44
2)	Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	44
3)	Przychody z tytułu opłat i prowizji.....	45
4)	Koszty z tytułu opłat i prowizji	45
5)	Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	46
6)	Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	46
7)	Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	47
8)	Koszty administracyjne	47
9)	Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	48
10)	Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	48
11)	Podatek dochodowy	50
12)	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.....	52
13)	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody ...	53
14)	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	54
15)	Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	59
16)	Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń.....	60
17)	Odpisy z tytułu utraty wartości wybranych składników aktywów	62
18)	Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	63
19)	Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	64
20)	Zobowiązania wobec klientów	65
21)	Zobowiązania z tytułu sprzedanych dłużnych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.....	65
22)	Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	65
23)	Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	66
24)	Rezerwy	66
5.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM.....	68
5.1.	RYZYKO KREDYTOWE.....	68
5.2.	RYZYKO RYNKOWE	69
5.3.	RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE BANKOWEJ (IRRBB)	70
5.4.	RYZYKO PŁYNNOŚCI	71
5.5.	RYZYKO OPERACYJNE	73
5.6.	ZARZĄDZANIE KAPITAŁOWE.....	74
5.6.1	Minimalne wymogi funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji (MREL)	76

6.	SEGMENTY OPERACYJNE.....	78
7.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	82
7.1.	TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO.....	82
7.2.	STAN AKCJI BANKU POSIADANYCH PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE BANK	83
8.	WARTOŚĆ GODZIWA	84
8.1.	INSTRUMENTY FINANSOWE NIE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ.....	84
8.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ	86
9.	ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE	89
9.1.	SPRAWY SĄDOWE	89
9.2.	POZYCJE POZABILANSOWE	93
10.	RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH	94
10.1.	SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE	94
10.2.	ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY	101
11.	INFORMACJE DODATKOWE	103
11.1.	DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ.....	103
11.2.	PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	104
11.3.	DYWIDENDA ZA ROK 2022	105
11.4.	ZYSK / STRATA NA AKCJĘ.....	105
11.5.	AKCJONARIUSZE POSIADAJĄCY CO NAJMNIEJ 5% OGÓLNEJ LICZBY GŁOSÓW NA WZA JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ GRUPY - BANKU MILLENNIUM S.A.	105
11.6.	INFORMACJE O UDZIELENIU PRZEZ GRUPĘ PORĘCZEŃ KREDYTU LUB GWARANCJI	106
11.7.	SEZONOWOŚĆ I CYKLICZNOŚĆ DZIAŁAŃ	106
11.8.	POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I WYDARZENIA PO DACIE BILANSU	106

1. INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE

Bank Millennium S.A. (Bank) jest ogólnopolskim, uniwersalnym bankiem oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość mobilną i elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 0000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, ma swoją siedzibę na ul. Stanisława Żaryna 2 a w Warszawie.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia ponad 6 700 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa (w tym bank hipoteczny), leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi oraz działalność portali internetowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. według stanu na dzień 30 września 2023 r.

Skład osobowy Rady Nadzorczej był następujący:

- Bogusław Kott - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Olga Grygier-Siddons - Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Jakubowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędrys - Członek Rady Nadzorczej,
- Alojzy Nowak - Członek Rady Nadzorczej,
- Jose Miguel Bensliman Schorch da Silva Pessanha - Członek Rady Nadzorczej,
- Miguel Maya Dias Pinheiro - Członek Rady Nadzorczej,
- Beata Stelmach - Członek Rady Nadzorczej,
- Lingjiang Xu - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Wojciech Rybak - Członek Zarządu,
- Antonio Ferreira Pinto Junior - Członek Zarządu,
- Jarosław Hermann - Członek Zarządu.

Grupa Kapitałowa Banku Millennium S.A.

Jednostką dominującą Grupy jest Bank Millennium S.A., natomiast jednostką dominującą najwyższego szczebla w stosunku do Banku Millennium S.A. jest Banco Comercial Portugues - spółka notowana na giełdzie w Lizbonie.

Spółki wchodzące w skład Grupy Banku Millennium S.A. na dzień 30.09.2023 r. przedstawia poniższa tabela:

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	czynności banku hipotecznego	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM CONSULTING S.A.	usługi doradztwa	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
EUROPA MILLENNIUM FINANCIAL SERVICES Sp. z o.o.*	działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	20	20	metoda praw własności
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	usługi marketingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji**	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50 +1 akcja	50 +1 akcja	metoda praw własności

* W dniu 29 marca 2023 roku nastąpiło przeniesienie 80% udziałów w spółce Millennium Financial Services sp. z o.o. (obecnie Europa Millennium Financial Services) z Banku odpowiednio na rzecz Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Europa S.A., które nabyło 72% udziałów Spółki oraz Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A., które nabyło 8% udziałów Spółki co zostało szerzej opisane pod notą 5 „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy” w Rozdziale 4 „Noty do skonsolidowanych danych finansowych”. Dodatkowo Bank wniósł do MFS dopłaty do kapitału w wysokości 200 000 zł.

** Pomimo sprawowania kontroli nad spółką Lubuskie Fabryki Mebli S.A. z uwagi na nieistotność tej jednostki z punktu widzenia realizacji nadrzędnego celu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jakim jest prawidłowe przedstawienie sytuacji finansowej Grupy, Grupa nie konsoliduje zaangażowania kapitałowego w tym podmiocie.

2. WSTĘP I POLITYKA RACHUNKOWOŚCI

Niniejsze skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) MSR 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” przyjętym do stosowania w Unii Europejskiej. Skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich informacji, które są prezentowane w pełnym sprawozdaniu finansowym, w związku z powyższym niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2022 r.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757) Bank jest zobowiązany do opublikowania danych finansowych za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2023 r.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. sporządzone za okres od 1 stycznia 2023 roku do 30 września 2023 roku:

- obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących Grupę oraz dane jednostek stowarzyszonych wycenione metodą praw własności,
- zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w nie zmniejszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego,
- zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

W roku 2023 Bank kontynuuje realizację Planu Ochrony Kapitału przekazanego do KNF, zgodnie z art. 60 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 963 z późn. zm.). KNF zatwierdziła ten plan w dniu 28 października 2022 roku. Plan przewiduje podwyższenie współczynników kapitałowych znacznie powyżej minimalnych wymaganych poziomów poprzez połączenie dalszej poprawy rentowności operacyjnej oraz inicjatyw optymalizacji kapitału, takich jak zarządzanie aktywami ważonymi ryzykiem (w tym sekurytyzacja).

Od momentu uruchomienia Planu Bankowi/Grupie udało się znacząco poprawić wskaźniki kapitałowe, plasując je wyraźnie powyżej nowych wymogów regulacyjnych: na 30 września 2023 r. współczynnik Tier 1 wyniósł 384 pb (Bank) i 329 pb (Grupa) powyżej wymogu minimalnego, a łączny współczynnik kapitałowy (TCR) wyniósł 475 pb (Bank) i 395 pb (Grupa) powyżej wymogu minimalnego. We wrześniu 2023 r. Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie do funduszy własnych podstawowych zysku netto wypracowanego w 1 połowie 2023 roku w wysokości odpowiednio 339 mln zł (Bank) i 358 mln zł (Grupa). Decyzja ta umożliwiła dalsze wzmocnienie adekwatności kapitałowej, co przyniosło pozytywny wpływ na łączny współczynnik kapitałowy Banku w wysokości 72 bps, a Grupy 76 bps. Zakładając brak innych nadzwyczajnych czynników, Bank planuje utrzymywać współczynniki kapitałowe powyżej minimalnych wymaganych poziomów przez cały 2023 rok.

W zakresie wymogów MRELTrea i MRELTem, Grupa prezentuje nadwyżkę w porównaniu do minimalnych wymaganych poziomów na datę raportową, a także spełnia Wymóg MRELTrea po włączeniu Wymogu połączonego bufora. Grupa spodziewa się także spełnić na koniec roku minimalne wymogi MREL.

Bank monitoruje na bieżąco sytuację finansową i w razie konieczności podejmie czynności uruchamiające dodatkowe działania naprawcze. W szczególności Bank jest świadomy potencjalnych ryzyk związanych z ewentualnym przedłużeniem tzw. wakacji kredytowych na rok 2024. Materializacja takiego ryzyka mogłaby oznaczać dodatkowe rezerwy, które obniżyłyby wynik netto Banku/Grupy. Dodatkowo dalsze niekorzystne zmiany w zakresie ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych mogą oznaczać konieczność zwiększenia poziomu rezerw na to ryzyko poza rezerwami, które mogą wynikać z obecnych trendów. W ocenie Banku zmaterializowanie się tych zdarzeń wpłynęłoby negatywnie na wyniki Banku/Grupy w latach 2023-2024 oraz zmniejszyłoby zakładany organiczny wzrost kapitału, ale nie uniemożliwiłoby Bankowi/Grupie dalszego wdrażania swojej strategii i generowania wyników, które złagodziłyby wpływ takich wydarzeń.

Płynność Grupy Banku Millennium pozostała na bardzo wysokim poziomie w 3 kwartale 2023 roku. Wskaźnik LCR osiągnął poziom 299% na koniec września 2023, tj. pozostawał znacznie powyżej minimum nadzorczego w wysokości 100%. Wskaźnik kredytów do depozytów utrzymuje się na bezpiecznym poziomie 70% a udział płynnych papierów wartościowych (głównie obligacje emitowane przez rząd, wielostronne banki rozwoju i bony NBP) w aktywach ogółem Grupy pozostaje znaczący i wynosi 31%.

Jednocześnie Bank osiągnął dobre wyniki operacyjne i biznesowe, aktywnie zarządzając i łagodząc ryzyka związane z działalnością bankową. Uwzględniając powyższe okoliczności i zidentyfikowane niepewności, zwłaszcza zdolność Banku do spełnienia wskaźników wypłacalności kapitałowej oraz wymogów MREL w kolejnych okresach sprawozdawczych - Zarząd Banku w oparciu o dokonane analizy wszelkich aspektów działania Banku oraz jego bieżącej i prognozowanej sytuacji finansowej uznał, że zastosowanie założenia kontynuacji działalności do sporządzenia niniejszych sprawozdań finansowych jest zasadne.

Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych za rok 2022

W raporcie opublikowanym za III kwartał 2022 negatywny wpływ „korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych” został zaprezentowany w „Skonsolidowanym sprawozdaniu z zysków i strat” w odrębnej linii, w części prezentującej odpisy z tytułu utraty wartości/utworzenie rezerw.

W Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2022 ten sposób ujęcia korekty został zmieniony w celu dostosowania do praktyki rynkowej i „korekta wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych” została rozpoznana (również w wydzielonej linii) jako pomniejszenie przychodów odsetkowych od aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu. W niniejszym raporcie dokonano stosownej korekty danych za rok 2022 dostosowując sposób prezentacji do metodologii zastosowanej w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2022.

Niniejsze skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 26 października 2023 r.

3. SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE (GRUPA)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wynik z tytułu odsetek		3 969 711	1 371 761	1 988 412	(151 509)
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1	6 316 105	2 157 147	2 958 663	407 424
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:		6 241 006	2 132 190	3 005 240	422 603
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu, w tym:		5 592 321	1 930 244	2 673 532	288 865
- wpływ korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych		0	0	(1 422 893)	(1 422 893)
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		648 685	201 946	331 708	133 738
Wynik o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		75 099	24 957	(46 577)	(15 179)
Koszty z tytułu odsetek	2	(2 346 394)	(785 386)	(970 251)	(558 933)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		591 910	187 958	606 308	179 370
Przychody z tytułu opłat i prowizji	3	780 381	255 782	768 262	239 857
Koszty z tytułu opłat i prowizji	4	(188 471)	(67 824)	(161 954)	(60 487)
Przychody z tytułu dywidend		3 278	151	3 413	353
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	5	539 781	(862)	(1 968)	(475)
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	6	(2 316)	(3 750)	1 494	6 661
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	7	11 598	4 332	11 026	8 685
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń		1 517	1 208	(5 578)	(2 231)
Wynik z pozycji wymiany		(46 955)	(26 198)	(185 187)	(62 172)
Pozostałe przychody operacyjne		315 774	131 178	210 701	69 723
Pozostałe koszty operacyjne		(228 732)	(81 826)	(136 303)	(58 396)
Koszty administracyjne	8	(1 305 103)	(440 574)	(1 468 157)	(409 328)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	9	(203 884)	(51 611)	(261 923)	(114 348)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych		(53)	(283)	(2 745)	224
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	10	(2 363 800)	(743 180)	(1 512 780)	(498 150)
Wynik z tytułu modyfikacji		(67 861)	(14 311)	(65 411)	(56 607)
Amortyzacja		(158 684)	(53 238)	(156 446)	(52 219)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		0	0	0	0
Podatek bankowy		0	0	(169 063)	(239)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym		1 056 181	280 755	(1 144 207)	(1 140 658)
Podatek dochodowy	11	(595 563)	(178 055)	(119 296)	139 756
Wynik finansowy po opodatkowaniu		460 618	102 700	(1 263 503)	(1 000 902)
W tym przypadający na:					
Właścicieli jednostki dominującej		460 618	102 700	(1 263 503)	(1 000 902)
Udziały niekontrolujące		0	0	0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)		0,38	0,08	(1,04)	(0,83)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wynik finansowy po opodatkowaniu	460 618	102 700	(1 263 503)	(1 000 902)
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	853 602	230 210	(695 440)	108 590
Efekt wyceny papierów dłużnych	579 928	163 440	(482 730)	136 284
Rachunkowość zabezpieczeń	273 674	66 770	(212 710)	(27 694)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(84)	0	(43)	(16)
Zyski (straty) aktuarialne	(84)	0	0	0
Efekt wyceny instrumentów kapitałowych	0	0	(43)	(16)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	853 518	230 210	(695 483)	108 574
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(162 184)	(43 740)	132 134	(20 632)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	16	0	8	3
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	691 350	186 470	(563 341)	87 945
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	1 151 968	289 170	(1 826 844)	(912 957)
W tym przypadające na:				
Właścicieli jednostki dominującej	1 151 968	289 170	(1 826 844)	(912 957)
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA

w tysiącach zł	Nota	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Kasa, środki w Banku Centralnym		4 581 063	6 768 777	9 536 090	10 131 930
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	12	785 232	692 718	363 519	469 779
Instrumenty pochodne		549 537	495 406	339 196	321 344
Instrumenty kapitałowe		175	115	113	88
Instrumenty dłużne		235 520	197 197	24 210	148 347
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom		146 177	143 815	201 036	255 329
Instrumenty kapitałowe		66 609	66 609	128 979	186 631
Instrumenty dłużne		79 568	77 206	72 057	68 697
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	13	21 639 751	14 681 777	16 505 606	14 000 568
Instrumenty kapitałowe		24 392	24 378	24 396	28 789
Instrumenty dłużne		21 615 359	14 657 399	16 481 210	13 971 779
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	14	73 983 320	74 152 070	76 565 163	78 965 473
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		23 612	54 780	97 982	135 100
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		73 959 708	74 097 290	76 467 181	78 830 373
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	15	19 438 245	15 047 887	4 631 170	3 332 902
Instrumenty dłużne		16 892 500	14 467 969	3 893 212	2 142 156
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym		533 703	532 220	733 095	1 186 220
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu		2 012 042	47 698	4 863	4 526
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	16	0	121 936	135 804	0
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych		43 522	43 522	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe		550 020	552 519	572 810	530 658
Wartości niematerialne		458 023	442 931	436 622	415 034
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		680 349	737 827	805 624	948 301
Bieżące należności podatkowe		2 333	4 956	4 232	3 111
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18	678 016	732 871	801 392	945 190
Pozostałe aktywa		1 587 494	1 425 904	1 177 134	1 133 811
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		16 180	11 940	11 391	9 988
Aktywa razem		123 909 376	114 823 623	110 941 969	110 193 773

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
ZOBOWIĄZANIA					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	12	680 843	568 182	385 062	306 875
Instrumenty pochodne		528 848	479 672	380 278	301 206
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		151 996	88 510	4 784	5 669
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		111 600 513	103 287 919	100 577 923	100 701 560
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	19	428 097	522 954	727 571	603 646
Zobowiązania wobec klientów	20	106 176 227	100 596 983	98 038 516	97 770 565
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	21	571 017	350 244	0	763 502
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	22	2 862 168	251 759	243 753	0
Zobowiązania podporządkowane	23	1 563 005	1 565 979	1 568 083	1 563 847
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	16	412 281	329 630	554 544	988 841
Rezerwy	24	1 203 791	1 141 582	1 016 169	926 153
Nierozstrzygnięte sprawy sporne		1 167 499	1 107 056	976 552	889 301
Udzielone zobowiązania i gwarancje		36 292	34 526	39 617	36 852
Zobowiązania podatkowe		503 242	386 481	32 533	29 094
Bieżące zobowiązania podatkowe		503 044	385 613	32 533	29 094
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18	198	868	0	0
Inne zobowiązania		2 862 331	2 752 626	2 881 332	2 375 470
Zobowiązania razem		117 263 002	108 466 420	105 447 563	105 327 993
KAPITAŁ WŁASNY					
Kapitał zakładowy		1 213 117	1 213 117	1 213 117	1 213 117
Akcje własne		(21)	(21)	(21)	(21)
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		1 147 502	1 147 502	1 147 502	1 147 502
Skumulowane inne całkowite dochody		(350 934)	(537 405)	(1 042 284)	(1 421 974)
Zyski zatrzymane		4 636 710	4 534 010	4 176 092	3 927 156
Kapitał własny razem		6 646 374	6 357 203	5 494 406	4 865 780
Zobowiązania i kapitał własny razem		123 909 376	114 823 623	110 941 969	110 193 773
Wartość księgowa		6 646 374	6 357 203	5 494 406	4 865 780
Liczba akcji (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		5,48	5,24	4,53	4,01

SPRAWOZDANIE ZE ZMIANY STANU SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁÓW WŁASNYCH

w tysiącach zł	Razem skonsolidowany kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2023 - 30.09.2023							
Kapitał własny na początek okresu	5 494 406	1 213 117	(21)	1 147 502	(1 042 284)	(824 873)	5 000 965
Całkowite dochody za okres (netto)	1 151 968	0	0	0	691 350	460 618	0
wynik finansowy	460 618	0	0	0	0	460 618	0
wycena papierów dłużnych	469 742	0	0	0	469 742	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	0	0	0	0	0	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	221 676	0	0	0	221 676	0	0
zyski / straty aktuarialne	(68)	0	0	0	(68)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	0	0	0	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	1 041 432	(1 041 432)
Kapitał własny na koniec okresu	6 646 374	1 213 117	(21)	1 147 502	(350 934)	677 177	3 959 533
01.07.2023 - 30.09.2023							
Kapitał własny na początek okresu	6 357 203	1 213 117	(21)	1 147 502	(537 405)	574 477	3 959 533
Całkowite dochody za okres (netto)	289 171	0	0	0	186 471	102 700	0
wynik finansowy	102 700	0	0	0	0	102 700	0
wycena papierów dłużnych	132 387	0	0	0	132 387	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	0	0	0	0	0	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	54 084	0	0	0	54 084	0	0
zyski / straty aktuarialne	0	0	0	0	0	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	0	0	0	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	0	0
Kapitał własny na koniec okresu	6 646 374	1 213 117	(21)	1 147 502	(350 934)	677 177	3 959 533
01.01.2022 - 31.12.2022							
Kapitał własny na początek okresu	6 697 246	1 213 117	(21)	1 147 502	(858 633)	(1 198 425)	6 393 706
Całkowite dochody za okres (netto)	(1 198 217)	0	0	0	(183 651)	(1 014 566)	0
wynik finansowy	(1 014 566)	0	0	0	0	(1 014 566)	0
wycena papierów dłużnych	(165 275)	0	0	0	(165 275)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	(3 583)	0	0	0	(3 583)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(21 991)	0	0	0	(21 991)	0	0
zyski / straty aktuarialne	7 198	0	0	0	7 198	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(4 623)	0	0	0	0	0	(4 623)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	1 388 118	(1 388 118)
Kapitał własny na koniec okresu	5 494 406	1 213 117	(21)	1 147 502	(1 042 284)	(824 873)	5 000 965
01.01.2022 - 30.09.2022							
Kapitał własny na początek okresu	6 697 246	1 213 117	(21)	1 147 502	(858 633)	(1 198 425)	6 393 706
Całkowite dochody za okres (netto)	(1 826 844)	0	0	0	(563 341)	(1 263 503)	0
wynik finansowy	(1 263 503)	0	0	0	0	(1 263 503)	0
wycena papierów dłużnych	(391 011)	0	0	0	(391 011)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	(35)	0	0	0	(35)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(172 295)	0	0	0	(172 295)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(4 623)	0	0	0	0	0	(4 623)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	1 388 118	(1 388 118)
Kapitał własny na koniec okresu	4 865 780	1 213 117	(21)	1 147 502	(1 421 974)	(1 073 810)	5 000 965

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH
A. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Zysk (strata) po opodatkowaniu	460 618	102 700	(1 263 503)	(1 000 902)
Korekty razem:	12 671 795	7 281 634	7 516 049	2 131 178
Odsetki otrzymane	5 882 068	2 022 447	4 018 008	1 663 294
Odsetki zapłacone	(2 142 029)	(727 813)	(741 316)	(423 399)
Amortyzacja	158 684	53 238	156 446	52 219
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	0	0	0	0
Przychody z tytułu dywidend	(3 278)	(151)	(3 413)	(353)
Rezerwy	187 622	62 208	330 623	167 059
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(540 741)	(5 074)	1 081	(271)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(24 558)	79 057	(492 925)	(250 352)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	70 154	(117 703)	(292 407)	(110 678)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(2 354 674)	(1 487 054)	(4 030 230)	(1 141 346)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	(2 042 972)	(1 981 688)	242 419	(9 041)
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	153 518	195 312	538 128	214 686
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(167 339)	(38 542)	217 430	125 071
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	10 170 592	6 264 550	6 996 499	2 041 311
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	602 714	227 566	790 065	784 472
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 674 941	2 641 770	(39 043)	0
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	593 936	177 569	122 920	(127 170)
Podatek dochodowy zapłacony	(163 919)	(47 360)	(125 733)	(83 411)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(489 882)	(71 964)	(248 840)	(807 275)
Pozostałe pozycje	106 958	35 266	76 338	36 363
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	13 132 413	7 384 334	6 252 546	1 130 276

B. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wpływy z działalności inwestycyjnej	518 969	6 580	1 302 454	5 682
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	15 779	6 429	12 301	5 329
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	499 912	0	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	0	0	1 286 740	0
Pozostałe wpływy inwestycyjne	3 278	151	3 413	353
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(8 568 112)	(1 151 448)	(102 263)	(671 611)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(96 862)	(44 950)	(102 263)	(51 971)
Zakup akcji Euro Bank z pomniejszeniem o nabyte środki pieniężne	0	0	0	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(8 471 250)	(1 106 498)	0	(619 640)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(8 049 143)	(1 144 868)	1 200 191	(665 929)

C. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wpływy z działalności finansowej	0	0	0	0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(223 471)	(90 198)	(181 370)	(82 069)
Splata kredytów długoterminowych	(105 000)	(50 000)	(125 343)	(55 000)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0	0	0
Umorzenie akcji	0	0	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(118 471)	(40 198)	(56 027)	(27 069)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(223 471)	(90 198)	(181 370)	(82 069)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	4 859 799	6 149 268	7 271 367	382 278
- w tym z tytułu różnic kursowych	(2 363)	301	13 725	8 904
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	14 231 089	12 941 620	3 372 244	10 261 333
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	19 090 888	19 090 888	10 643 611	10 643 611

4. NOTY DO SKONSOLIDOWANYCH DANYCH FINANSOWYCH

1) PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	648 685	201 946	331 708	133 738
Instrumenty dłużne	648 685	201 946	331 708	133 738
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według amortyzowanego kosztu	5 592 321	1 930 244	2 673 532	288 865
Środki w Banku Centralnym	170 466	56 492	108 174	54 026
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 989 155	1 684 177	2 400 079	167 295
Instrumenty dłużne	362 106	165 592	45 720	26 092
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	25 531	10 421	14 264	7 484
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	35 793	17 344	21 892	12 739
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	9 270	(3 782)	83 403	21 229
Wynik o charakterze podobnym do odsetkowego z tytułu:	75 099	24 957	(46 577)	(15 179)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 635	1 670	23 026	6 404
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty pochodne	63 307	22 468	(72 908)	(23 367)
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty dłużne	3 157	819	3 305	1 784
Razem	6 316 105	2 157 147	2 958 663	407 424

W linii „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” Grupa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających został zamieszczony w nocie (16).

Przychody odsetkowe za 3 kwartały 2023 r. zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 152 548 tys. zł (odpowiednio dla danych porównawczych za 3 kwartały 2022 r. kwota tych odsetek wynosiła 110 994 tys. zł).

2) KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu:	(2 346 394)	(785 386)	(970 251)	(558 933)
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	(14 104)	(2 098)	(24 602)	(10 015)
Zobowiązania wobec klientów	(2 129 822)	(707 751)	(821 014)	(492 387)
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	(31 697)	(6 793)	(44 601)	(20 970)
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(56 526)	(31 361)	(525)	0
Zobowiązania podporządkowane	(107 183)	(35 262)	(73 622)	(33 673)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(7 062)	(2 121)	(5 887)	(1 888)
Inne	0	0	0	0
Razem	(2 346 394)	(785 386)	(970 251)	(558 933)

3) PRZYCHODY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Prowizje za prowadzenie rachunków	88 333	29 288	105 745	32 213
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	70 704	23 866	67 550	23 174
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	153 843	50 880	152 916	35 924
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	10 825	3 612	10 463	3 401
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	219 737	77 115	199 744	71 265
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	131 733	34 258	125 419	41 845
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	19 300	6 449	27 970	7 212
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	8 270	2 845	11 538	3 839
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	46 636	16 890	43 042	12 862
Pozostałe prowizje	31 000	10 579	23 875	8 122
Razem	780 381	255 782	768 262	239 857

4) KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Prowizje za prowadzenie rachunków	(32 300)	(10 913)	(14 468)	(6 511)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(3 714)	(1 229)	(4 200)	(1 653)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(17 886)	(5 886)	(20 425)	(7 256)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(82 582)	(29 494)	(78 398)	(29 566)
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	(1 598)	(496)	(2 154)	(695)
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	(8 144)	(2 786)	(8 442)	(2 608)
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	(7 696)	(2 063)	(8 996)	(2 563)
Pozostałe prowizje	(34 551)	(14 957)	(24 871)	(9 635)
Razem	(188 471)	(67 824)	(161 954)	(60 487)

Werdykt Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie zwrotu prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu

W dniu 11 września 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł w sprawie Lexitor przeciwko SKOK Stefczyka, Santander Consumer Bank i mBank (sprawa C 383/18), w której stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

Biorąc pod uwagę ten werdykt, Grupa według stanu na dzień 30 września 2023 r. posiadała rezerwę w wysokości 77,8 miliona złotych, która została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności.

5) WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wynik na sprzedaży instrumentów kapitałowych	553 912	0	0	0
Operacje instrumentami dłużnymi	(12 415)	(62)	(166)	0
Koszty operacji finansowych	(1 716)	(800)	(1 802)	(475)
Razem	539 781	(862)	(1 968)	(475)

W dniu 29 marca 2023 roku nastąpiło przeniesienie 80% udziałów („Udziały”) w spółce Millennium Financial Services sp. z o.o. („Spółka”) z Banku odpowiednio na rzecz Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Europa S.A., które nabyło 72% udziałów Spółki oraz Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A., które nabyło 8% udziałów Spółki (łącznie „Kupujący”) oraz zapłata ceny za Udziały na rzecz Banku w kwocie 500 milionów zł.

Sprzedaż Udziałów przez Bank na rzecz Kupujących stanowiła finalizację Transakcji i skutkowałą rozpoznaniem korespondującego z nią pozytywnego wyniku finansowego oraz pozwala na rozpoczęcie Strategicznej Współpracy Ubezpieczeniowej pomiędzy Bankiem oraz Kupującymi, co przedstawiona w Raporcie Bieżącym nr 7/2023 z 13 lutego 2023 roku.

Jednocześnie, w związku ze sprzedażą 80% akcji Spółki i utratą kontroli nad Spółką, Bank dokonał wstępnej wyceny pozostałego udziału niekontrolującego w Spółce w wartości godziwej wynoszącej 43,3 mln zł (brutto).

Dodatkowo Bank rozpoznał dodatni wpływ w wysokości 54,0 mln zł (brutto) jako wycenę instrumentu pochodnego wynikającego z ustalonych potencjalnych przyszłych wypłat wynagrodzeń.

Patrząc z perspektywy rachunku zysków i strat: wynik zrealizowany na sprzedaży (499,9 mln zł; zapłata ceny pomniejszona o wartość księgową sprzedanych udziałów) oraz wycena instrumentu pochodnego wynikająca z ustalonych potencjalnych przyszłych wypłat wynagrodzeń (54,0 mln zł) zostały ujęte w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy”, natomiast wycena pozostałego udziału niekontrolującego została ujęta w „Pozostałych przychodach operacyjnych” (43,3 mln zł).

6) WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wynik na instrumentach dłużnych	(715)	(3 899)	(10 578)	(114)
Wynik na instrumentach pochodnych	(1 612)	140	12 013	6 796
Wynik z pozostałych operacji finansowych	11	9	59	(21)
Razem	(2 316)	(3 750)	1 494	6 661

**7) WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH
 OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY**

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(272)	1 970	13 629	8 058
Wynik na instrumentach kapitałowych	4 360	0	56 198	60 922
Wynik na instrumentach dłużnych	7 510	2 362	(58 801)	(60 295)
Razem	11 598	4 332	11 026	8 685

8) KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Koszty pracownicze	(766 493)	(264 655)	(678 076)	(232 649)
Wynagrodzenia	(627 748)	(218 451)	(556 058)	(192 667)
Narzuty na wynagrodzenia	(111 856)	(37 268)	(96 900)	(31 891)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(26 889)	(8 936)	(25 118)	(8 091)
- rezerwy na odprawy emerytalne	(3 450)	(1 150)	(4 644)	(1 548)
- rezerwy na niewykorzystane urlopy	(17)	(6)	(35)	(12)
- pozostałe	(23 422)	(7 780)	(20 439)	(6 531)
Pozostałe koszty administracyjne	(538 610)	(175 919)	(790 081)	(176 679)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(47 977)	(15 501)	(47 525)	(12 679)
Koszty informatyki i łączności	(112 576)	(38 659)	(98 863)	(34 629)
Koszty wynajmu	(61 634)	(23 555)	(36 455)	(11 755)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(36 601)	(11 935)	(31 357)	(10 534)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(26 470)	(8 987)	(24 013)	(8 401)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	(88 621)	(30 922)	(67 104)	(30 696)
Podatki i opłaty różne	(32 433)	(9 013)	(28 401)	(9 647)
Koszty KIR	(9 468)	(3 256)	(8 310)	(2 807)
Koszty PFRON	(6 347)	(2 249)	(4 495)	(1 874)
Koszty BFG	(60 039)	0	(120 686)	(9)
Koszty Nadzoru Finansowego	(11 054)	(3 306)	(9 590)	(3 338)
Koszty systemu ochrony	0	0	(276 120)	(24 420)
Pozostałe	(45 390)	(28 536)	(37 162)	(25 890)
Razem	(1 305 103)	(440 574)	(1 468 157)	(409 328)

9) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(207 162)	(49 949)	(269 640)	(115 970)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 256 334)	(304 437)	(1 301 408)	(421 364)
Odwrocenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	981 689	243 633	954 042	285 716
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	31 789	10 856	34 527	12 042
Sprzedaż wierzytelności	35 649	(10)	43 185	3 517
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	45	9	14	4 119
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	3	3	(2)	(2)
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	0	0	(2)	(2)
Odwrocenie odpisów dla papierów wartościowych	3	3	0	0
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	3 275	(1 665)	7 719	1 624
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(31 527)	(6 708)	(33 025)	(5 213)
Odwrocenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	34 802	5 043	40 744	6 837
Razem	(203 884)	(51 611)	(261 923)	(114 348)

10) KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

01.01.2023 - 30.09.2023	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	5 395 344	4 572 901	822 443
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(331 048)	(331 048)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	2 363 800	0	2 363 800
Alokacja do portfela kredytowego	0	2 070 528	(2 070 528)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	88 045	88 045	0
Stan na koniec okresu	7 516 140	6 400 425	1 115 715

01.07.2023 - 30.09.2023	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	6 561 956	5 607 912	954 044
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(116 751)	(116 751)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	743 180	0	743 180
Alokacja do portfela kredytowego	0	581 509	(581 509)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	327 756	327 756	0
Stan na koniec okresu	7 516 140	6 400 425	1 115 715

01.01.2022 - 30.09.2022	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	3 332 614	2 916 779	415 835
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(127 815)	(127 815)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	1 512 780	0	1 512 780
Alokacja do portfela kredytowego	0	1 181 608	(1 181 608)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	552 478	552 478	0
Stan na koniec okresu	5 270 057	4 523 050	747 007

01.07.2022 - 30.09.2022	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	4 496 356	3 913 252	583 104
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(55 795)	(55 795)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	498 150	0	498 150
Alokacja do portfela kredytowego	0	334 247	(334 247)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	331 346	331 346	0
Stan na koniec okresu	5 270 057	4 523 050	747 007

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Koszty poniesione w związku z negocjacjami rozpoznane w rachunku zysków i strat	(237 038)	(86 905)	(376 763)	(143 454)
- ujęte w pozycji "Wynik z pozycji wymiany"	(196 012)	(81 900)	(327 094)	(97 949)
- ujęte w pozycji "Wynik z tytułu modyfikacji"	(41 026)	(5 005)	(49 669)	(45 505)
Koszty poniesione w związku negocjacjami ujęte w ciężar wcześniej utworzonych rezerw	59 514	28 963	0	0

11) PODATEK DOCHODOWY

11A. PODATEK DOCHODOWY UJĘTY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Bieżący podatek	(633 426)	(166 737)	(153 986)	(88 737)
Bieżący rok	(635 679)	(167 616)	(153 986)	(88 737)
Korekta lat ubiegłych	2 253	879	0	0
Podatek odroczonej:	37 863	(11 317)	34 690	228 493
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	40 589	(13 017)	32 452	227 879
Powstanie / (Wykorzystanie) straty podatkowej	(2 726)	1 700	2 238	614
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(595 563)	(178 055)	(119 296)	139 756

11B. EFEKTYWNA STAWKA PODATKOWA

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wynik finansowy brutto	1 056 180	280 754	(1 144 207)	(1 140 658)
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	(200 674)	(53 343)	217 399	216 724
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(402 435)	(125 447)	(337 151)	(76 968)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	30 092	15 518	29 008	9 231
Przychody z tytułu dywidend	532	3	469	3
Rozwiązanie pozostałych rezerw	25 838	11 905	27 152	9 241
Pozostałe	3 722	3 610	1 387	(13)
Koszty nie stanowiące kosztów podatkowych	(432 527)	(140 965)	(366 159)	(86 199)
Składka PFRON	(1 205)	(427)	(844)	(346)
Składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(11 408)	0	(22 929)	0
Podatek bankowy	(604)	0	(32 122)	(45)
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(13 681)	(2 936)	(4 308)	(253)
Koszty postępowań sądowych i spraw spornych	(401 950)	(136 669)	(300 990)	(82 495)
Pozostałe	(3 679)	(933)	(4 966)	(3 060)
Inne różnice między wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania (w tym ulga B+R)	7 546	735	456	0
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(595 563)	(178 055)	(119 296)	139 756
Efektywna stawka podatkowa	56,39%	63,42%	/- /	/- /

11C. PODATEK ODROZCZONY UJĘTY BEZPOŚREDNIO W KAPITALE WŁASNYM

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Wycena aktywów inwestycyjnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	59 280	90 335	169 468	221 586
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	25 153	37 840	77 151	112 408
Zyski /(straty) aktuarialne	(2 117)	(2 117)	(2 133)	(445)
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	82 316	126 058	244 486	333 549

Kontrola zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-17

W dniu 12 lutego 2019 r. zostały wszczęte przez Naczelnika Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie (ZUCS) kontrole celno-skarbowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015 i 2016. W dniu 17 grudnia 2019 r. Bank otrzymał wyniki tych kontroli z dnia 13 grudnia 2019 r., w których zakwestionowano zwolnienie ze zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych (WHT) odsetek od obligacji Banku wypłacanych w tych latach do spółki MB Finance AB (MBF) z siedzibą w Szwecji stanowiących zabezpieczenie 10-letnich obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 150 mln EURO wyemitowanych przez ten podmiot w grudniu 2007 r. (umorzonych w grudniu 2017 r.). 11 czerwca 2021 r. Bank otrzymał decyzje ZUCS w ramach II instancji zmniejszające zaległość w WHT za lata 2015-16 z 6,6 do 5,3 mln zł. Kwota ta wraz z odsetkami została zapłacona przez Bank w dniu 18 czerwca 2021 r. Bank wniósł skargi od tych decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie (WSA). WSA wyrokami z dnia 13 i 27 października 2021 r. uchylił w całości decyzje ZUCS. ZUCS złożył skargi kasacyjne od niekorzystnych dla siebie wyroków do Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA).

13 kwietnia 2021 r. wszczęta została przez Naczelnika ZUCS kontrola w WHT za 2017 r. Zgodnie z przewidywaniami w wyniku kontroli z dnia 29 września 2021 r. ZUCS również zakwestionował zwolnienie z WHT odsetek wypłaconych do MBF w tym roku (kwota spornego WHT wynosi za ten rok ok. 2,2 mln zł). Bank również nie zgadza się z tymi ustaleniami i będzie kontynuował spór z ZUCS. 21 marca 2022 r. Bank otrzymał postanowienie ZUCS o przekształceniu zakończonej kontroli w postępowanie podatkowe. 30 czerwca 2022 r. Bank otrzymał decyzję ZUCS określającą zaległość podatkową w WHT w wysokości 2,2 mln zł. Bank złożył odwołanie od tej decyzji. Postanowieniem z dnia 23 lutego 2023 r. WSA w Szczecinie zawiesił postępowanie sądowo-administracyjne w sprawie WHT za 2017 r. do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia przez NSA sporu dotyczącego WHT za lata 2015-16.

Bank otrzymał ekspertyzę prawną z dnia 29 stycznia 2020 r. profesorów z Katedry Prawa Finansów Publicznych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w świetle której stanowisko ZUCS w toczonym sporze zostało uznane za niezgodne z przepisami prawa podatkowego.

12) AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU
12A. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Dłużne papiery wartościowe	235 520	197 197	24 210	148 347
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	235 520	197 197	24 210	148 347
a) bony	0	0	0	0
b) obligacje	235 520	197 197	24 210	148 347
Pozostałe papiery wartościowe	0	0	0	0
a) notowane	0	0	0	0
b) nienotowane	0	0	0	0
Instrumenty kapitałowe	175	115	113	88
Kwotowane na aktywnym rynku	175	115	113	88
a) podmiotów finansowych	106	41	27	2
b) podmiotów niefinansowych	69	74	86	86
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0	0	0
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	549 537	495 406	339 196	321 344
Razem	785 232	692 718	363 519	469 779

12B. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU - WYCENA POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I KOREKTA Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ POZYCJE KRÓTKIE WG STANU NA:

	Wartości godziwe 30.09.2023			Wartości godziwe 30.06.2023		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	(11 340)	17 531	28 871	(18 383)	23 708	42 091
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	(11 340)	493	11 833	(18 764)	848	19 612
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	17 038	17 038	381	22 860	22 479
2. Walutowe instrumenty pochodne	39 200	146 328	107 128	39 949	124 367	84 418
Kontrakty walutowe	(26 112)	8 504	34 616	(48 203)	7 621	55 824
Swapy walutowe	65 312	137 824	72 512	88 152	116 746	28 594
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	(383 875)	0	383 875	(346 115)	0	346 115
Opcje wbudowane w depozyty	(383 875)	0	383 875	(346 115)	0	346 115
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0
4. Opcje na indeksy	376 704	385 678	8 974	340 283	347 331	7 048
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	20 689	549 537	528 848	15 734	495 406	479 672
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	0	0	-	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	151 996	-	-	88 510

	Wartości godziwe 31.12.2022			Wartości godziwe 30.09.2022		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	(28 842)	29 235	58 077	(37 120)	30 373	67 493
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	(29 344)	1 293	30 637	(37 101)	1 434	38 535
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	502	27 942	27 440	(19)	28 939	28 958
2. Walutowe instrumenty pochodne	(9 254)	58 525	67 779	59 096	126 568	67 472
Kontrakty walutowe	(12 289)	11 840	24 129	20 463	30 852	10 389
Swapy walutowe	1 436	44 663	43 227	19 206	76 289	57 083
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	1 599	2 022	423	19 427	19 427	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	(250 400)	0	250 400	(164 434)	0	164 434
Opcje wbudowane w depozyty	(250 400)	0	250 400	(164 434)	0	164 434
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0
4. Opcje na indeksy	247 414	251 436	4 022	162 596	164 403	1 807
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	(41 082)	339 196	380 278	20 138	321 344	301 206
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	0	0	-	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	4 784	-	-	5 669

13) AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Dłużne papiery wartościowe	21 615 359	14 657 399	16 481 210	13 971 779
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	10 303 251	10 125 318	13 554 072	13 470 471
a) bony	0	0	0	0
b) obligacje	10 303 251	10 125 318	13 554 071	13 470 471
Papiery wartościowe banku centralnego	10 874 781	4 104 382	2 528 310	116 369
a) bony	10 874 781	4 104 382	2 528 310	116 369
b) obligacje	0	0	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	437 327	427 699	398 828	384 939
a) notowane	437 327	427 699	398 828	384 939
b) nienotowane	0	0	0	0
Udziały i akcje w innych jednostkach	24 392	24 378	24 396	28 789
Inne instrumenty finansowe	0	0	0	0
Razem	21 639 751	14 681 777	16 505 606	14 000 568

14) KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

14A. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wartość bilansowa:	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	23 612	54 780	97 982	135 100
- Przedsiębiorstwa	110	71	66	89
- Osoby prywatne	23 502	54 709	97 916	135 011
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0	0

W momencie wdrożenia MSSF9 Grupa wyodrębniła ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową/mnożnik które ujmuje w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki. Zapisy MSSF9 wskazują iż cecha mnożnika powoduje modyfikację pieniądza w czasie i konieczność wyceny do wartości godziwej, pomimo iż sens ekonomiczny tych transakcji czyli zarządzanie portfelem nieoparte o wartość godziwą i utrzymywanie portfela w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jest charakterystyczne dla portfeli wycenianych według zamortyzowanego kosztu. W 2021 r. w wyniku zmiany zapisów umownych (eliminacja cechy mnożnika) część z tych ekspozycji zaczęła być ponownie wyceniana według zamortyzowanego kosztu. Zmiana dotyczyła kredytów w przypadkach których klienci całkowicie spłacili swoje zaangażowanie, od którego odsetki naliczane były w oparciu o starą formułę zawierającą mnożnik. Ekspozycje zaciągnięte po tym czasie na nowych warunkach umownych (bez mnożnika), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Bank dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych w przypadku gdy nie istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo odzyskania w całości (spisanie całkowite) lub części (spisanie częściowe) danego składnika aktywów finansowych. W następstwie dokonania spisania częściowych Bank objął rezerwę (pomniejszając wartość bilansową brutto wierzytelności) odsetki karne w wysokości 477 milionów złotych według stanu na dzień 30 września 2023.

14B. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 30.09.2023	66 535 196	6 439 466	3 545 132	(424 893)	(320 650)	(1 814 543)	73 959 708
- Przedsiębiorstwa	15 835 051	1 504 576	740 088	(95 190)	(53 845)	(278 999)	17 651 681
- Osoby prywatne	50 517 584	4 934 641	2 805 044	(328 002)	(266 805)	(1 535 544)	56 126 918
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	182 561	249	0	(1 701)	0	0	181 109
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 30.06.2023	66 731 571	6 443 252	3 417 580	(433 480)	(327 603)	(1 734 030)	74 097 290
- Przedsiębiorstwa	16 210 998	1 476 821	723 686	(111 466)	(75 346)	(283 513)	17 941 180
- Osoby prywatne	50 303 646	4 965 748	2 693 894	(320 170)	(252 257)	(1 450 517)	55 940 344
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	216 927	683	0	(1 844)	0	0	215 766

	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 31.12.2022	68 696 492	6 725 350	3 466 149	(372 163)	(364 173)	(1 684 475)	76 467 182
- Przedsiębiorstwa	16 775 373	1 508 622	637 682	(115 976)	(59 368)	(238 824)	18 507 510
- Osoby prywatne	51 722 402	5 215 685	2 828 467	(254 633)	(304 804)	(1 445 651)	57 761 466
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	198 718	1 043	0	(1 554)	(1)	0	198 206
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 30.09.2022	72 303 753	5 378 678	3 642 990	(394 865)	(304 995)	(1 795 188)	78 830 373
- Przedsiębiorstwa	18 273 116	1 339 301	818 502	(106 611)	(56 362)	(321 408)	19 946 538
- Osoby prywatne	53 771 315	4 039 374	2 824 488	(286 770)	(248 633)	(1 473 780)	58 625 994
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	259 322	3	0	(1 484)	0	0	257 841

14C. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	30.09.2023		30.06.2023	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone	67 594 413	13 386	67 805 674	16 265
▪ podmiotom gospodarczym	11 072 837	0	11 446 350	0
▪ klientom indywidualnym	56 450 847	13 386	56 260 984	16 265
▪ jednostkom budżetowym	70 729	0	98 340	0
Należności z tytułu kart płatniczych	1 180 686	10 226	1 124 896	38 515
▪ od podmiotów gospodarczych	14 056	110	13 868	71
▪ od klientów indywidualnych	1 166 630	10 116	1 111 028	38 444
Skupione wierzytelności	139 976		84 733	
▪ podmiotów gospodarczych	139 976		84 733	
▪ jednostek budżetowych	0		0	
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	1 616		1 579	
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	41		69	
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 911 912		6 938 227	
Inne	62 485		42 963	
Odsetki	628 665		594 263	
Razem	76 519 794	23 612	76 592 404	54 780
Odpisy aktualizujące wartość należności	(2 560 086)	-	(2 495 114)	-
Razem wartość bilansowa	73 959 708	23 612	74 097 290	54 780

	31.12.2022		30.09.2022	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone	69 897 310	23 708	72 307 440	32 698
▪ podmiotom gospodarczym	11 642 443	0	13 065 665	0
▪ klientom indywidualnym	58 199 858	23 708	59 135 261	32 698
▪ jednostkom budżetowym	55 009	0	106 514	0
Należności z tytułu kart płatniczych	1 034 385	74 274	992 002	102 402
▪ od podmiotów gospodarczych	13 946	66	14 901	89
▪ od klientów indywidualnych	1 020 439	74 208	977 101	102 313
Skupione wierzytelności	195 655		142 031	
▪ podmiotów gospodarczych	195 655		142 031	
▪ jednostek budżetowych	0		0	
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	7 203		8 045	
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	76		35	
Należności z tytułu leasingu finansowego	7 160 606		7 282 701	
Inne	30 277		25 576	
Odsetki	562 478		567 591	
Razem	78 887 990	97 982	81 325 421	135 100
Odpisy aktualizujące wartość należności	(2 420 809)	-	(2 495 048)	-
Razem wartość bilansowa	76 467 181	97 982	78 830 373	135 100

14d. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	76 519 794	76 592 404	78 887 990	81 325 421
z rozpoznaną utratą wartości	3 545 132	3 417 580	3 466 148	3 642 990
bez rozpoznanej utraty wartości	72 974 662	73 174 824	75 421 842	77 682 431
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 560 086)	(2 495 114)	(2 420 809)	(2 495 048)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 814 543)	(1 734 030)	(1 684 474)	(1 795 188)
na ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	(745 543)	(761 084)	(736 335)	(699 859)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	73 959 708	74 097 290	76 467 181	78 830 373

14E. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA METODĘ SZACUNKU UTRATY WARTOŚCI

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	76 519 794	76 592 404	78 887 990	81 325 421
wyceniane indywidualnie	521 612	529 400	501 115	693 229
wyceniane portfelowo	75 998 182	76 063 004	78 386 875	80 632 192
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 560 086)	(2 495 114)	(2 420 809)	(2 495 048)
utworzony na bazie analizy indywidualnej	(176 815)	(175 904)	(168 105)	(224 612)
utworzony na bazie analizy kolektywnej	(2 383 271)	(2 319 210)	(2 252 704)	(2 270 436)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	73 959 708	74 097 290	76 467 181	78 830 373

14F. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA RODZAJ KLIENTÓW

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	76 519 794	76 592 404	78 887 990	81 325 421
korporacyjnym	18 262 525	18 629 116	19 121 437	20 690 244
indywidualnym	58 257 269	57 963 288	59 766 553	60 635 177
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 560 086)	(2 495 114)	(2 420 809)	(2 495 048)
utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(429 735)	(472 170)	(415 722)	(485 865)
utworzony na należności od klientów indywidualnych	(2 130 351)	(2 022 944)	(2 005 087)	(2 009 183)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	73 959 708	74 097 290	76 467 181	78 830 373

14G. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	01.01.2023 - 30.09.2023	01.01.2023 - 30.06.2023	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	2 420 809	2 420 809	2 374 246	2 374 246
Zmiana w wartości rezerw:	139 277	74 305	46 563	120 802
Odpisy dokonane w okresie	1 256 174	951 897	1 671 698	1 301 048
Wartości spisane w ciężar odpisów	(129 060)	(101 358)	(281 934)	(168 455)
Odwrócenie odpisów w okresie	(981 420)	(737 787)	(1 191 876)	(953 597)
Sprzedaż wierzytelności	(63 325)	(63 325)	(241 148)	(146 254)
Utworzenie KOIM*	53 457	35 554	71 224	50 431
Zmiana z tytułu różnic kursowych	(229)	(12 588)	19 594	36 117
Inne	3 680	1 912	(995)	1 512
Stan na koniec okresu	2 560 086	2 495 114	2 420 809	2 495 048

* Zgodnie z MSSF9 Grupa nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Grupa posiada w bilansie aktywa POCI głównie w efekcie rozpoznania kredytów z rozpoznaną utratą wartości po połączeniu z Euro Bank S.A. i przejściu SKOK Piast. W momencie połączenia przedmiotowe aktywa zostały ujęte w księgach Banku według wartości godziwej.

Wartość aktywów POCI przedstawia się następująco:

	Wartość bilansowa brutto	Skumulowana utrata wartości	Wartość bilansowa netto
30.09.2023			
- Przedsiębiorstwa	25 013	222	25 235
- Osoby prywatne	107 671	(27 191)	80 481
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
30.06.2023			
- Przedsiębiorstwa	25 563	(517)	25 046
- Osoby prywatne	112 093	(20 263)	91 830
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
31.12.2022			
- Przedsiębiorstwa	15 216	(26)	15 190
- Osoby prywatne	137 235	(13 150)	124 085
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
30.09.2022			
- Przedsiębiorstwa	58	158	216
- Osoby prywatne	172 791	(28 264)	144 528
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0

14H. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
W walucie polskiej	68 180 965	67 841 416	67 681 948	68 424 358
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	8 338 829	8 750 988	11 206 042	12 901 063
waluta: USD	101 990	99 575	67 654	208 917
waluta: EUR	4 242 918	3 994 563	4 107 584	4 367 684
waluta: CHF	3 971 357	4 653 741	7 027 404	8 318 895
pozostałe waluty	22 564	3 109	3 400	5 567
Razem brutto	76 519 794	76 592 404	78 887 990	81 325 421

15) AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM
15A. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

30.09.2023	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	16 892 503	0	0	(3)	0	0	16 892 500
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	533 875	0	0	(172)	0	0	533 703
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	2 012 042	0	0	0	0	0	2 012 042

30.06.2023	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	14 467 973	0	0	(4)	0	0	14 467 969
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	532 232	0	0	(12)	0	0	532 220
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	47 698	0	0	0	0	0	47 698

31.12.2022	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	3 893 218	0	0	(6)	0	0	3 893 212
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	733 376	0	0	(281)	0	0	733 095
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 863	0	0	0	0	0	4 863

30.09.2022	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	2 142 158	0	0	(2)	0	0	2 142 156
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	1 186 373	0	0	(153)	0	0	1 186 220
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 526	0	0	0	0	0	4 526

15B. INSTRUMENTY DŁUŻNE

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
banki i inne instytucje monetarne	717 698	690 331	458 623	350 338
pozostałe przedsiębiorstwa	0	0	0	0
sektor budżetowy	16 174 802	13 777 638	3 434 589	1 791 818
Razem	16 892 500	14 467 969	3 893 212	2 142 156

15C. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Rachunki bieżące	174 805	292 785	181 896	257 851
Lokaty	356 743	238 356	548 647	922 028
Inne	0	235	0	5 066
Odsetki	2 326	856	2 833	1 428
Razem należności brutto	533 874	532 232	733 376	1 186 373
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(172)	(12)	(281)	(153)
Razem należności netto	533 702	532 220	733 095	1 186 220

15D. TRANSAKcje Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
banki i inne instytucje monetarne	2 011 248	9 166	0	4 525
pozostałe przedsiębiorstwa	0	38 524	4 854	0
odsetki	794	8	9	1
Razem	2 012 042	47 698	4 863	4 526

16) INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ
16A. RELACJE ZABEZPIEZAJĄCE

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz prezentacji wyniku, czynnych wg stanu na 30.09.2023 r.:

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych
Opis relacji zabezpieczających	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote aktywa finansowe. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez zobowiązania złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Przeptywy pieniężne wynikające z portfela złotych aktywów finansowych	Przeptywy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych i wyemitowanych złotych dłużnych papierów wartościowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczających i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jaki i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych	Zabezpieczenie wartości godziwej przepływów z wyemitowanych zobowiązań o stałej stopie procentowej denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej dłużnego instrumentu o stałej stopie procentowej wycenianego przez inne całkowite dochody, wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu walutowych przychodów i kosztów odsetkowych. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego.	Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej przepływów z wyemitowanych zobowiązań o stałej stopie procentowej denominowanych w walutach obcych, wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych.
Pozycje zabezpieczane	Portfel stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody denominowane w PLN.	Przeptywy pieniężne z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych.	Przeptywy pieniężne z wyemitowanych zobowiązań o stałej stopie procentowej denominowanych w walutach obcych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Pozycja walutowa wynikająca z rozpoznanych przyszłych zobowiązań leasingowych.	Transakcje IRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny pozycji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej przepływów z pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.

16B. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ - WYCENA BILANSOWA

	Wartości godziwe 30.09.2023			Wartości godziwe 30.06.2023		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym						
Kontrakty CIRS	(289 358)	0	289 358	(19 317)	121 936	141 253
Kontrakty IRS	(122 886)	0	122 886	(188 377)	0	188 377
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową						
Kontrakty IRS	(37)	0	37	0	0	0
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie						
	(412 281)	0	412 281	(207 694)	121 936	329 630

	Wartości godziwe 31.12.2022			Wartości godziwe 30.09.2022		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym						
Kontrakty CIRS	(60 707)	135 804	196 511	(537 945)	0	537 945
Kontrakty IRS	(358 033)	0	358 033	(450 896)	0	450 896
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową						
Kontrakty IRS	0	0	0	0	0	0
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie						
	(418 740)	135 804	554 544	(988 841)	0	988 841

17) ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI WYBRANYCH SKŁADNIKÓW AKTYWÓW

Odpisy aktualizujące:	inwestycyjne papiery wartościowe	rzeczowe aktywa trwałe	wartości niematerialne	aktywa trwałe do zbycia	inne aktywa
Stan na 01.01.2023	5 002	816	3 988	137	29 405
- Utworzenie odpisów	0	0	0	0	16 829
- Odwrócenie odpisów	(3)	0	0	0	(16 775)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(934)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	(137)	137
Stan na 30.09.2023	4 999	816	3 988	0	28 662
Stan na 01.01.2023	5 002	816	3 988	137	29 405
- Utworzenie odpisów	0	0	0	0	12 554
- Odwrócenie odpisów	(1)	0	0	0	(12 784)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(916)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	(137)	137
Stan na 30.06.2023	5 001	816	3 988	0	28 396
Stan na 01.01.2022	5 005	8 875	3 988	137	31 618
- Utworzenie odpisów	5	0	0	0	14 493
- Odwrócenie odpisów	0	(8 059)	0	0	(10 978)
- Wykorzystanie	(8)	0	0	0	(5 728)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 31.12.2022	5 002	816	3 988	137	29 405
Stan na 01.01.2022	5 005	8 875	3 988	137	31 618
- Utworzenie odpisów	2	0	0	0	11 705
- Odwrócenie odpisów	0	0	0	0	(8 960)
- Wykorzystanie	(9)	0	0	0	(3 418)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 30.09.2022	4 998	8 875	3 988	137	30 945

18) AKTYWA I REZERWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

	30.09.2023			30.06.2023		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(9 049)	(14 034)	(23 083)	(7 875)	2 146	(5 729)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(15 902)	(1 771)	(17 673)	(32 982)	(3 435)	(36 417)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	62 068	(52 573)	9 495	58 177	(49 370)	8 807
Odsetki do zapłacenja/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	119 607	(171 518)	(51 911)	112 811	(204 193)	(91 382)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(122 165)	(122 165)	0	(111 270)	(111 270)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	106 144	0	106 144	159 400	0	159 400
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	533 652	0	533 652	520 416	0	520 416
Świadczenia pracownicze	21 475	0	21 475	20 524	0	20 524
Prawa do użytkowania	4 817	0	4 817	4 845	0	4 845
Rezerwy na koszty	120 602	0	120 602	124 919	0	124 919
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	119 166	(36 808)	82 358	174 917	(48 817)	126 100
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(31 280)	(30 007)	1 273	(30 831)	(29 558)
Wycena przyszłych przychodów ze współpracy bancassurance	0	(10 260)	(10 260)	0	(10 260)	(10 260)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	54 761	0	54 761	53 061	0	53 061
Pozostałe	690	(879)	(189)	(688)	103	(585)
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	1 119 304	(441 288)	678 016	1 188 798	(455 927)	732 871
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy, netto
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	0	(1 055)	(1 055)	0	(1 002)	(1 002)
Świadczenia pracownicze	180	0	180	221	0	221
Prawa do użytkowania	1	0	1	0	0	0
Rezerwy na koszty	720	0	720	788	0	788
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	0	(42)	(42)	0	(42)	(42)
Pozostałe	30	(32)	(2)	650	(1 483)	(833)
Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy, netto	931	(1 129)	(198)	1 659	(2 527)	(868)

	31.12.2022			30.09.2022		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(202)	(23 027)	(23 229)	3 960	(39 367)	(35 407)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	33 393	(47 466)	(14 073)	92 000	(88 877)	3 123
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	73 405	(59 804)	13 601	63 077	(50 703)	12 374
Odsetki do zapłacenja/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	79 570	(290 234)	(210 664)	54 316	(272 615)	(218 299)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(109 345)	(109 345)	0	(106 150)	(106 150)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	238 828	(795)	238 033	337 568	(784)	336 784
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	516 489	0	516 489	495 952	0	495 952
Świadczenia pracownicze	20 807	0	20 807	19 965	0	19 965
Prawa do użytkowania	4 756	0	4 756	5 175	0	5 175
Rezerwy na koszty	84 037	0	84 037	77 166	0	77 166
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	299 930	(55 444)	244 486	369 376	(35 828)	333 548
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(19 420)	(18 147)	1 273	(34 803)	(33 530)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	57 486	0	57 486	57 093	0	57 093
Pozostałe	(3 017)	172	(2 845)	(2 826)	222	(2 604)
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	1 406 755	(605 363)	801 392	1 574 095	(628 905)	945 190

19) ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
W rachunku bieżącym	28 561	30 857	25 287	42 431
Depozyty terminowe	398 119	438 424	589 046	306 990
Otrzymane kredyty i pożyczki	0	50 000	105 000	251 015
Odsetki	1 417	3 673	8 238	3 210
Razem	428 097	522 954	727 571	603 646

20) ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	74 247 178	71 714 326	68 787 007	66 867 265
Rachunki bieżące	50 232 578	49 737 494	49 106 928	48 455 623
Depozyty terminowe	23 490 181	21 459 913	19 247 973	18 053 721
Inne	257 344	254 721	248 573	247 467
Naliczone odsetki	267 075	262 198	183 533	110 454
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	25 782 950	23 400 936	23 616 227	24 785 952
Rachunki bieżące	13 400 555	12 695 310	13 263 263	13 266 077
Depozyty terminowe	11 943 086	10 282 538	9 889 840	11 100 062
Inne	356 537	358 503	402 878	365 498
Naliczone odsetki	82 772	64 585	60 246	54 315
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	6 146 099	5 481 721	5 635 282	6 117 348
Rachunki bieżące	3 168 129	2 954 490	3 195 080	3 320 763
Depozyty terminowe	2 937 126	2 488 332	2 418 727	2 778 802
Inne	29 627	29 184	8 193	6 066
Naliczone odsetki	11 217	9 715	13 282	11 717
Razem	106 176 227	100 596 983	98 038 516	97 770 565

21) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU SPRZEDANYCH DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z UDZIELONYM PRYZRZECZENIEM ODKUPU

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
wobec Banku Centralnego	0	0	0	0
wobec pozostałych banków	170 304	0	0	262 782
wobec Klientów	399 995	349 996	0	499 994
odsetki	718	248	0	726
Razem	571 017	350 244	0	763 502

22) ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	01.01.2023 - 30.09.2023	01.01.2023 - 30.06.2023	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	243 753	243 753	39 568	39 568
Zwiększenia, z tytułu:	2 372 802	25 165	244 278	525
emisja obligacji Banku	2 316 276	0	242 500	0
emisja obligacji Millennium Leasing	280 000	0	0	0
naliczenie odsetek	56 526	25 165	1 778	525
Zmniejszenia, z tytułu:	(34 387)	(17 159)	(40 093)	(40 093)
wycena obligacji Banku w relacji zabezpieczenia wartości godziwej	(5 815)	0	0	0
wykup obligacji Millennium Leasing	0	0	(39 450)	(39 450)
wypłata odsetek	(28 572)	(17 159)	(643)	(643)
Stan na koniec okresu	2 582 168	251 759	243 753	0

W trzecim kwartale 2023 Bank przeprowadził emisję nieuprzywilejowanych senioralnych obligacji, notowanych na giełdzie w Luksemburgu, o łącznej wartości 500 mln euro (400 mln euro wyemitowane w dniu 18 września 2023 r. oraz 100 mln euro w dniu 27 września 2023 r., o czym Bank szczegółowo informował w raportach bieżących odpowiednio nr 27/2023 oraz nr 30/2023). Wszystkie wyemitowane obligacje zapadają w dniu 18 września 2027 r. (z możliwością wcześniejszego wykupu 18 września 2026 r.).

23) ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ PODPORZĄDKOWANYCH

	01.01.2023 - 30.09.2023	01.01.2023 - 30.06.2023	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	1 568 083	1 568 083	1 541 144	1 541 144
Zwiększenia, z tytułu:	107 183	71 921	110 182	73 622
emisja obligacji podporządkowanych	0	0	0	0
naliczenie odsetek	107 183	71 921	110 182	73 622
Zmniejszenia, z tytułu:	(112 261)	(74 025)	(83 243)	(50 919)
splata odsetek	(112 261)	(74 025)	(83 243)	(50 919)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 563 005	1 565 979	1 568 083	1 563 847

W latach 2022 i 2023 Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

24) REZERWY

24A. REZERWY

	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Udzielone zobowiązania i gwarancje	36 292	34 526	39 617	36 852
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	1 167 499	1 107 056	976 552	889 301
Razem	1 203 791	1 141 582	1 016 169	926 153

24B. ZMIANA STANU REZERW NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE

	01.01.2023 - 30.09.2023	01.01.2023 - 30.06.2023	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	39 617	39 617	44 354	44 354
Utworzenie rezerw	31 039	24 819	42 174	33 025
Rozwiązanie rezerw	(34 315)	(29 759)	(46 984)	(40 744)
Różnice kursowe	(49)	(151)	73	217
Stan na koniec okresu	36 292	34 526	39 617	36 852

24C. ZMIANA STANU REZERW NA NIEROZSTRZYgniĘTE SPRAWY SPORNE

	01.01.2023 - 30.09.2023	01.01.2023 - 30.06.2023	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	976 552	976 552	551 176	551 176
Utworzenie rezerw	31 828	7 383	27 325	12 637
Rozwiązanie rezerw	(9 734)	(8 480)	(8 382)	(5 509)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(112 313)	0	(175)	(175)
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych*	2 363 800	1 620 620	2 017 320	1 512 780
Alokacja do portfela kredytowego	(2 082 634)	(1 489 019)	(1 610 712)	(1 181 608)
Stan na koniec okresu	1 167 499	1 107 056	976 552	889 301

* Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych zostało szerzej opisane w **Rozdziale 10. Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych.**

5. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Zarządzanie ryzykiem odgrywa kluczową rolę w strategii zrównoważonego i stabilnego rozwoju Grupy, służąc optymalizacji relacji pomiędzy ryzykiem i zyskiem w ramach różnych linii biznesowych, jak również utrzymaniu adekwatnego profilu ryzyka w zakresie kapitału i płynności.

W celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem oraz spójnej polityki, Grupa wdrożyła model zarządzania ryzykiem, który w sposób zintegrowany obejmuje ryzyko kredytowe, rynkowe, płynności, operacyjne oraz zarządzanie wymogami kapitałowymi.

5.1. RYZYKO KREDYTOWE

W III kwartale 2023 roku Grupa Banku Millennium, zarówno w segmencie korporacyjnym, jak i detalicznym, koncentrowała się na wprowadzaniu zmian w polityce kredytowej, które miały na celu zapewnienie odpowiedniej jakości portfela w nowym, bardziej wymagającym otoczeniu gospodarczym.

W obszarze ryzyka kredytowego Grupa skupiła się na dostosowaniu regulacji, procesów kredytowych i monitorowania do zmienionych warunków.

W segmencie korporacyjnym Grupa koncentrowała się na analizach portfela kredytowego i branż kredytobiorców w celu monitorowania ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem klientów potencjalnie najbardziej narażonych na negatywne zmiany w otoczeniu gospodarczym. Dodatkowo Grupa pracowała nad dalszym ulepszeniem procesów i produktów kredytowych.

W segmencie detalicznym Grupa koncentrowała się na dostosowywaniu polityki kredytowej do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego, w szczególności zweryfikowano parametry ryzyka związane z rosnącymi kosztami utrzymania gospodarstw domowych. Dodatkowo położono nacisk na identyfikację klientów, którzy korzystają z dostępnych na rynku programów wsparcia. W obszarze procesów obsługujących ekspozycje hipoteczne, poczyniono dodatkowe kroki usprawniające współpracę z klientami posiadającymi zobowiązania w walutach obcych.

Jednocześnie Grupa kontynuowała wdrażanie zmian, których celem jest poprawa efektywności procesu oceny ryzyka transakcji detalicznych oraz zabezpieczonych hipotecznie poprzez automatyzację, nie zwiększając ekspozycji na ryzyko.

Grupa dokonuje oceny ryzyka kredytowego niezależnie od sposobu klasyfikacji portfela należności od klientów w sprawozdaniu finansowym jako portfela wycenianego według zamortyzowanego kosztu lub portfela wycenianego według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące całego portfela należności od klientów w podziale na ekspozycje nieprzeterminowane oraz przeterminowane.

Zmiany w portfelu kredytowym Grupy w ciągu 9 miesięcy 2023 r. przedstawia poniższa tabela:

	30.09.2023		31.12.2022	
	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków
Nieprzeterminowane i bez rozpoznanej utraty wartości	71 187 204	533 875	73 739 281	733 376
Przeterminowane*, bez rozpoznanej utraty wartości	1 801 690	0	1 767 354	0
Łącznie bez rozpoznanej utraty wartości	72 988 894	533 875	75 506 635	733 376
Z rozpoznąą utratą wartości	3 581 557	0	3 518 335	0
Razem	76 570 451	533 875	79 024 971	733 376
Odpisy z tytułu utraty wartości	(2 560 121)	(172)	(2 420 812)	(281)
Korekta do wartości godziwej**	(27 010)	0	(38 997)	0
Razem netto	73 983 320	533 703	76 565 163	733 095
Kredyty z rozpoznąą utratą wartości / kredyty ogółem	4,68%	0,00%	4,45%	0,00%

(*) Należności przeterminowane do 4 dni włącznie są traktowane jako techniczne i nie są wykazywane w tej kategorii.

(**) Korekta do wartości godziwej definiowana jest, jako różnica pomiędzy wartością nominalną i wartością godziwą portfela wycenianego według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Na korektę do wartości godziwej ma wpływ w szczególności uwzględnienie ryzyka kredytowego portfela.

5.2. RYZYKO RYNKOWE

Główną miarą, stosowaną przez Grupę w celu oceny ryzyka rynkowego jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać na portfelu w określonym czasie (10-dniowy okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (99% poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku. Pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka rynkowego odbywają się codziennie.

Limity ograniczające ryzyko rynkowe podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in., zmianę wielkości skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także sytuację rynkową. Limity ryzyka rynkowego obowiązujące w III kwartale 2023 odzwierciedlają założenia i apetyt na ryzyko określone w Strategii Ryzyka. Obecnie stosowane limity obowiązują od 1 czerwca 2022 roku. Wszystkie przekroczenia limitów ryzyka rynkowego są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji. W III kwartale 2023 nie odnotowano przekroczeń limitów określonych dla ryzyka rynkowego.

W obecnym otoczeniu rynkowym Grupa nadal działała bardzo ostrożnie. Otwarte pozycje stanowią głównie instrumenty na stopę procentową oraz instrumenty walutowe. Zgodnie ze Strategią Ryzyka przyjętą w Grupie, otwarte pozycje walutowe są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Grupie system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są jedynie w Księdze Handlowej. W III kwartale 2023 roku całkowita pozycja walutowa (w ciągu dnia, jak również na zamknięcie) pozostawała znacznie poniżej wewnętrznie obowiązujących limitów oraz 2% Funduszy Własnych.

W III półroczu 2023, ekspozycja VaR pozostawała średnio na poziomie ok. 341,4 mln zł dla Grupy, czyli łącznie dla Księgi Handlowej oraz Księgi Bankowej, (62% limitu) oraz ok. 6,0 mln zł dla Księgi Handlowej (26% limitu). Ekspozycja na ryzyko rynkowe na koniec września 2023 wynosiła ok. 409,6 mln zł (74% limitu) oraz ok. 8,7 mln zł dla Księgi Handlowej (37% limitu). Należy zauważyć, że wartość narażona na ryzyko w Księdze Bankowej jest jedynie uzupełniającym narzędziem pomiaru ryzyka, ponieważ oczekuje się, że pozycje będą utrzymywane do terminu zapadalności i normalnie nie podlegają wycenie rynkowej (patrz następna sekcja - Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej).

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w ujęciu VaR w Księdze Handlowej w III kwartale 2023 roku, w podziale na typy ryzyka, przedstawiono w poniżej tabeli (tys. PLN).

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w Księdze Handlowej (tys. PLN)

	30.06.2023		VaR (3Q 2023)			30.09.2023	
	Ekspozycja	Wykorzystanie limitu	Średnio	Maksimum	Minimum	Ekspozycja	Wykorzystanie limitu
Ryzyko całkowite	5 051	22%	6 021	9 883	480	8 666	37%
Ryzyko ogólne	5 051	n.a.	6 021	9 883	480	8 666	n.a.
VaR stopy procentowej	5 042	27%	6 018	9 875	459	8 660	46%
Ryzyko kursowe	101	2%	52	199	24	37	1%
Efekt dywersyfikacji	1,8%					0,4%	
Ryzyko szczególne	0	0%	0	13	0	0	0%

Oprócz wyżej wspomnianych limitów ryzyka rynkowego, w Grupie obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej Grupy. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji. Limity maksymalnej straty nie zostały osiągnięte.

5.3. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE BANKOWEJ (IRRBB)

W przypadku Księgi Bankowej, głównym składnikiem ryzyka rynkowego jest ryzyko stopy procentowej. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej wynika przede wszystkim z różnic w terminach przeszacowania aktywów oraz pasywów jak i w ich stopach referencyjnych, o ile takie są kontraktowo określone. Szczególny wpływ ma na nią brak równowagi pomiędzy aktywami i pasywami o stałej stopie procentowej, zwłaszcza pasywami, których specyfika powoduje, iż ich oprocentowanie nie może być niższe niż 0%. W konsekwencji, na poziom wrażliwości na zmiany stóp procentowych wpływa poziom stóp procentowych przyjmowanych jako odniesienie. Dodatkowo, ze względu na specyfikę polskiego systemu prawnego, oprocentowanie kredytów jest ograniczone z góry (nie może ono przekraczać dwukrotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 7 punktów procentowych). W sytuacjach spadku stóp procentowych wpływ na wynik odsetkowy jest negatywny i jest uzależniony od udziału portfela kredytowego o stałym oprocentowaniu podlegającego nowej maksymalnej stawce oprocentowania. Z drugiej strony przy ocenie wrażliwości i ryzyka stopy procentowej bardzo ważne są również założenia dotyczące terminu i wielkości przeszacowania depozytów.

W zakresie ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej, stosuje się następujące zasady:

- Ryzyko rynkowe wynikające z działalności bankowej jest aktywnie zabezpieczane lub podlega comiesięcznemu transferowi do obszarów, które aktywnie zarządzają ryzykiem rynkowym i podlegają pomiarowi w kategoriach ekspozycji na ryzyko oraz rachunku wyników,
- Bank stosuje naturalne zabezpieczanie pomiędzy kredytami i depozytami, wykorzystuje również obligacje o stałej stopie procentowej i instrumenty pochodne, do zarządzania ryzykiem stopy procentowej, przy czym głównym celem jest ochrona wyniku odsetkowego netto.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na wynik odsetkowy netto Grupy, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na wartość ekonomiczną kapitału w perspektywie długoterminowej. Pomiar obydwu wielkości jest komplementarny w rozumieniu pełnego zakresu ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej. Z tego względu, obok codziennego pomiaru ryzyka rynkowego metodą wartości zagrożonej, pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje dodatkowo, zarówno miary dochodowe jak i miary oparte na wartości ekonomicznej, to jest kwartalnie wyznacza się:

- Wpływ zmiany krzywej dochodowości na dochód odsetkowy netto (NII) przy założeniu szoków określonych przez nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem dwóch scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej.
- Wpływ zmiany krzywej dochodowości na wartość ekonomiczną kapitału (EVE), włączając: standardowy test zakładający nagłe równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych oraz nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem sześciu scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej.

oraz miesięcznie:

- wpływ zmiany krzywej dochodowości o 100 punktów bazowych w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE),
- wrażliwość wartości pozycji na zmiany stóp procentowych mierzona za pomocą BPVx100, czyli pomnożoną przez 100 zmianę wartości portfela przy równoległym przesunięciu krzywej rentowności o 1 punkt bazowy,
- wpływ jednorazowej zmiany stóp procentowych o 100 punktów bazowych na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnym 12 miesięcy.

Pomiaru ryzyka stopy procentowej dokonuje się dla wszystkich obszarów zarządzania ryzykiem w Banku, ze szczególnym naciskiem na Księgę Bankową.

Wyniki powyższych analiz dla dochodu odsetkowego netto (NII), BPV*100 oraz wartości ekonomicznej kapitału (EVE) były regularnie monitorowane i raportowane do Komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów, Komitetu Ryzyka, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. Wyniki pomiaru IRRBB na koniec września 2023 r. wskazują, że w perspektywie EVE Grupa jest najbardziej narażona na scenariusz wzrostu stóp procentowych, natomiast w perspektywie NII - spadku. Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych wg stanu na wrzesień 2023 r. pokazują jednak, że nawet w najdotkliwszym scenariuszu testu wartości odstających spadek wartości ekonomicznej kapitału dla Księgi Bankowej jest poniżej limitu nadzorczego wynoszącego 15% kapitału podstawowego Tier 1. Podobnie spadek EVE w standardowym scenariuszu nagłego równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o +/-200 punktów bazowych również nie przekracza nadzorczego maksimum, tj. jest poniżej 20% funduszy własnych.

Wyniki wrażliwości wyniku odsetkowego w horyzoncie następnych 12 miesięcy po 30 września 2023 roku oraz dla pozycji w Polskich Złotych, w Księdze Bankowej, przeprowadzane są przy następujących założeniach:

- statycznej struktury bilansu na ten dzień odniesienia (bez zmian w ciągu kolejnych 12 miesięcy),
- poziomu odniesienia wyniku odsetkowego netto przy założeniu, że wszystkie aktywa i pasywa o zmiennej stopie procentowej odzwierciedlają już poziom rynkowych stóp procentowych na dzień 30 września 2023 r. (np. stopa referencyjna NBP została ustalona na poziomie 6,00%),
- zastosowania równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 p.b. w górę i w dół jako dodatkowego szoku dla wszystkich poziomów rynkowych stóp procentowych na dzień 30 września 2023 r., który jest ustalany na dzień przeszacowania aktywów i pasywów występujący w ciągu następnych 12 miesięcy.

W scenariuszu równoległego spadku stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest ujemny i wynosi -118 mln zł lub -2,26% w stosunku do referencyjnego wyniku odsetkowego netto Grupy (wyłączając wpływ finansowy kosztu emisji obligacji MREL). W scenariuszu równoległego wzrostu stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest dodatni i wynosi 80 mln zł lub +1,53% względem referencyjnego wyniku odsetkowego netto Grupy.

5.4. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności odbywa się codziennie z użyciem zarówno miar określonych przez organy nadzorcze jak i wskaźników wewnętrznych, dla których zostały ustalone limity.

Limity ograniczające ryzyko płynności podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, historyczną konsumpcję limitów, a także obecną sytuację rynkową i wymogi nadzorcze. Obecnie stosowane limity obowiązują od 1 stycznia 2023 roku. Ich poziomy zostały potwierdzone na podstawie rocznego przeglądu przeprowadzonego i zatwierdzonego przez Komitet Ryzyka w grudniu 2022 roku.

W III kwartale 2023 r. grupa nadal charakteryzowała się solidną pozycją płynnościową. Wszystkie nadzorcze wskaźniki płynności nadal utrzymywały się znacznie powyżej obowiązujących minimalnych limitów. Zgodnie z obowiązującymi zasadami wszelkie ewentualne przekroczenia wewnętrznych limitów ryzyka płynności są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencyjnym. Kroki podjęte w ramach standardowych i wiążących procedur zarządzania ryzykiem okazały się wystarczające do zarządzania płynnością w obecnym otoczeniu rynkowym.

Grupa zarządza płynnością w walutach obcych poprzez depozyty denominowane w walucie obcej, emisji obligacji własnych w EUR oraz transakcje swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Znaczenie swapów spada w wyniku zmniejszenia portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz zabezpieczenia w walutach obcych rezerw na ryzyko prawne. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Grupa ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń (ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja PLN), Grupa zobligowana jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja PLN) Bank otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahenta. W żadnej z zawartych umów ramowych (zarówno międzynarodowych jak i krajowych) nie są zawarte zapisy ustanawiające związek pomiędzy ratingiem Banku a wysokością depozytów zabezpieczających. Potencjalne pogorszenie ratingu nie będzie zatem miało wpływu na sposób wycenienia i wymianę depozytów zabezpieczających. Co istotne, zapotrzebowanie na swapy walutowe uległo zmniejszeniu w znaczący sposób, ze względu na zmniejszanie się portfela kredytów walutowych oraz pokrycie portfela walutowych kredytów hipotecznych odpisami.

Grupa uwzględni możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych, (w szczególności CHF i EUR powodującej zwiększenie potrzeb płynnościowych), analizuje jej wpływ na ryzyko płynności i uwzględni to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

W III kwartale 2023 roku, Grupa utrzymała wskaźnik kredyty/depozyty na poziomie znacznie poniżej 100%. Wskaźnik ten wynosił 70% na koniec września 2023 r. (74% na koniec czerwca 2023 r.). Portfel aktywów płynnych jest traktowany przez Grupę jako rezerwa płynności, który pozwoli przetrwać sytuacje kryzysowe. Portfel aktywów płynnych składa się głównie z płynnych, dłużnych papierów wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez rząd polski, inne rządy UE oraz wielostronne banki rozwoju. Dodatkowo, portfel uzupełniony jest gotówką oraz ekspozycjami wobec Narodowego Banku Polskiego. Udział płynnych, dłużnych papierów wartościowych (włączając bony pieniężne NBP) w portfelu papierów wartościowych ogółem wynosił na koniec września 2023 roku ok. 99% i osiągnął poziom ok. 38,6 miliarda PLN (31% aktywów ogółem), podczas, gdy na koniec czerwca 2023 poziom ten wynosił 29.2 miliarda PLN (25% aktywów ogółem).

Wskaźniki płynności	30.06.2023	30.09.2023
Wskaźnik Kredyty/Depozyty (w %)	74%	70%
Portfel aktywów płynnych (mln zł)*	31 118	39 902
Wymóg dotyczący pokrycia płynności, LCR (w %)	260%	299%

(*) Portfel aktywów płynnych: Suma gotówki, salda nostro (pomniejszonego o wymaganą rezerwę obowiązkową), portfela nieobciążonych płynnych obligacji, Bonów NBP oraz krótkoterminowych zobowiązań od Banków (do 1 miesiąca).

Depozyty ogółem klientów Grupy osiągnęły poziom 106,2 mld zł (100,6 mld zł na koniec czerwca 2023 r.). Udział środków pochodzących od osób fizycznych w całości depozytów klientów wyniósł ok. 69,9% na koniec września 2023 r. (71,3% na koniec czerwca 2023 r.). Utrzymanie wysokiego udziału środków od osób fizycznych miało pozytywny wpływ na płynność Grupy i wspierało utrzymanie wskaźników nadzorczych na bezpiecznych poziomach.

Głównym źródłem finansowania pozostaje baza depozytowa, czyli duże, zdywersyfikowane oraz stabilne środki pochodzące od klientów detalicznych i korporacyjnych oraz od sektora publicznego. Baza depozytowa uzupełniona jest o depozyty instytucji finansowych oraz inne operacje rynku pieniężnego. Źródłem finansowania średnioterminowego pozostają również dług podporządkowany, emisja własnych obligacji w EUR i sekurytyzacja portfela kredytowego.

Poziom koncentracji depozytów jest monitorowany na bieżąco i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w III kwartale 2023 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Grupa utrzymuje rezerwę płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych.

Zgodnie z zapisami tzw. pakietu CRD V/CRR II, Grupa wyznacza dziennie wymóg pokrycia płynności (LCR) oraz miesięcznie wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR). W III kwartale 2023 r., minimalny nadzorczy poziom dla obu wskaźników LCR oraz NSFR w wysokości 100% został spełniony przez Grupę.

LCR dla Grupy pozostał na bezpiecznym poziomie 299% na koniec września 2023 r. (260% na koniec czerwca 2023 r.). Bezpieczna pozycja płynnościowa została utrzymana przez Grupę w związku ze wzrostem depozytów Klientów oraz emisji własnych obligacji w EUR, które zagwarantowały stabilny poziom portfela aktywów płynnych.

Ponadto Grupa stosuje wewnętrzną analizę płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). W III kwartale 2023 r. wewnętrznie zdefiniowany limit na poziomie 12% całkowitych aktywów nie został przekroczony, a pozycja płynności została potwierdzona jako solidna.

Testy warunków skrajnych w zakresie płynności strukturalnej przeprowadza się przynajmniej raz na kwartał, aby zrozumieć profil ryzyka płynności Banku, upewnić się, że Grupa potrafi wypełnić swoje zobowiązania na wypadek kryzysu płynności oraz wniesienia wkładu do przygotowania planu awaryjnego w zakresie płynności i decyzji zarządczych.

Grupa dysponuje również procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności, który podlega aktualizacji oraz testowaniu przynajmniej raz w roku celem zagwarantowania, że jest on operacyjnie stabilny.

5.5. RYZYKO OPERACYJNE

Trzeci kwartał 2023 roku był kolejnym okresem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w celu sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z przepisami prawa i najlepszymi praktykami przyjętymi w tym zakresie przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe.

Wdrożony przez Grupę model zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega regularnym przeglądom i akceptacji na poziomie Zarządu Banku.

Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, kontroli/ograniczania i raportowania poprzez wzajemnie uzupełniające się działania, co skutecznie przekłada się na realne zmniejszenie poziomu ryzyka operacyjnego w realizacji zadań biznesowych.

W trzecim kwartale 2023 roku zarejestrowany poziom strat ryzyka operacyjnego był na poziomie akceptowalnym.

5.6. ZARZĄDZANIE KAPITAŁOWE

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest: (a) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa) oraz (b) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny). Realizując ten cel, Bank dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustaloną tolerancję na ryzyko. W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Bank i Grupa są zobowiązane na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych i dźwigni, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji, a także rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR II). Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (Bufor P2R) - decyzja KNF nakazująca przestrzeganie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe. Wysokość tego bufora jest ustalana dla poszczególnych banków corocznie przez KNF w wyniku procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION) i obejmuje ryzyko niedostatecznie pokryte - zdaniem KNF - przez minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych, określone w art. 92 CRR. Aktualnie bufor ten został ustalony w wydanych pod koniec 2022 roku decyzji KNF, w wysokości 1,95 p.p. (Bank) i 1,94 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 1,47 p.p. (Bank) i 1,46 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik Tier1 oraz 1,10 p.p. (Bank) i 1,09 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik CET1;
- Wymóg potężonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
 - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF;
 - Bufora ryzyka systemowego w wysokości 0% obowiązujący od marca 2020 roku, w związku z Rozporządzeniem Ministra Finansów i Rozwoju;
 - Bufor antycykliczny w wysokości 0%.

Bank otrzymał w grudniu 2022 roku zalecenie dotyczące utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego narzutu kapitałowego („P2G”) w celu zaabsorbowania potencjalnych strat wynikających z wystąpienia warunków skrajnych, na poziomie 1,72 p.p. oraz 1,75 p.p. (na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym) ponad wartość OCR. Zgodnie z zaleceniem, dodatkowy narzut powinien składać się w całości z kapitału podstawowego Tier 1.

Adekwatność kapitałowa dla Grupy przedstawia się jak niżej (mln zł, %, pkt. proc.):

Adekwatność kapitałowa	30.09.2023	30.06.2023	30.09.2022
Aktywa ważone ryzykiem	44 901,2	47 147,9	52 587,1
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	3 592,1	3 771,8	4 207,0
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	3 114,1	3 301,3	3 692,6
- z tytułu ryzyka rynkowego	23,6	18,0	27,4
- z tytułu ryzyka operacyjnego	446,4	446,4	474,5
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	8,0	6,1	12,4
Fundusze własne, w tym:	7 471,7	6 962,3	6 497,2
Kapitał podstawowy Tier 1	6 055,5	5 510,9	4 967,2
Kapitał Tier 2	1 416,1	1 451,4	6 497,2
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	16,64%	14,77%	12,36%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	13,49%	11,69%	9,45%
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	13,49%	11,69%	9,45%
Wskaźnik dźwigni finansowej	4,72%	4,60%	4,28%

Adekwatność kapitałowa przedstawiona jako nadwyżki/deficyty wobec wymaganych lub zalecanych poziomów jest prezentowana w poniższej tabeli.

Adekwatność kapitałowa	30.09.2023	30.06.2023	30.09.2022
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	16,64%	14,77%	12,36%
Minimalny wymagany poziom (OCR)	12,69%	12,69%	13,54%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	3,95	2,08	-1,18
Minimalny zalecany poziom (OCR+P2G)	14,44%	14,44%	14,43%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) wobec zalecanego poziomu TCR (p.p.)	2,20	0,33	-2,07
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	13,49%	11,69%	9,45%
Minimalny wymagany poziom (OCR)	10,21%	10,21%	10,84%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	3,29	1,49	-1,39
Minimalny zalecany poziom (OCR+P2G)	11,96%	11,96%	11,73%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) wobec zalecanego poziomu T1 (p.p.)	1,54	-0,27	-2,28
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	13,49%	11,69%	9,45%
Minimalny wymagany poziom (OCR)	8,34%	8,34%	8,81%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej CET1 (p.p.)	5,15	3,35	0,64
Minimalny zalecany poziom (OCR+P2G)	10,09%	10,09%	9,70%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) wobec zalecanego poziomu CET1 (p.p.)	3,40	1,60	-0,25
Wskaźnik dźwigni finansowej	4,72%	4,60%	4,28%
Minimalny wymagany poziom	3,00%	3,00%	3,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) dźwigni finansowej (p.p.)	1,72	1,60	1,28

Bank otrzymał we wrześniu 2023 roku decyzję KNF o wyrażeniu zgody na włączenie do kapitału podstawowego Tier 1 zysku netto wypracowanego w I półroczu 2023 r. w kwocie 338,6 mln zł na poziomie jednostkowym i w kwocie 357,9 mln zł na poziomie skonsolidowanym.

W lipcu 2023 r. Millennium Leasing zawarł transakcję sekurytyzacji syntetycznej wierzytelności leasingowych, która miała pozytywny wpływ na współczynniki kapitałowe Grupy (około 47 b.p. na współczynnik Tier 1 i około 62 b.p. na łączny współczynnik kapitałowy).

W 3 kw. 2023 roku nastąpił duży wzrost współczynników kapitałowych. Łączny wskaźnik kapitałowy podniósł się o 187 p.b., a wskaźnik kapitału Tier 1 (równy wskaźnikowi kapitału podstawowego Tier 1) o 180 p.b. Poprawa wskaźników została zdeterminowana głównie znacznym wzrostem funduszy własnych, w sumie o 509 mln zł (o 7,3%). Wynikało to przede wszystkim ze wspomnianego wyżej włączenia do funduszy własnych zysku netto I półrocza 2023 roku (wzrost o 358 mln zł) oraz z lepszej o wyceny rynkowej obligacji wycenianych przez pozostałe całkowite dochody (wzrost o 132 mln zł). Z drugiej strony zanotowano wyraźny - o 180 mln zł/o 4,8% - spadek wymogów w zakresie funduszy własnych. Powodem tego były głównie efekt wspomnianej transakcji sekurytyzacji i inne działania zmierzające w kierunku optymalizacji aktywów ważonych ryzykiem.

Wskaźnik dźwigni poprawił się o 12 p.b. z powodu wspomnianego wzrostu funduszy własnych, któremu towarzyszył wzrost miary ekspozycji dźwigni. Kształtuje się on na bezpiecznym poziomie 4,72%, znacznie przekraczając regulacyjne minimum 3%.

Minimalne wymagane przez KNF wielkości wskaźników kapitałowych w zakresie wymogu połączonego bufora (OCR) są osiągnięte z dużą nadwyżką na koniec 3 kwartału 2023 roku. Również w zakresie oczekiwanych przez KNF poziomów, obejmujących dodatkowy narzut P2G, zostały one osiągnięte dla wszystkich wskaźników kapitałowych.

5.6.1 MINIMALNE WYMAGI FUNDUSZY WŁASNYCH I ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH UMORZENIU LUB KONWERSJI (MREL)

Bank zarządza wskaźnikami wymogów MREL w sposób analogiczny do wskaźników adekwatności kapitałowej.

Bank otrzymał w czerwcu 2023 r. wspólną decyzję organów do spraw restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, zobowiązującą do spełnienia wymogów MREL. Na moment zakomunikowania decyzji, Bank na poziomie skonsolidowanym jest zobowiązany spełnić minimalny wymóg MRELTrea w wysokości 14,42% oraz MRELtem w wysokości 4,46%. Minimalny wymóg podporządkowania MRELTrea wynosi zaś 14,28% oraz MRELtem 4,44%. Dodatkowo w decyzji wyznaczono zaktualizowane minimalne wymogi, które muszą być spełnione do 31 grudnia 2023 roku - na poziomach 18,89% (skonsolidowany MRELTrea) i 5,91% (skonsolidowany MRELtem).

Dodatkowo w odniesieniu do powyższych decyzji, Bank powinien także spełnić wymogu MREL z uwzględnieniem Wymogu połączonego bufora (obecnie 2,75%).

Wskaźniki MREL	30.09.2023	30.06.2023	30.09.2022
Wskaźnik MRELTrea	22,05%	14,93%	12,39%
Minimalny wymagany wskaźnik MRELTrea	14,42%	14,42%	15,60%
Nadwyżka(+) / Deficyt(-) Wskaźnika MRELTrea (p.p.)	7,63	0,51	-3,21
Minimalny wymagany poziom po włączeniu Wymogu połączonego bufora (CBR)	17,17%	17,17%	18,35%
Nadwyżka(+) / Deficyt(-) Wskaźnika MRELTrea+CBR (p.p.)	4,88	-2,24	-5,96
Wskaźnik MRELtem	7,72%	5,87%	5,60%
Minimalny wymagany wskaźnik MRELtem	4,46%	4,46%	3,00%
Nadwyżka(+) / Deficyt(-) wskaźnika MRELtem (p.p.)	3,26	1,41	2,60

W zakresie wymogów MRELTrea i MRELtem, Grupa prezentuje nadwyżkę w porównaniu do minimalnych wymaganych poziomów na datę raportową, a także spełnia Wymóg MRELTrea po włączeniu Wymogu połączonego bufora. Grupa spodziewa się także spełnić na koniec roku minimalne wymogi MREL, które powinny być osiągnięte do dnia 31 grudnia 2023 roku.

W związku ze spełnieniem przez Bank śródkresowych wymogów MREL, ustały okoliczności będące podstawą wydanego przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny w czerwcu 2023 r. zakazu wypłaty przez Bank zysków powyżej maksymalnej kwoty podlegającej wypłacie związanej z minimalnym wymogiem w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych (M-MDA). W związku z powyższym, Zarząd BFG uchylił powyższy zakaz, o czym Bank poinformował w Raporcie bieżącym nr 33/2023.

Uzyskując opisaną poprawę wskaźników kapitałowych, priorytetem Banku było podejmowanie dalszych niezbędnych kroków w kierunku spełnienia wymogów MREL, biorąc pod uwagę poziom wymagany po zakończeniu okresu przejściowego na 31 grudnia 2023 roku. Mając na uwadze powyższe, we wrześniu 2023 roku Bank pomyślnie zakończył subskrypcję nieuprzywilejowanych obligacji senioralnych o łącznej wartości 500 mln EUR w ramach Programu Emisji Euroobligacji o łącznej wartości nominalnej nie większej niż 3 mld EUR (Raporty Bieżące nr 27/2023 i 30/2023).

Bank planuje spełnić także ostateczne wymogi MREL obowiązujące od 31 grudnia 2023 roku poprzez połączenie organicznego generowania kapitału i optymalizacji aktywów ważonych ryzykiem (w tym sekurytyzacji).

6. SEGMENTY OPERACYJNE

Informacja o segmentach operacyjnych została sporządzona w oparciu o strukturę raportowania na bazie której Zarząd Banku dokonuje oceny wyników i zarządza zasobami segmentów. Grupa nie stosuje dodatkowego podziału działalności na obszary geograficzne z uwagi na nieistotną skalę działalności prowadzonej poza Polską, w efekcie taki uzupełniający podział nie jest prezentowany.

Działalność Grupy prowadzona jest w oparciu o zróżnicowane linie biznesowe, oferujące określone produkty i usługi skierowane do poniższych segmentów rynku:

Segment Klientów Detalicznych

Segment Klientów Detalicznych obejmuje działalność skierowaną na Klientów masowych, Klientów zamożnych, małe przedsiębiorstwa i przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność powyższych linii biznesowych rozwijana jest przy wykorzystaniu pełnej oferty produktów i usług bankowych oraz sprzedaży wyspecjalizowanych produktów oferowanych przez jednostki zależne Grupy. W obszarze produktów kredytowych głównymi produktami są kredyty hipoteczne, kredyty konsumenckie, kredyty rewolwingowe w kartach kredytowych i produkty leasingowe dla małych przedsiębiorstw. Do głównych funduszy klientów zaliczają się natomiast: rachunki bieżące, depozyty terminowe, fundusze inwestycyjne i produkty strukturyzowane. Dodatkowo oferta obejmuje produkty ubezpieczeniowe, głównie w powiązaniu z kredytami i kartami kredytowymi, jak i wyspecjalizowane produkty oszczędnościowe. Oferta produktowa dla klientów zamożnych została wzbogacona o wyselekcjonowane fundusze inwestycyjne innych pośredników finansowych, fundusze zagraniczne oraz obligacje strukturyzowane wyemitowane przez Bank.

Segment Klientów Korporacyjnych

Segment Klientów Korporacyjnych opiera się na działalności skierowanej do Średnich i Dużych Przedsiębiorstw. Oferta skierowana jest odpowiednio również do Klientów z sektora budżetowego oraz Podmiotów Publicznych.

Działania biznesowe w segmencie Klientów Korporacyjnych prowadzone są przy wykorzystaniu wysokiej jakości oferty typowych produktów bankowych (kredyty na działalność bieżącą, kredyty inwestycyjne, rachunki bieżące, depozyty terminowe) uzupełnionych o ofertę produktów w zakresie zarządzania gotówką, produktów Departamentu Skarbu, w tym instrumentów pochodnych oraz usług leasingowych i faktoringowych.

Bankowość Skarbcowa, ALM (zarządzanie aktywami i pasywami) i Inne

Segment ten obejmuje aktywność Grupy zaangażowaną w inwestycje przeprowadzane na rachunek Banku, działalność maklerską, operacje na rynku międzybankowym, zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe, które nie są przypisane innym segmentom.

W segmencie tym znajdują się pozostałe aktywa i pozostałe pasywa, aktywa i pasywa związane z instrumentami pochodnymi zabezpieczającymi, zobowiązania z tytułu zewnętrznego finansowania Grupy oraz aktywa z tytułu podatku odroczonego nieprzypisane do żadnego segmentu.

Dla każdego segmentu określany jest wynik przed opodatkowaniem, który obejmuje:

- wynik z tytułu odsetek obliczany na bazie odsetek zewnętrznych aktywów pracujących i pasywów segmentu oraz alokowanych aktywów i pasywów, generujących wewnętrzny przychód lub koszt z tytułu odsetek. Przychody i koszty wewnętrzne wyliczone są w oparciu o rynkowe stopy procentowe z zastosowaniem wewnętrznych metod wyceny;
- wynik z tytułu prowizji;
- pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany jak: przychody z tytułu dywidend, wynik na działalności inwestycyjnej i handlowej, wynik z pozycji wymiany oraz wynik z pozostałych instrumentów finansowych;
- pozostałe przychody i koszty operacyjne;
- koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i niefinansowych;
- udział segmentu w kosztach operacyjnych w tym kosztach osobowych i administracyjnych;
- udział segmentu w kosztach amortyzacji;
- zysk operacyjny wyliczony jako miara zysku segmentu różni się od wyniku finansowego MSSF przed opodatkowaniem z tytułu: udziału w zyskach netto jednostek stowarzyszonych i obciążenia podatkiem bankowym. Pozycje te oraz obciążenie podatkiem dochodowym zostały zaprezentowane wyłącznie na poziomie Grupy.

Aktywami i pasywami segmentów komercyjnych są operacyjne aktywa i pasywa wykorzystywane przez segment w jego działalności operacyjnej, zaalokowane w oparciu o przesłanki biznesowe. Różnica między aktywami i pasywami operacyjnymi pokryta jest przez aktywa/pasywa rynku pieniężnego oraz dłużne papiery wartościowe. Aktywami i pasywami segmentu Skarb, ALM i Inne są aktywa/pasywa rynku pieniężnego i dłużne papiery wartościowe pozostałe po zalokowaniu do segmentów komercyjnych.

Na ostatnie wyniki finansowe Banku Millennium istotny wpływ mają koszty związane z zarządzaniem portfelem kredytów hipotecznych w walutach obcych. W celu wyizolowania tych kosztów i innych wyników finansowych związanych z tym portfelem Bank zdecydował się na wyodrębnienie począwszy od roku 2021 nowego segmentu z Bankowości Detalicznej i zaprezentowanie go w sprawozdaniu finansowym jako „Walutowe kredyty hipoteczne”. Taka zmiana wpływa jedynie na prezentację wyników i nie powoduje zmian organizacyjnych w Banku. Nowy segment obejmuje kredyty wydzielone w oparciu o aktywne walutowe umowy hipoteczne na dany okres i dotyczy portfeli detalicznych kredytów hipotecznych Banku Millennium i Eurobanku w walutach obcych. Oczekuje się, że portfel ten będzie się zmniejszał wraz ze spłatami kredytów walutowych i konwersji na kredyty złotowe. W ramach wyników finansowych nowego segmentu prezentowane są następujące kategorie rachunku zysków i strat:

- Przychody odsetkowy netto: marża na kredytach walutowych (wyniki odsetkowe, pomniejszony o cenę transferową).
- Wynik z wymiany walut (głównie koszty negocjacji polubownych).
- Koszt rezerw na ryzyko prawne portfela walutowych kredytów hipotecznych częściowo skompensowany wyceną SG Indemnity w linii pozostałych przychodów operacyjnych dotyczących portfela ex-EB.
- Koszt ryzyka kredytowego związany z bieżącym portfelem walutowym.
- Wynik z tytułu modyfikacji wynikający z rozliczeń z kredytobiorcami.
- Koszty bezpośrednio związane z hipotekami walutowymi, w tym między innymi:
 - Koszty kancelarii prawnych (koszty administracyjne)
 - Koszty sądowe związane ze sprawami hipotecznymi w CHF (pozostałe koszty operacyjne).

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2023 - 30.09.2023

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	3 560 765	586 497	(197 566)	3 949 696	20 015	3 969 711
Wynik z tytułu opłat i prowizji	446 410	133 794	2 719	582 923	8 987	591 910
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	100 769	63 454	526 211	690 434	(195 129)	495 305
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	(272)	0	11 870	11 598	0	11 598
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(15 360)	2 255	40 475	27 370	59 672	87 042
Przychody operacyjne razem	4 092 312	786 000	383 709	5 262 021	(106 455)	5 155 566
Koszty osobowe	(614 766)	(132 175)	(19 552)	(766 493)	0	(766 493)
Koszty administracyjne, w tym:	(325 779)	(69 049)	(82 803)	(477 631)	(60 979)	(538 610)
- Koszty BFG	0	0	(60 039)	(60 039)	0	(60 039)
Amortyzacja	(136 552)	(19 199)	(2 933)	(158 684)	0	(158 684)
Koszty operacyjne razem	(1 077 097)	(220 423)	(105 288)	(1 402 808)	(60 979)	(1 463 787)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(225 950)	(5 296)	(53)	(231 299)	27 362	(203 937)
Wynik z tytułu modyfikacji	(24 341)	(2 494)	0	(26 835)	(41 026)	(67 861)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	0	0	0	0	(2 363 800)	(2 363 800)
Wynik operacyjny razem	2 764 924	557 787	278 368	3 601 079	(2 544 898)	1 056 181
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych						0
Podatek bankowy						0
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym						1 056 181
Podatek dochodowy						(595 563)
Wynik finansowy po opodatkowaniu						460 618

Pozycje bilansowe wg stanu na 30.09.2023

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	56 145 009	14 016 198	0	70 161 207	3 822 113	73 983 320
Zobowiązania wobec klientów	78 996 272	27 179 955	0	106 176 227	0	106 176 227

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2022 - 30.09.2022

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjn a	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 783 643	606 579	(473 262)	1 916 960	71 452	1 988 412
Wynik z tytułu opłat i prowizji	444 688	149 801	964	595 453	10 855	606 308
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	108 051	68 582	7 303	183 936	(371 762)	(187 826)
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	13 629	0	(2 603)	11 026	0	11 026
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(21 265)	(2 950)	1 605	(22 610)	97 008	74 398
Przychody operacyjne razem	2 328 746	822 012	(465 993)	2 684 765	(192 447)	2 492 318
Koszty osobowe	(536 473)	(117 699)	(23 904)	(678 076)	0	(678 076)
Koszty administracyjne, w tym:	(583 895)	(59 578)	(105 226)	(748 699)	(41 382)	(790 081)
- Koszty BFG i systemu ochrony	(305 163)	(8 214)	(83 430)	(396 806)	0	(396 806)
Amortyzacja	(132 243)	(20 633)	(3 570)	(156 446)	0	(156 446)
Koszty operacyjne razem	(1 252 611)	(197 910)	(132 700)	(1 583 221)	(41 382)	(1 624 603)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(282 236)	(8 346)	(2 745)	(293 327)	28 659	(264 668)
Wynik z tytułu modyfikacji	(15 931)	174	0	(15 757)	(49 654)	(65 411)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	0	0	0	0	(1 512 780)	(1 512 780)
Wynik operacyjny razem	777 968	615 930	(601 438)	792 460	(1 767 604)	(975 144)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych						0
Podatek bankowy						(169 063)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym						(1 144 207)
Podatek dochodowy						(119 296)
Wynik finansowy po opodatkowaniu						(1 263 503)

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2022

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	54 252 736	15 471 937	0	69 724 673	6 840 490	76 565 163
Zobowiązania wobec klientów	73 068 148	24 970 368	0	98 038 516	0	98 038 516

7. OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami powiązаныmi w 3 kwartale 2023 r. wynikały z bieżącej działalności.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne od Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązаныmi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na warunkach istotnie odbiegających od warunków rynkowych.

7.1. TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO

Poniżej przedstawiono kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego (jednostka dominująca najwyższego szczebla) w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym), (w tys. PLN):

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	30.09.2023	31.12.2022	30.09.2023	31.12.2022
AKTYWA				
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	1 748	2 575	0	0
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	32	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe aktywa	0	0	0	0
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec banków	148	434	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	0	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	161	0	23	68

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	1.01.2023-30.09.2023	1.01.2022-30.09.2022	1.01.2023-30.09.2023	1.01.2022-30.09.2022
PRZYCHODY Z TYTUŁU:				
Odsetek	1 999	270	0	0
Prowizji	84	126	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	28	57	0	0
KOSZTY Z TYTUŁU:				
Odsetek	3	105	0	0
Prowizji	0	0	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	0	0	0	0
Pozostałe operacyjne netto	0	0	0	0
Działania	377	0	64	125

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	30.09.2023	31.12.2022	30.09.2023	31.12.2022
Zobowiązania warunkowe	20 228	141 185	0	0
udzielone	0	120 593	0	0
otrzymane	20 228	20 593	0	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	0	13 705	0	0

7.2. STAN AKCJI BANKU POSIADANYCH PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE BANK

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 3 kwartał 2023 r.	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 2022 r.
Joao Nuno Lima Bras Jorge	Prezes Zarządu	380 259	380 259
Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho	Wiceprezes Zarządu	176 252	176 252
Wojciech Haase	Członek Zarządu	151 107	151 107
Andrzej Gliński	Członek Zarządu	113 613	113 613
Wojciech Rybak	Członek Zarządu	43 613	143 613
Antonio Ferreira Pinto Junior	Członek Zarządu	143 613	143 613
Jarosław Hermann	Członek Zarządu	6 000	98 613

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 3 kwartał 2023 r.	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 2022 r.
Bogusław Kott	Przewodniczący Rady Nadzorczej	1 000	1 000
Nuno Manuel da Silva Amado	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	0	0
Dariusz Rosati	Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej	0	0
Miguel de Campos Pereira de Bragança	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Olga Grygier-Siddons	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Anna Jakubowski	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Grzegorz Jędrys	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Alojzy Nowak	Członek Rady Nadzorczej	0	0
José Miguel Bensliman Schorcht da Silva Pessanha	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Miguel Maya Dias Pinheiro	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Beata Stelmach	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Lingjiang Xu	Członek Rady Nadzorczej	0	0

8. WARTOŚĆ GODZIWA

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest cena, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczone zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

Poziom 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);

Poziom 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;

Poziom 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z Poziomu 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z Poziomu 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów niepochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

8.1. INSTRUMENTY FINANSOWE NIE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Grupy. Wartość godziwa tych instrumentów jest wyznaczana wyłącznie w celu wypełnienia wymogów prezentacyjnych określonych przez MSSF 13 i MSSF 7.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Grupy są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Grupy w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Dla zmienneo-procentowych produktów leasingowych wartość godziwą oszacowano poprzez skorygowanie wartości bilansowej o zdyskontowane przepływy wynikające z różnicy marż.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu (głównie obligacji Skarbu Państwa w portfelu Held to Collect) została wyliczona na podstawie kwotowań rynkowych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Grupę za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania podporządkowane, z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe, a w przypadku obligacji z kuponem stałoprocentowym poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i pierwotnej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 30.09.2023 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	15	16 892 500	17 002 281
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	15	533 703	533 862
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	14	73 959 708	72 735 563
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	19	428 097	428 098
Zobowiązania wobec klientów	20	106 176 227	106 258 012
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	22	2 862 168	2 859 340
Zobowiązania podporządkowane	23	1 563 005	1 565 428

* Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Grupy, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia dane wg stanu na 31.12.2022 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	15	3 893 212	3 811 648
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	15	733 095	733 016
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	14	76 467 181	74 107 571
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	19	727 571	727 598
Zobowiązania wobec klientów	20	98 038 516	98 063 169
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	22	243 753	244 519
Zobowiązania podporządkowane	23	1 568 083	1 568 949

8.2. INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 30.09.2023

	Nota	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku		Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	12			
Wycena instrumentów pochodnych			163 859	385 678
Instrumenty kapitałowe		175		
Instrumenty dłużne		235 520		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej 14 przez rachunek zysków i strat				
Instrumenty kapitałowe				66 609
Instrumenty dłużne				79 568
Kredyty i pożyczki				23 612
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 13				
Instrumenty kapitałowe		247		24 145
Instrumenty dłużne		10 740 578	10 874 781	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	16		0	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	12			
Wycena instrumentów pochodnych			135 999	392 848
Pozycje krótkie		151 996		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	16		412 281	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2022

	Nota	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku		Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Kwotowania aktywnego rynku	Poziom 1	Poziom 2
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	12			
Wycena instrumentów pochodnych			87 760	251 436
Instrumenty kapitałowe		113		
Instrumenty dłużne		24 210		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	14			
Instrumenty kapitałowe			62 370	66 609
Instrumenty dłużne				72 057
Kredyty i pożyczki				97 982
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	13			
Instrumenty kapitałowe		247		24 149
Instrumenty dłużne		13 952 900	2 528 310	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	16		135 804	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	12			
Wycena instrumentów pochodnych			125 856	254 422
Pozycje krótkie		4 784		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	16		554 544	

Stosując kryterium techniki wyceny Grupa na dzień 30.09.2023 r. klasyfikowała do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową / mnożnik (są to ekspozycje kart kredytowych i limitu w rachunku bieżącym dla których oprocentowanie oparte jest o mnożnik: 4 razy stopa lombardowa). Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając, że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku wzrostu stopy dyskontującej o 1 p.p. wycena portfela zmieniłaby się o -0,1% (analiza wrażliwości: na podstawie modelu wyceny FV dla portfela kart kredytowych);
- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- akcje VISA Incorporation: sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość pieniądza w czasie, oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.
- pozostałe instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej (nienotowane na aktywnym rynku).

W okresie sprawozdawczym Grupa nie dokonywała transferów instrumentów finansowych pomiędzy technikami wyceny do wartości godziwej.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 01.01.2023	247 414	(250 400)	90 758	72 057	97 982
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	89 112	(91 794)	0	0	(82 733)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	0	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	8 635
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	40 178	(41 680)	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	7 511	(272)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	(4)	0	0
Stan na 30.09.2023	376 704	(383 874)	90 754	79 568	23 612

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku oraz opcji walutowych Grupa zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Grupę wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 01.01.2022	28 397	(28 872)	95 046	127 499	362 992
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	214 404	(216 420)	85	(60 296)	(306 117)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(4 380)	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	28 604
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	4 613	(5 109)	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	4 854	12 503
Wynik z pozycji wymiany	0	0	7	0	0
Stan na 31.12.2022	247 414	(250 400)	90 758	72 057	97 982

9. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE

9.1. SPRAWY SĄDOWE

Poniżej zaprezentowano dane na temat spraw sądowych toczących się z powództwa oraz przeciwko jednostkom Grupy. Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w **Rozdziale 4. nota 11) "Podatek dochodowy"**.

Sprawy sądowe z powództwa Grupy

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, wg stanu na 30.09.2023 r., w których spółki Grupy występowały w roli powoda wynosiła 2 595,3 mln zł. Wzrost wartości przedmiotów sporu w sprawach z powództwa Banku w stosunku do okresów poprzednich wynika z faktu składania pozwów przeciwko klientom z portfela walutowych kredytów hipotecznych.

Postępowanie o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

W dniu 3 stycznia 2018 r. Bank Millennium ('Bank') otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), w której Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez Bank praw konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK istotą naruszenia jest to, że Bank poinformował konsumentów (dotyczy to 78 umów) w odpowiedziach na ich reklamacje, że wyrok sądowy stwierdzający abuzywność postanowień umowy kredytu dotyczących indeksacji nie ma do nich zastosowania. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UOKiK abuzywność postanowień umownych stwierdzona przez sąd w toku kontroli abstrakcyjnej jest konstytutywna i skuteczna w stosunku do każdej umowy od początku jej zawarcia. W wyniku decyzji Bank został zobowiązany do:

- 1) przesłania informacji o decyzji UOKiK do wspomnianych 78 klientów,
- 2) umieszczenia informacji o decyzji i treści decyzji na stronie internetowej i na Twitterze,
- 3) zapłaty kary w wysokości 20,7 mln PLN.

Bank złożył odwołanie od decyzji w ustawowym terminie.

Dnia 7 stycznia 2020 r. sąd I instancji oddalił odwołanie Banku w całości. Bank złożył apelację od wyroku w ustawowym terminie. Sąd przedstawił pogląd, że wyrok wydany w toku kontroli wzorca umownego (w toku kontroli abstrakcyjnej), uznający postanowienia wzorca za abuzywne, przesądza abuzywność analogicznych postanowień we wcześniej zawartych umowach. W związku z tym, informacja przekazana konsumentom była niewłaściwa i wprowadzająca w błąd. W zakresie kary nałożonej przez UOKiK, Sąd wskazał, że polityka nakładania kar przez UOKiK zmieniła się w kierunku zaostrzenia kar oraz, że sąd zgadza się z tym kierunkiem.

W ocenie Banku, Sąd nie powinien dokonywać oceny zachowania Banku w 2015 r. z perspektywy dzisiejszych poglądów orzecznictwa dotyczących znaczenia kontroli abstrakcyjnej (dopiero w styczniu 2016 roku została opublikowana uchwała SN wspierająca pogląd Prezesa UOKiK), tym bardziej nie powinien nakładać kar za te zachowania stosując dzisiejszą politykę w zakresie nakładania kar. Powyższe stanowi istotny argument przeciwko zasadności wyroku i wspiera apelację, którą Bank złożył do sądu II instancji.

Sąd II instancji wyrokiem z dnia 24 lutego 2022 r. uchylił w całości decyzję Prezesa UOKiK. Prezes UOKiK wniósł 31 sierpnia 2022 r. skargę kasacyjną do Sądy Najwyższego. Bank ocenia, iż rokowania odnośnie szans procesowych na wygranie sprawy przed Sądem Najwyższym są pozytywne.

Postępowanie w sprawie praktyki ograniczającej konkurencję

Bank (wraz z innymi bankami) jest również stroną sporu z UOKiK, w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium, w porozumieniu mającym na celu wspólne ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard i decyzją z dnia 29 grudnia 2006 r. nałożył karę na Bank w kwocie 12,2 mln PLN. Bank, wraz z innymi bankami, złożył odwołanie od decyzji.

W związku z wyrokiem Sądu Najwyższego i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 listopada 2020 r., sprawa obecnie toczy się przed sądem I instancji - Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Bank utworzył rezerwę w kwocie równej nałożonej karze.

Postępowanie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

W dniu 22 września 2020 r. Bank otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) uznającą za abuzywne klauzule określające zasady wymiany walut, stosowane w tzw. aneksie antyspreadowym, i jednocześnie zakazał ich stosowania.

Na Bank nałożono karę w wysokości 10,5 mln zł. Wysokość kary uwzględnia dwie okoliczności łagodzące: współpracę z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz zaprzestanie stosowania kwestionowanych postanowień.

Bank został również zobowiązany, po uprawomocnieniu się decyzji, do poinformowania konsumentów listem poleconym, że klauzule zostały uznane za niedozwolone, a zatem nie są dla nich wiążące (bez konieczności uzyskania orzeczenia sądu potwierdzającego tą okoliczność) oraz opublikować decyzję w sprawie na stronie internetowej Banku.

W pisemnym uzasadnieniu Prezes UOKiK zarzuca, że kursy walut ustalane przez Bank są swobodnie ustalane przez Bank (w oparciu o nieokreśloną w żadnych przepisach koncepcję średniego kursu na rynku międzybankowym). Co więcej, klient nie wie dokładnie, gdzie szukać tych stawek, ponieważ zapisy odsyłają do serwisu Reuters, bez sprecyzowania, o którą stronę dokładnie chodzi.

Zapisy odnoszące się do kursów walut w tabelach Banku zostały zakwestionowane, ponieważ Bank nie określa, kiedy i ile razy dziennie te tabele będą przygotowywane i publikowane.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK wskazał również, że w toku postępowania Bank Millennium przedstawił różne propozycje rozwiązań, które Prezes UOKiK uznał za niewystarczające.

Bank złożył odwołanie od powyższej decyzji w ustawowym terminie.

W dniu 31 marca 2022 r. sąd I instancji uchylił w całości decyzję Prezesa UOKiK. W dniu 23 maja 2022 r. Prezes UOKiK złożył apelację. W dniu 26 października 2022 roku Sąd Apelacyjny zmienił wyrok sądu I instancji i podzielił stanowisko Prezesa UOKiK co do abuzywności postanowień dotyczących ustalania kursów walut w aneksach zawieranych z kredytobiorcami walutowymi. W dniu 21 listopada 2022 roku Sąd Apelacyjny na wniosek Banku wstrzymał wykonanie wyroku do czasu zakończenia postępowania kasacyjnego. Bank w dniu 30 stycznia 2023 r. wniósł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego.

Sprawy sądowe przeciwko Grupie

Najistotniejsze postępowania w grupie spraw sądowych, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego na dzień 30.09.2023 r.:

- Bank jest stroną pozwaną w dwóch postępowaniach sądowych, w których przedmiotem sporu jest wysokość opłaty interchange. Łączna wartość roszczeń zgłoszona w tych sprawach wynosi 729,2 mln PLN. Postępowaniem o najwyższej wartości zgłoszonego roszczenia jest sprawa z powództwa PKN Orlen SA, w której powód żąda zapłaty 635,7 mln PLN. Powód w tym postępowaniu zarzuca, że banki działały w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2006-2014. W tej sprawie Bank został pozwany solidarnie z innym bankiem oraz organizacjami kartowymi. W sprawie z powództwa LPP S.A. zarzuty są podobne do zarzutów podnoszonych w sprawie z powództwa PKN Orlen SA, natomiast okres rzekomego porozumienia jest wskazywany na lata 2008-2014. W tej sprawie Bank jest pozwany solidarnie z innym bankiem. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu w tych sprawach Bank nie utworzył rezerwy. Dodatkowo wskazujemy, że Bank uczestniczy w charakterze interwenienta ubocznego w czterech innych postępowaniach dotyczących opłaty interchange. Stroną pozwaną są inne banki. Powodowie w tych sprawach również zarzucają bankom działanie w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2008-2014.

- Sprawa z powództwa akcjonariusza PCZ S.A. w upadłości (PHM, następnie Europejska Fundacja Współpracy Polsko-Belgijskiej - EFWP-B, aktualnie nosząca nazwę The European Foundation for Polish-Kenyan Cooperation) przeciwko Bankowi Millennium S.A., o wartości sporu 521,9 mln PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.04.2016 r. do dnia zapłaty. Pozew z dnia 23.10.2015 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie i doręczony został Bankowi w dniu 04.04.2016 r. Podstawą roszczeń dochodzonych w pozwie jest według powoda powstanie szkody w jego majątku, wskutek czynności podejmowanych przez Bank, polegających na błędnej interpretacji Umowy kredytu obrotowego zawartej pomiędzy Bankiem a PCZ S.A., co spowodowało postawienie kredytu w stan wymagalności.
Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami. Na poparcie stanowiska Banku, do akt postępowania pełnomocnik Banku złożył korzystny dla Banku, prawomocny odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w tożsamym stanie prawnym w sprawie z powództwa PCZ SA przeciwko Bankowi. W dniu 10.05.2023 r. Sąd I instancji ogłosił wyrok oddalający powództwo w całości. Wyrok nie jest prawomocny, powód wniósł apelację, termin rozprawy apelacyjnej nie został jeszcze wyznaczony.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla pozostałych spraw, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego, wg stanu na 30.09.2023 r., wynosiła 5 127,7 mln PLN (z wyłączeniem opisanych niżej oraz w **Rozdziale 10.** pozwów grupowych). W grupie tej najistotniejszą kategorię stanowią sprawy dotyczące portfela walutowych kredytów hipotecznych.

Postępowanie grupowe dotyczące UNWW:

W dniu 3 grudnia 2015 r. wpłynął do Banku pozew grupowy. Grupa klientów Banku (454 kredytobiorców będących stronami 275 umów kredytu) jest reprezentowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Olsztynie. Powodowie żądali zapłaty kwoty 3,5 mln PLN, twierdząc, że postanowienia umów dotyczące UNWW są niedozwolone a tym samym bezskuteczne. W piśmie z 4 kwietnia 2018 r. powód rozszerzył grupę, na skutek czego suma roszczeń wzrosła z 3,5 mln PLN do ponad 5 mln PLN.

Aktualny stan:

1 października 2018 r. reprezentant grupy dokonał korekty łącznej kwoty roszczeń dochodzonych pozwem oraz złożył skorygowany wykaz wszystkich członków grupy obejmujący łącznie 697 osób - 432 umowy kredytowe. Zaktualizowana przez powoda wartość przedmiotu sporu wynosi 7 371 107,94 PLN. Postanowieniem z 1 kwietnia 2020 r. Sąd ustalił skład grupy zgodnie z żądaniem powoda oraz zdecydował o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadków na piśmie. Wyznaczono termin rozprawy na 18 października 2024 r.

Według stanu na dzień 30.09.2023 r. toczyło się również 149 indywidualnych spraw sądowych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (sprawy, w których prezentowane jest wyłącznie roszczenie o zwrot prowizji lub opłaty UNWW).

Powództwa Rzecznika Finansowego o zaprzestanie nieuczciwych praktyk rynkowych:

W dniu 13 sierpnia 2020 r. do Banku wpłynął pozew Rzecznika Finansowego. Rzecznik Finansowy w swoim pozwie domaga się nakazania Bankowi oraz ubezpieczycielowi (TU Europa), aby zaprzestali stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych polegających na:

- prezentowaniu oferowanego ubezpieczenia spłaty pożyczki jako chroniącego interesy ubezpieczonych, w sytuacji gdy konstrukcja ubezpieczenia wskazuje, że chroni ono interesy Banku;
- stosowaniu klauzul, które wiążą wartość świadczenia ubezpieczeniowego z kwotą zadłużenia kredytobiorcy;
- stosowaniu klauzul ustalających wysokość składki ubezpieczeniowej bez uprzedniej oceny ryzyka (underwriting);
- stosowaniu klauzul wyłączających odpowiedzialność ubezpieczyciela za wypadki ubezpieczeniowe wynikające z wcześniejszych przyczyn.

Rzecznik wnosi również o zobowiązanie Banku do publikacji na stronie internetowej Banku informacji o stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych.

Pozew nie obejmuje żądania zapłaty przez Bank oznaczonych kwot. Niemniej uznanie praktyki za niedozwoloną może być przyczyną kreowania w przyszłości roszczeń przez klientów indywidualnych.

Sprawa jest na etapie rozpoznawania przed sądem I instancji.

Sprawy sądowe dotyczące kredytów hipotecznych w PLN

Do dnia 30 września 2023 r. Bank odnotował wpływ 39 pozwów kredytobiorców kredytów hipotecznych w PLN o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu umowy kredytu. Zarzuty kredytobiorców koncentrują się wokół wskaźnika WIBOR jako niezrozumiałego, niemożliwego do zweryfikowania elementu mającego wpływ na zobowiązanie konsumenta, jak również kwestii niewystarczającego zakresu informacji o skutkach zmiennego oprocentowania przekazywanych konsumentowi przez bank przed zawarciem umowy.

W oparciu o informacje powszechnie dostępne można założyć, że nastąpi wzrost liczby pozwów dotyczących kredytów hipotecznych w PLN. Zjawisko to dotyka cały sektor usług bankowych. Prawdopodobne jest tworzenie się w obszarze kancelarii prawnych „nowego modelu biznesowego”, który polega na kwestionowaniu umów hipotecznych, zawierających klauzulę zmiennego oprocentowania opartego o wskaźnik referencyjny WIBOR.

W dniu 29.06.2023 r. Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) poinformowała o przeprowadzeniu przez nią oceny zdolności wskaźnika referencyjnego stopy procentowej WIBOR do pomiaru rynku oraz realiów gospodarczych. KNF stwierdził, że wskaźnik referencyjny stopy procentowej WIBOR posiada zdolność do pomiaru rynku oraz realiów gospodarczych, do których pomiaru został on powołany. Zgodnie z oceną Komisji, wskaźnik WIBOR we właściwy sposób reaguje na zmianę uwarunkowań płynnościowych, zmiany stóp banku centralnego oraz realiów gospodarczych (https://www.knf.gov.pl/komunikacja/komunikaty?articleId=82924&p_id=18).

W dniu 26 lipca 2023 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) przedstawił stanowisko dotyczące zagadnień prawnych i ekonomicznych związanych z umowami o kredyt hipoteczny w walucie polskiej, w których stosowany jest wskaźnik referencyjny stopy procentowej WIBOR. Stanowisko to może zostać wykorzystane w postępowaniach sądowych i wówczas można traktować je jako opinię ‘amicus curiae’. UKNF stwierdził, że wskaźnik referencyjny WIBOR spełnia wszystkie wymogi przepisane prawem. W ocenie UKNF nie ma żadnych podstaw do podważania wiarygodności i legalności WIBOR, w szczególności w kontekście zastosowania tego wskaźnika w umowach o kredyt hipoteczny w walucie polskiej (Stanowisko_UKNF_dot_zagadnien_prawnych_i_ekonomicznych_zw_ze_wskaznikiem_referencyjnym_WIBOR_83233.pdf).

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych zostało opisane w **Rozdziale 10. Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych**.

9.2. POZYCJE POZABILANSOWE

<i>w tysiącach zł</i>	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	15 859 416	15 166 516	15 162 308	14 976 457
Zobowiązania udzielone:	13 170 837	12 543 519	12 830 458	12 305 035
finansowe	11 468 861	10 922 091	10 782 601	10 334 714
gwarancyjne	1 701 976	1 621 428	2 047 856	1 970 321
Zobowiązania otrzymane:	2 688 579	2 622 997	2 331 850	2 671 423
finansowe	9 410	11 081	6 884	299 680
gwarancyjne	2 679 169	2 611 916	2 324 966	2 371 743

10. RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

10.1. SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE

Na dzień 30 września 2023 r. Bank miał 19 849 umów kredytowych i dodatkowo 1 635 umów kredytowych z byłego Euro Banku będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych), dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych (68% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 32% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 3 780,4 mln PLN oraz 260,4 mln CHF (portfel Banku Millennium: 3 467,9 mln PLN i 253 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 312,4 mln PLN i 7,4 mln CHF). Spośród 19 849 umów kredytowych w indywidualnych trwających obecnie sprawach 207 jest również przedmiotem sporu zbiorowego. Z ogólnej liczby indywidualnych postępowań przeciwko Bankowi około 2 000, czyli 10%, zostało wniesionych przez kredytobiorców, którzy już w sposób naturalny lub przedterminowy całkowicie spłacili kredyt lub posiadali kredyt przeliczony na złote w momencie wniesienia i nie posiadali ugody, a kolejne około 700 spraw dotyczy kredytów, które zostały w pełni spłacone od tego czasu (postępowania sądowe są długotrwałe).

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zwrotu zapłaconych rat kapitałowo-odsetkowych jako nienależnego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor.

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tym postępowaniu nie przyzna bezpośrednio członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tym postępowaniem wynosi 3 273. Spośród 3 273 umów kredytowych objętych postępowaniem zbiorowym 207 jest również przedmiotem indywidualnych trwających obecnie spraw sądowych, zawarto 770 ugód oraz zapadły 4 wyroki prawomocne (unieważnienie umowy kredytowej). W dniu 24 maja 2022 r. sąd wydał wyrok co do istoty sprawy oddalający powództwo w całości. W dniu 13 grudnia 2022 r. powód złożył apelację od wyroku z dnia 24 maja 2022 r.

Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 985 indywidualnych roszczeń (dodatkowo 236 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 007 (265), w 2021 r. wzrosła o 6 155 (423), w 2022 r. wzrosła o 5 752 (408), natomiast w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. wzrosła o 5 107 (444).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów została prawomocnie rozstrzygnięta niekorzystnie dla banków. Jeśli chodzi o Bank Millennium (włącznie z portfelem byłego Euro Banku), w okresie od roku 2015 do końca trzeciego kwartału 2023 r. ostatecznie rozstrzygnięto 2 570 spraw (2 493 w roszczeniach klientów wobec Banku i 77 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne) spośród których zawarto 726 ugód, 52 sprawy umorzono, 61 zostało rozstrzygniętych korzystnie dla Banku, a 1 731 zakończyło się wyrokiem niekorzystnym dotyczącym zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR. Bank składa apelacje od negatywnych orzeczeń sądu I instancji stwierdzających nieważność umowy kredytu. Bank podejmuje również odpowiednie działania prawne celem zabezpieczenia zwrotu kwot udostępnionych na podstawie umów kredytu.

Wartość brutto umów i pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych wniesionych przeciwko Bankowi (włącznie z portfelem byłego Euro Banku) na dzień 30.09.2023 r. wynosiła 6 257 mln zł (w tym pozostająca do spłaty kwota kapitału umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 814 mln zł).

Gdyby wszystkie umowy kredytowe zawarte przez Bank Millennium, będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez żadnego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 6 615 mln zł. Końcowe straty mogą być niższe lub wyższe w zależności od ostatecznej linii orzecznictwa sądowego w tym zakresie.

W okresie 9 miesięcy 2023 r. Bank utworzył 2 208,1 mln zł rezerw na portfel Banku Millennium oraz 155,7 mln zł na portfel byłego Euro Banku. Wartość bilansowa rezerw dla portfela Banku Millennium na koniec września 2023 r. ukształtowała się na poziomie 6 980,2 mln zł, a dla portfela byłego Euro Banku 536,0 mln zł.

Opracowana przez Bank metodologia liczenia rezerw na ryzyko prawne związane z kredytami indeksowanymi opiera się na następujących głównych parametrach:

- (1) liczbie bieżących spraw (w tym umów w ramach pozwu zbiorowego) i potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym. W zakresie zwiększenia liczby przyszłych spraw sądowych Bank monitoruje zachowanie klientów, śledzi trendy na rynku, komentarze ekspertów, co skutkowało dokonaniem korekty wcześniejszych założeń. W efekcie w metodologii liczenia rezerw na ryzyko prawne w przypadku kredytów aktywnych (kredyty z saldem pozostałym do spłaty na dzień złożenia pozwu) Bank zwiększył szacowany procent klientów posiadających aktywne umowy, którzy zdecydują lub zdecydowali się na pozew przeciwko Bankowi do 77% w porównaniu do 70% na koniec IIQ2023 roku. Na koniec września Bank posiadał 34 076 aktywnych umów kredytowych w CHF. Kolejne 20 355 umów było przedmiotem ugody z pożyczkobiorcami, a około 45 000 pożyczek zostało w pełni spłaconych w sposób naturalny lub przedterminowy, lub przeliczonych na złote polskie i nie było przedmiotem ugody. Na podstawie analizy statystycznej, w pełni spłaconym lub przeliczonym na złote kredytom, Bank przypisuje znacznie mniejsze prawdopodobieństwo bycia przedmiotem sprawy sądowej, W szczególności: a) Bank ocenia ryzyko związane z rozliczeniami zawartymi z klientami w przeszłości jako znikome b) z grupy kredytów, które zostały spłacone (w sposób naturalny lub przedterminowy, lub zamienione na kredyt złotowy) i nie były objęte ugodą, Bank zakłada, że ok. 1,3 tys. zdecyduje się w przyszłości pozwać Bank.
- (2) aktualnie oszacowanej kwocie potencjalnej straty Banku w przypadku wydania konkretnego wyroku sądowego,
- (3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądowego obliczanego na podstawie statystyk orzeczeń w sprawach, w których Bank jest stroną oraz uzyskanych opinii prawnych,
- (4) zgodnie z opiniami prawnymi Bank nie uwzględnia w metodologii naliczania rezerw elementu związanego z potencjalnym roszczeniem o wynagrodzenie dla klienta w związku z dokonywanymi przez niego spłatami,
- (5) szacunkach związanych z polubownymi ugodami z klientami zawieranymi na drodze sądowej lub pozasądowej:
 - a. Bank zakłada 12% prawdopodobieństwo powodzenia zawarcia ugody w ramach negocjacji prowadzonych z klientami w toku postępowania sądowego,
 - b. negocjacje zarówno na drodze sądowej jak i pozasądowej są prowadzone indywidualnie i mogą być w każdej chwili przerwane przez Bank,
 - c. z uwagi na poniesione już w przeszłości duże wysiłki negocjacyjne, maleje prawdopodobieństwo sukcesu w tych negocjacjach w przyszłości a ich koszty mogą wzrosnąć, jednocześnie większość klientów miała już kontakt z Bankiem w sprawie ewentualnego negocjowania konwersji kredytów na złotówki, więc na chwilę obecną Bank przyjmuje konserwatywne podejście przy uwzględnianiu potencjalnego wpływu tego czynnika.

Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych udzielonych przez Bank Millennium zmniejszyła się o 20 355: w 2020 r. o 1 362, w 2021 r. o 8 450, w 2022 r. o 7 943 i w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. o 2 600. Na koniec trzeciego kwartału 2023 roku Bank posiadał 34 076 aktywnych walutowych kredytów hipotecznych. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły 1 220 mln zł: 44,4 mln zł w 2020 r., 364,6 mln zł w 2021 r., 515,2 mln zł w 2022 r. oraz 295,8 mln zł w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. i są prezentowane głównie w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” oraz „Wynik z tytułu modyfikacji” w Rachunku zysków i strat (wartości kosztów obciążających poszczególne pozycje Rachunku zysków i strat z tytułu zawieranych ugód zaprezentowano w **nocie (10) w Rozdziale 4 Noty do Sprawozdania Finansowego**).

Ryzyko prawne portfela byłego Euro Banku jest w pełni pokryte Umową w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącą Portfela CHF, zawartą z Société Générale S.A.

Bank przeanalizował wrażliwość metodologii obliczania rezerw, w przypadku której zmiana parametrów wpłynęłaby na wartość szacowanej straty związanej z ryzykiem prawnym sporu:

Parametr	Scenariusz	Wpływ na stratę
Zmiana w liczbie przyjmowanych w założeniach sporów sądowych	Dodatkowo do przyjętej w założeniach liczbie, 1000 nowych klientów składa pozew sądowy przeciwko Bankowi	173 mln zł
Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy	Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy przez Bank o 1 p.p.	70 mln zł
Zmiana prawdopodobieństwa sukcesu negocjacyjnego z klientem będącym w sporze sądowym	Zmiana prawdopodobieństwa o 1 p.p.	21 mln zł

W dniu 8 grudnia 2020 roku p. Jacek Jastrzębski, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), zaproponował wprowadzenie rozwiązania „sektorowego” w kwestii ryzyka związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi dla całego sektora. Rozwiązanie polegałoby na oferowaniu przez banki swoim klientom możliwości dobrowolnego przystępowania do porozumień, na podstawie których klient zawierałby z bankiem ugodę, tak jakby jego kredyt od samego początku był kredytem złotowym oprocentowanym za pomocą odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takiego kredytu. Bank nie podjął decyzji o wdrożeniu tego rozwiązania, ale nie może wykluczyć jego wdrożenia w przyszłości. Decyzja o powszechnym wdrożeniu tego rozwiązania mogłaby wiązać się z koniecznością utworzenia z góry rezerw na straty wynikające z przewalutowania kredytów hipotecznych w CHF. Bank w praktyce wykorzystuje elementy takiego rozwiązania przy wielu indywidualnych negocjacjach z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych, w tym również w toku postępowań sądowych.

Ze względu na okoliczności wynikające z wyroku TSUE z 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21 (opisane poniżej) możliwość wdrożenia rozwiązania KNF jest niska.

Należy również nadmienić, że na 30.09.2023 Bank musiał utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych w związku z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (bufor walutowy Filaru II) w wysokości 1,95 p.p. (1,94 p.p. na poziomie Grupy), z których część została alokowana na ryzyko operacyjne/prawne.

Istotne dla oceny ryzyka rozstrzygnięcia TSUE i Sądu Najwyższego

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

3 października 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-260/18 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Wyrok TSUE w zakresie dokonanej w nim interpretacji prawa Unii Europejskiej jest wiążący dla sądów krajowych. Orzeczenie to interpretowało art. 6 dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia wspomniany przepis musi być interpretowany w taki sposób, że (i) sąd krajowy może unieważnić umowę kredytową, jeśli usunięcie nieuczciwych warunków wykrytych w tej umowie zmieniłoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji klienta wynikające z unieważnienia umowy należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub dających się przewidzieć w czasie, kiedy powstał spór, a co do tego, czy konsument chce utrzymać umowę, decyduje jego wola; (iii) artykuł 6 dyrektywy wyklucza wypełnianie luk w umowie spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków umowy wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa o charakterze ogólnym lub przyjętych zwyczajów; (iv) artykuł 6 dyrektywy wyklucza utrzymanie nieuczciwych warunków umowy, jeśli konsument nie zgodził się na utrzymanie takich warunków. Można zauważyć, że TSUE poddał w wątpliwość możliwość dalszej realizacji umowy kredytowej w PLN przy utrzymaniu obliczania odsetek zgodnie z LIBOR.

Wyrok TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał wcześniej, że warunek umowny ma charakter abuzywny. Wyłączną prerogatywą sądów krajowych jest ocena, w trakcie postępowania sądowego, czy dany warunek umowny może być uważany za abuzywny w danych okolicznościach sprawy.

29 kwietnia 2021 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-19/20 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie przeciwko ex- BPH S.A. TSUE stwierdził że:

(i) sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody. Jednakże z dyrektywy Rady 93/13 nie wynika, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru pierwotnego warunku umownego miałoby co do zasady skutek w postaci unieważnienia umowy, jeśli zmiana tego warunku pozwala na przywrócenie równowagi między obowiązkami i prawami tych stron wynikającymi z umowy i na usunięcie wady obciążającej ten warunek.

(ii) sąd krajowy może usunąć jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel dyrektywy Rady 93/13 jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Jednocześnie, przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

(iii) skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

(iv) sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, obowiązany jest poinformować konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradiktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

W dniu 18 listopada 2021r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawie C-212/20 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. TSUE stwierdził, że:

i) Treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę.

ii) Sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nie może dokonać wykładni tego warunku w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron.

W dniu 10 czerwca 2021r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał postanowienie w sprawie C-198/20 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie w sprawie przeciwko Santander Bank Polska SA. TSUE stwierdził, że ochrona przewidziana w dyrektywie Rady 93/13/EWG przysługuje każdemu konsumentowi, a nie tylko temu, którego można uznać za „właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego przeciętnego konsumenta”.

W dniu 8 września 2022r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawach połączonych C-80/21, C-81/21, C-82/21 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie w sprawach przeciwko Deutsche Bank SA oraz mBank SA. TSUE stwierdził, że:

i) Sąd krajowy może stwierdzić nieuczciwy charakter części warunku umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, które nadają mu nieuczciwy charakter, jeżeli takie usunięcie nie spowodowałoby się do zmiany treści tego warunku, który ma wpływ na jego istotę, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

ii) Sąd krajowy nie może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, która to nieważność nie pociąga za sobą nieważności tej umowy w całości, zastąpić ten warunek przepisem dyspozytywnym prawa krajowego.

iii) Sąd krajowy nie może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowny, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

iv) Dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia konsumenta, mającego na celu uzyskanie zwrotu kwot nienależnie wypłaconych przedsiębiorcy w wykonaniu nieuczciwego warunku umowy kredytu, nie rozpoczyna biegu w dniu każdego świadczenia wykonanego przez konsumenta, jeśli konsument nie był w stanie w tym dniu samodzielnie dokonać oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego lub nie powziął wiedzy o nieuczciwym charakterze tego warunku i bez uwzględnienia okoliczności, że umowa przewidywała okres spłaty - w niniejszym przypadku trzydziestoletni - znacznie przekraczający dziesięcioletni ustawowy termin przedawnienia.

W dniu 16 marca 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą C-6/22 na skutek pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w sprawie przeciwko byłemu Getin Bankowi S.A. W wyroku TSUE orzekł, że:

i) w wypadku unieważnienia umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą ze względu na nieuczciwy charakter jednego z jej warunków do państw członkowskich należy uregulowanie, w drodze ich prawa krajowego, skutków tego unieważnienia, z poszanowaniem ochrony przyznanej konsumentowi przez Dyrektywę, w szczególności poprzez zagwarantowanie przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej konsument ten znajdowałby się w braku takiego nieuczciwego warunku;

ii) sąd krajowy nie może: 1) badać z urzędu, z pominięciem zakresu uprawnień przyznanych mu w tym względzie przez prawo krajowe, sytuację majątkową konsumenta, który zażądał unieważnienia umowy wiążącej go z przedsiębiorcą ze względu na istnienie nieuczciwego warunku, bez którego umowa nie może nadal być prawnie wiążąca, nawet jeśli owo unieważnienie może narazić konsumenta na szczególnie szkodliwe konsekwencje; 2) odmówić stwierdzenia unieważnienia umowy, w sytuacji gdy konsument wyraźnie o to się zwrócił i został poinformowany w sposób obiektywny i wyczerpujący o konsekwencjach prawnych i szczególnie szkodliwych dla niego skutkach gospodarczych;

iii) sąd krajowy nie może po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem zarządzić lukom wynikającym z usunięcia nieuczciwego warunku zawartego w tej umowie poprzez zastosowanie przepisu prawa krajowego niemającego charakteru przepisu dyspozytywnego. Jednakże do sądu krajowego należy podjęcie, przy uwzględnieniu całości prawa krajowego, wszelkich środków niezbędnych dla ochrony konsumenta przed szczególnie szkodliwymi konsekwencjami, jakie mogłoby dla niego mieć unieważnienie umowy.

W dniu 8 czerwca 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą C-570/21 na skutek pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w sprawie przeciwko byłemu Getin Noble Bankowi S.A. W wyroku TSUE orzekł, że:

i) w pojęciu „konsumenta” w rozumieniu Dyrektywy 93/13 mieści się osoba, która zawarła umowę kredytu do użytku częściowo związanego z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, a w części niezwiązanego z tą działalnością, wspólnie z innym kredytobiorcą, który nie działał w ramach swojej działalności gospodarczej lub zawodowej, jeżeli cel działalności gospodarczej lub zawodowej jest tak ograniczony, że nie jest on dominujący w ogólnym kontekście tej umowy.

ii) w celu ustalenia, czy dana osoba jest objęta zakresem pojęcia „konsumenta” w rozumieniu Dyrektywy 93/13, a w szczególności, czy gospodarczy cel umowy kredytu zawartej przez tę osobę jest tak ograniczony, że nie jest on dominujący w ogólnym kontekście tej umowy, sąd odsyłający jest zobowiązany uwzględnić wszystkie istotne okoliczności towarzyszące tej umowie, zarówno ilościowe, jak i jakościowe, takie jak w szczególności podział wykorzystania pożyczonego kapitału na działalność zawodową i pozazawodową, a w przypadku większej liczby kredytobiorców okoliczność, że tylko jeden z nich realizuje cel gospodarczy lub że kredytodawca uzależnił udzielenie kredytu przeznaczonego na cele konsumenckie od częściowego przeznaczenia pożyczonej kwoty na spłatę długów związanych z działalnością gospodarczą lub zawodową.

W wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 15 czerwca 2023 r. wydanym w sprawie C-287/22 na skutek pytania prejudycjalnego skierowanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko byłemu Getin Noble Bankowi S.A., stwierdzono, że sąd krajowy nie może oddalić złożonego przez konsumenta wniosku o zastosowanie środków tymczasowych mających na celu zawieszenie, w oczekiwaniu na ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie unieważnienia zawartej przez tego konsumenta umowy kredytu ze względu na to, że owa umowa kredytu zawiera nieuczciwe warunki, spłaty rat miesięcznych należnych na podstawie wspomnianej umowy kredytu, w sytuacji gdy zastosowanie takich środków tymczasowych jest konieczne dla zapewnienia pełnej skuteczności tego orzeczenia.

W dniu 15 czerwca 2023 r. TSUE wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygn. C-520/21, w następstwie pytań prejudycjalnych zadanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Bankowi Millennium, w którym wskazał, że Dyrektywa 93/13 nie reguluje wyraźnie skutków nieważności umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem po usunięciu zawartych w niej nieuczciwych warunków. Jednocześnie stwierdził, że:

i) przepisy Dyrektywy 93/13 nie stoją na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą konsument ma prawo żądać od instytucji kredytowej rekompensaty wykraczającej poza zwrot miesięcznych rat i kosztów zapłaconych z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty, pod warunkiem poszanowania celów dyrektywy 93/13 i zasady proporcjonalności,

ii) przepisy Dyrektywy 93/13 stoją na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą instytucja kredytowa ma prawo żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty.

W dniu 21 września 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą C-139/22 zadanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko mBankowi. Trybunał orzekł, że:

1) przepisy Dyrektywy Rady 93/13 nie stoją na przeszkodzie temu, by warunek umowny, który nie był indywidualnie negocjowany, został uznany przez właściwe organy krajowe za nieuczciwy z tego tylko powodu, że jego treść jest równoznaczna z treścią postanowienia wzorca umowy wpisanego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych;

2) przepisy Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że postanowienie umowy, które ze względu na warunki wykonania niektórych przewidzianych w nim zobowiązań danego konsumenta należy uznać za nieuczciwe, nie może utracić takiego charakteru z powodu innego postanowienia tej umowy, które przewiduje możliwość wykonania przez tego konsumenta tych zobowiązań na innych warunkach;

3) przepisy Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że przedsiębiorca ma obowiązek poinformowania zainteresowanego konsumenta o istotnych cechach zawartej z nim umowy oraz o ryzyku związanym z tą umową, i to nawet wówczas, gdy ów konsument jest jego pracownikiem i posiada odpowiednią wiedzę w dziedzinie wspomnianej umowy.

Orzecznictwo Polskiego Sądu Najwyższego

7 maja 2021 Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego wydał uchwałę której nadał moc zasady prawnej zgodnie z którą:

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385(1) § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

W dniu 28 kwietnia 2022 r. Sąd Najwyższy wydał uchwałę (III CZP 40/22), w której wskazał, że w sporach z konsumentem przepis art. 358(1) k.c. stanowi przepis szczególny wobec art. 353(1) k.c., co oznacza, że w przypadku, gdy zachodzą przesłanki zastosowania obu przepisów, sąd powinien zastosować przepis szczególny i orzec trwałą bezskuteczność postanowienia umownego, a nie jego nieważność. Przedmiotowe orzeczenie Sądu Najwyższego należy postrzegać jako istotnie ograniczające ryzyko przedawnienia roszczeń banku o zwrot kapitału.

Skutkiem uchwały SN z 7 maja 2021 r. jest stwierdzenie, że bankowi przysługuje zwrot świadczenia pieniężnego spełnionego przez bank w wykonaniu trwale bezskutecznej umowy. Biorąc pod uwagę niepewność co do momentu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczeń banku, Bank w celu ochrony swoich interesów kieruje przeciwko kredytobiorcom pozostającym w sporze sądowym z bankiem pozwy o zapłatę. Żądanie pozwu obejmuje roszczenie o zwrot kapitału udostępnionego kredytobiorcy na podstawie umowy. Po wyroku TSUE z 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21 wydaje się, że kwestią wymagającą dalszej analizy jest to, czy zwrot pierwotnie wypłaconego kapitału powinien nastąpić według wartości nominalnej, czy z uwzględnieniem utraty siły nabywczej pieniądza. Do dnia 30 września 2023 r. Bank skierował przeciwko kredytobiorcom 4,8 tysięcy pozwołów.

W tym kontekście, biorąc pod uwagę ostatnią niekorzystną ewolucję w orzecznictwie w zakresie walutowych kredytów hipotecznych, Bank będzie musiał regularnie dokonywać oceny i być może konieczne będzie dalsze zwiększanie salda rezerw dedykowanych na spory sądowe, w przypadku kontynuacji tego trendu.

10.2. ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY

Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne odnoszące się do walutowych kredytów hipotecznych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozpatrywanych sporów, co może doprowadzić do pojawienia się dalszych interpretacji, które byłyby istotne dla oceny ryzyka związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Kolejne wnioski o wyjaśnienie i orzeczenie skierowane do TSUE i polskiego Sadu Najwyższego zostały już złożone i mogą być dalej składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

Pytania prejudycjalne skierowane do TSUE

Dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie z powództwa Banku przeciwko kredytobiorcy o zapłatę - zwrot udostępnionego kredytobiorcy na podstawie nieważnej umowy kapitału oraz równowartości korzyści związanej z korzystaniem przez kredytobiorcę z kapitału, sąd skierował do TSUE pytanie prejudycjalne czy w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, bank oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (kapitału kredytu) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, może domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia. Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą C-756/22. Uwzględniając stanowisko TSUE w wyroku C-520/21 istnieją wątpliwości, czy zostanie ona merytorycznie rozstrzygnięta.

Pod ocenę TSUE na skutek pytań prejudycjalnych Sądu Okręgowego w Warszawie poddano również kwestię dopuszczalności formułowania przez banki roszczeń o waloryzację kwot udostępnionych kredytobiorcom na podstawie umów kredytu uznanych za nieważne (sprawy C-113/23 oraz C-488/23). Kwestia dopuszczalności roszczeń waloryzacyjnych banku pozostaje obecnie nierozstrzygnięta w orzecznictwie sądów polskich, w związku z czym wyroki TSUE we wskazanych sprawach będą miały doniosłe znaczenie dla określenia zakresu roszczeń banku po unieważnieniu umowy kredytu.

Ponadto, przedmiotem analizy TSUE, skutkiem pytań Sadu Okręgowego w Warszawie pozostają zagadnienia związane z okresem przedawnienia roszczeń restytucyjnych Banku oraz klienta będących następstwem upadku umowy kredytowej (sprawy C-28/22; C-140/22). Interpretacje prawne w tych sprawach mogą mieć szczególnie doniosłe znaczenie dla roszczeń banku co do początku biegu terminu przedawnienia jego roszczeń eliminując lub potwierdzając ryzyko uznania jego roszczeń za przedawnione w danej sprawie.

Dodatkowo w TSUE toczą się inne postępowania dotyczące zagadnień związanych ze sprawami kredytów indeksowanych do waluty obcej, w tym dotyczące m.in. dopuszczalności stosowania przez bank prawa zatrzymania (C-424/22), momentu początkowego naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie od roszczeń klienta wynikających z nieważnej umowy (C-348/23), objęcia statusem konsumenta osoby, która zawarła umowę kredytu, aby w celach inwestycyjnych nabyć nieruchomości (C-347/23). Odpowiedzi na te pytania będą miały wpływ na poszczególne elementy spraw sądowych, których przedmiotem są kredyty indeksowane do waluty obcej.

W dniu 6 października 2023 r. Sąd Najwyższy wystąpił do TSUE z kolejnym pytaniem dot. dopuszczalności stosowania prawa zatrzymania. Pytanie zmierza do ustalenia czy przepisy Dyrektywy 93/13 sprzeciwiają się zastrzeżeniu w wyroku zasadzającym na rzecz konsumenta zwrot kwot zapłaconych w wykonaniu nieważnej umowy, że zapłata kwot przez instytucję finansową nastąpi po zaferowaniu przez konsumenta zwrotu udostępnionego kapitału kredytu.

Pomimo szerokiego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach dotyczących kredytów indeksowanych do waluty obcej, sądy polskie nadal kierują do TSUE kolejne pytania prejudycjalne dotyczące poszczególnych zagadnień związanych z przedmiotowymi sporami, nie można zatem wykluczyć, że na skutek odpowiedzi TSUE na zadawane pytania prejudycjalne wykształcą się nowe kierunki orzecznicze, których na dzień sporządzenia raportu nie można wiarygodnie przewidzieć.

Zagadnienia prawne skierowane do SN

29 stycznia 2021 r. opublikowano zbiór pytań, z którymi Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła się do Izby Cywilnej SN w pełnym składzie, co może mieć istotne konsekwencje w zakresie wyjaśnienia istotnych aspektów orzeczeń sądowych i ich konsekwencji. Izbę Cywilną Sądu Najwyższego poproszono o odpowiedź na pytania na temat kluczowych spraw dotyczących umów walutowych kredytów hipotecznych: (i) czy jest dopuszczalne zastąpienie - przepisami prawnymi lub normą zwyczajową - abuzywnych przepisów umowy odnoszących się do ustalania kursu walutowego; ponadto (ii) czy w przypadku niemożności ustalenia kursu walutowego waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego - jest dopuszczalne, by umowa była ważna w pozostałym zakresie; jak również (iii) czy w przypadku nieważności kredytu CHF, stosowałyby się teoria salda (powstaje pojedyncze roszczenie które odpowiada różnicy roszczenia banku i roszczenia klienta) lub teoria dwóch kondycji (odrębnie roszczenie banku i roszczenie klienta, które powinny zostać rozstrzygnięte odrębnie). Sąd Najwyższy poproszono również o odpowiedź na pytanie, (iv) od którego momentu rozpoczyna bieg okres przedawnienia w przypadku roszczenia banku o spłatę kwot wypłaconych jako kredyt i (v) czy banki oraz konsumenci mogą otrzymać wynagrodzenie za wykorzystanie swoich środków pieniężnych przez drugą stronę.

11 maja 2021 Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się o opinie na temat kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich to pięciu instytucji, w tym do Narodowego Banku Polskiego (NBP), Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Finansowego.

Stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Finansowego są generalnie korzystne dla konsumentów, natomiast NBP i UKNF prezentują stanowisko bardziej wyważone, zawierające sprawiedliwe zasady traktowania kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w walutach obcych w porównaniu do sytuacji kredytobiorców złotowych, a także wyważone aspekty ekonomiczne dotyczące rozwiązania problemu, które mogłyby zostać rozważone przez Sąd Najwyższy.

W toku kolejnego posiedzenia w dniu 2 września 2021 r., Sąd Najwyższy nie ustosunkował się do odpowiedzi na zadane pytania i nie jest znany nowy termin posiedzenia.

Z zakresem rozliczeń pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą po upadku umowy kredytowej związane jest również zagadnienie prawne skierowane do siedmioosobowego składu Sądu Najwyższego (sygn. III CZP 54/21). Termin rozpoznania sprawy nie został jeszcze wyznaczony.

Ze względu na złożoność i niepewność co do wyniku spraw sądowych, w tym z tytułu kontr-pozwów lub innych rozwiązań negocjacyjnych albo potencjalnych orzeczeń Sądu Najwyższego lub Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, na dzień publikacji sprawozdania finansowego trudno jest wiarygodnie oszacować ostateczne skutki różnych potencjalnych rozwiązań.

Obszarem dotychczas nierozstrzygniętym w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego jest również kwestia dopuszczalności roszczeń kredytobiorców w przypadku nieważności umowy kredytu o zapłatę kwot wykraczających poza zwrot miesięcznych rat i kosztów zapłaconych z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty, która w świetle wyroku TSUE z 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21 pozostaje niewykluczona. Ze względu na niepewność co do kierunku orzecznictwa w tym zakresie, na dzień publikacji raportu trudno jest wiarygodnie ocenić skutki potencjalnych rozstrzygnięć.

11. INFORMACJE DODATKOWE

11.1. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 30.09.2023 r. (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe DS0727	utrzymywanie do terminu wymagalności	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	255 000	224 887
2.	Obligacje skarbowe DS0726	utrzymywanie do terminu wymagalności	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	52 000	47 289
3.	Obligacje skarbowe PS0527	utrzymywanie do terminu wymagalności	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	142 000	134 333
4.	Obligacje skarbowe DS0726	utrzymywanie do terminu wymagalności	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	135 000	122 770
5.	Obligacje skarbowe WZ0124	utrzymywanie i sprzedaż	zastaw na rachunku Banku związany z transakcją sekurytyzacji	220 000	223 714
6.	Obligacje skarbowe WZ0524	utrzymywanie i sprzedaż	zastaw na rachunku Banku związany z transakcją sekurytyzacji	50 000	51 423
7.	Obligacje skarbowe PS0527	utrzymywanie do terminu wymagalności	zastaw finansowy i rejestrowy na rachunku Banku w biurze maklerskim	64 850	61 348
8.	Obligacje skarbowe PS0527	utrzymywanie do terminu wymagalności	zastaw finansowy na rachunku Banku w biurze maklerskim	583 659	552 144
9.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MAGB)	11 000	11 000
10.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	3 029	3 029
11.	Środki pieniężne	należności	właściwy depozyt zabezpieczający w KDPW CCP (MATS)	587	587
12.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	56 359	56 359
13.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	286 743	287 379
RAZEM				1 860 227	1 776 262

Dodatkowo według stanu na 30.09.2023 r. Grupa posiadała zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 570 455 tys. zł.

Na dzień 31.12.2022 r. (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	314 000	308 160
2.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	134 100	131 606
3.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	124 000	121 694
4.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MAGB)	5 000	5 000
5.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	172	172
6.	Środki pieniężne	należności	właściwy depozyt zabezpieczający w KDPW CCP (MATS)	304	304
7.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	106 797	106 797
8.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	403 647	403 647
RAZEM				1 088 020	1 077 378

Według stanu na 31.12.2022 r. Grupa nie posiadała zawartych transakcji sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

11.2. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKЦИИ Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU

Następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Na dzień 30.09.2023 r.		
Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	568 834	570 455
RAZEM	568 834	570 455

Na dzień 31.12.2022 r.		
Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	0	0
RAZEM	0	0

W następstwie zawarcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem są papiery wartościowe prezentowane w powyższej tabeli, Grupa jest narażona na ryzyka analogiczne jak w przypadku posiadania papierów wartościowych o tej samej charakterystyce we własnym portfelu.

11.3. DYWIDENDA ZA ROK 2022

Bank Millennium posiada politykę dotyczącą wypłaty dywidendy na poziomie pomiędzy 35% a 50% zysku netto, z uwzględnieniem zaleceń nadzorczych. Bank odnotował stratę netto w 2022 roku, powstałą głównie w wyniku rozpoznania wpływu wakacji kredytowych oraz utworzenia rezerw na ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi, dodatkowo Bank kontynuuje realizację Planu Ochrony Kapitału stąd nie było podstaw do wypłaty dywidendy. Zarząd Banku przedstawił propozycję a Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, które odbyło się w dniu 30 marca 2023, zdecydowało o przeznaczaniu kwoty 1 029 898 772,97 zł z kapitału rezerwowego na pokrycie straty powstałej w roku 2022.

11.4. ZYSK / STRATA NA AKCJĘ

Zysk na jedną akcję za 3 kwartały 2023 r. (oraz rozwodniony zysk na akcję), wyliczony na bazie skonsolidowanej wynosi 0,38 zł.

11.5. AKCJONARIUSZE POSIADAJĄCY CO NAJMNIEJ 5% OGÓLNEJ LICZBY GŁOSÓW NA WZA JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ GRUPY - BANKU MILLENNIUM S.A.

Według dostępnych Bankowi informacji, w odniesieniu do akcjonariuszy posiadających ponad 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu, akcjonariuszami Banku są następujące podmioty:

Akcjonariusze według stanu na 30.09.2023	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	107 970 039	8,90	107 970 039	8,90
Allianz Polska OFE	96 792 815	7,98	96 792 815	7,98
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	67 417 542	5,56	67 417 542	5,56

Dane zawarte w tabeli ustalone zostały według zasad opisanych poniżej. W zakresie dotyczącym Banco Comercial Portugues S.A. są to dane zebrane w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy zwołanym na dzień 30 marca 2023 r. W zakresie dotyczącym Nationale-Nederlanden Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU „Złota Jesień”, liczba akcji i ich udział w kapitale zakładowym Banku zostały obliczone na podstawie rocznej struktury aktywów wyżej wskazanych Funduszy według stanu na dzień 30 grudnia 2022 r. (ogłoszonej na stronach internetowych odpowiednio: www.nn.pl i www.pzu.pl). W zakresie kalkulacji dokonanych na podstawie rocznych struktur ww. Funduszy, założono średni kurs ważony wolumenem (VWAP) akcji Banku w wysokości 4,6013 zł. Informacja dotycząca Allianz Polska Otwartego Funduszu Emerytalnego podana została na podstawie zawiadomienia PTE Allianz Polska S.A. z dnia 15 maja 2023 r. (raport bieżący Banku nr 18/2023).

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2022	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	107 970 039	8,90	107 970 039	8,90
Allianz Polska OFE + Drugi Allianz Polska OFE (*)	96 792 815(*)	7,98(*)	96 792 815(*)	7,98(*)
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	67 417 542	5,56	67 417 542	5,56

(*) Dodatkowo PTE Allianz Polska S.A. zarządza funduszem Allianz Polska Dobrowolny Fundusz Emerytalny. Zgodnie z zawiadomieniem PTE Allianz Polska S.A., ogłoszonym przez Bank raportem bieżącym nr 3/2023, Allianz Polska Dobrowolny Fundusz Emerytalny, Allianz Polska OFE i Drugi Allianz Polska OFE na dzień 30.12.2022 r., posiadały wspólnie 96 810 815 akcji Banku (7,98% głosów), w tym Drugi Allianz Polska OFE 80 760 035 akcji Banku (6,66% głosów).

11.6. INFORMACJE O UDZIELENIU PRZEZ GRUPĘ PORĘCZEŃ KREDYTU LUB GWARANCJI

W 3 kwartale 2023 r. Grupa nie udzieliła żadnemu z Klientów gwarancji lub poręczeń, w wyniku czego łączna wartość zaangażowania Grupy z tego tytułu na dzień 30 września 2023 r. byłaby znacząca.

11.7. SEZONOWOŚĆ I CYKLICZNOŚĆ DZIAŁAŃ

W działalności Grupy nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

11.8. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I WYDARZENIA PO DACIE BILANSU

Na dzień 30.09.2023 r. Grupa nie posiada istotnych zobowiązań z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych, a w okresie objętym skróconym skonsolidowanym sprawozdaniem Grupa nie dokonywała:

- istotnych odpisów aktualizujących wartość zapasów,
- istotnych transakcji nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych,
- korekty błędów poprzednich okresów,
- istotnych zmian sposobu ustalania wartości godziwej dla instrumentów finansowych wycenianych wg tej wartości,
- zmiany klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania,
- zmiany sposobu ustalania wartości szacunkowych, które wywierałyby istotny wpływ na bieżący okres śródroczny.

REFORMA WSKAŹNIKÓW REFERENCYJNYCH

1. WIBOR

W maju 2022 polski rząd zapowiedział zastąpienie WIBOR-u inną (niższą) stawką od 1 stycznia 2023 roku. W czerwcu 2022 powstała Grupa Robocza, w skład której weszły banki komercyjne, GPW Benchmark (Administrator WIBOR), KNF.

W lipcu 2022 r. w związku z planowaną reformą wskaźników referencyjnych w Polsce, powołana została Narodowa Grupa Robocza ds. reformy stawek referencyjnych (NGR). Celem prac NGR jest m.in. wprowadzenie nowego wskaźnika referencyjnego stóp procentowych i zastąpienie nim obecnie stosowanego wskaźnika WIBOR w sposób bezpieczny i zgodny z BMR, w tym w szczególności zapewniając wiarygodność, przejrzystość i rzetelność opracowania i stosowania nowego wskaźnika referencyjnego.

W skład Narodowej Grupy Roboczej wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Narodowego Banku Polskiego, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, Banku Gospodarstwa Krajowego, GPW Benchmark, a także przedstawiciele banków, towarzystw funduszy inwestycyjnych, zakładów ubezpieczeń, firm faktoringowych i leasingowych, podmiotów będących emitentami obligacji, w tym korporacyjnych i komunalnych, izb rozliczeniowych.

Prace Narodowej Grupy Roboczej są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Sterujący, w skład którego wchodzi przedstawiciele kluczowych instytucji: Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Ministerstwa Finansów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, a także GPW Benchmark - administratora stóp referencyjnych - oraz Związku Banków Polskich.

Działania NGR prowadzone są w formule projektowej w której wyodrębnione zostały strumienie projektowe i w których pracach aktywnie uczestniczą przedstawiciele Banku Millennium.

Narodowa Grupa Robocza wybrała indeks WIRON jako kluczowy wskaźnik stóp procentowych w ramach BMR do stosowania w umowach finansowych i instrumentach finansowych.

Ponadto Bank Millennium S.A. powołał uchwałą Zarządu Banku z dnia 24 sierpnia 2022r. projekt wewnętrzny podlegający pod Zarząd (Wiceprezesa Zarządu - CFO oraz Członka Zarządu nadzorującego m.in. obszar produktów detalicznych i korporacyjnych), w celu należytego zarządzania procesem tranzykcji wskaźnika WIBOR na WIRON i realizacji prac zgodnie z mapą drogową. W pracach tych uczestniczą przedstawiciele wielu jednostek organizacyjnych Banku w tym w szczególności odpowiedzialni za obszary produktowe oraz kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem, w tym w szczególności, ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem operacyjnym. Struktura projektu uwzględnia podział na strumienie obejmujące produkty i procesy, w których występuje element stosowania wskaźnika referencyjnego WIBOR, zarządzanie projektem przez dedykowanego menadżera projektu oraz cykliczne raportowanie statusów w zakresie poszczególnych strumieni. W obecnej fazie projektu, w Banku trwają intensywne prace związane z dostosowaniem infrastruktury technologicznej, jak również obejmujące przygotowanie procesów wewnętrznych oraz dokumentacji.

Bank stosuje wskaźnik referencyjny WIBOR w następujących produktach (w mln PLN):

- kredyty hipoteczne: **26 433.66** kredyty oparte na stawce WIBOR (z wyłączeniem kredytów hipotecznych o wartości **8 698.44** obecnie o okresowo stałym oprocentowaniu, w przypadku których klienci mają możliwość przejścia na zmienną stopę procentową indeksowaną do WIBOR po upływie obowiązywania okresowo stałej stopy procentowej);
- produkty kredytowe i produkty faktoringowe oraz dyskontowe dla przedsiębiorstw: **18 695.03**;
- instrumenty dłużne (**4 740.90**):
 - Aktywa: 2 968.40
 - Pasywa: 1 772.50
- instrumenty pochodne: **20 412.73**.

Bank wykorzystuje również instrumenty oparte o wskaźniki referencyjne WIBOR w rachunkowości zabezpieczeń, szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz sposobu prezentacji wyniku na tych transakcjach są przedstawione w nocie 16 „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” w Rozdziale 4 „Noty do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego”.

Bank Millennium S.A. pracuje nad analizą ryzyk i monitoruje je na bieżąco. Ponadto, zgodnie z Mapą Drogową zdarzenie regulacyjne powinno nastąpić w Q3/Q4 2023 jednakże brak jest aktualnie informacji w zakresie potencjalnego zdarzenia regulacyjnego, o którym mowa w art. 23c ust. 1 BMR oraz brak jest chociażby projektu rozporządzenia Ministra Finansów, o którym mowa w art. 61c ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym dotyczącego zamiennika lub choćby projektu takiego rozporządzenia i tym samym informacji: czy Minister Finansów wyznaczy jeden czy kilka zamienników WIBOR, o wysokości spreadu korygującego lub sposobie wyliczenia tego spreadu, czy wprowadzone zostaną odpowiednie zmiany dostosowawcze z tym związane (a jeżeli tak, to jakie), jak również brak jest rynku instrumentów zabezpieczających. Zatem biorąc pod uwagę obecny etap prac Narodowej Grupy Roboczej i realizacji mapy drogowej, aktualnie nie jest możliwe oszacowanie skutków finansowych reformy wskaźnika WIBOR.

W marcu 2023, Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych przyjął rekomendacje dotyczące nowych produktów, zarówno bankowych, leasingowych, jak i faktoringowych, a także wcześniej opublikowane dotyczące obligacji i instrumentów pochodnych.

W lipcu 2023, KS NGR przyjął Rekomendację w zakresie zastosowania stawki zastępczej dla wskaźnika referencyjnego WIBOR w instrumentach pochodnych stopy procentowej. Rekomendacja przedstawia zalecaną metodę zastąpienia wskaźnika referencyjnego WIBOR Alternatywnym wskaźnikiem referencyjnym w Instrumentach pochodnych stopy procentowej WIBOR w sytuacji wystąpienia Zdarzenia regulacyjnego o charakterze trwałym.

W sierpniu 2023, KS NGR przyjął Rekomendację w zakresie zasad i sposobów konwersji emisji papierów dłużnych, w których stosowany jest WIBOR. Rekomendacja została przygotowana przy założeniu wystąpienia Zdarzenia regulacyjnego, tj. zdarzenia skutkującego zaprzestaniem opracowywania wskaźnika referencyjnego WIBOR (zgodnie z przyjętą Mapą Drogową gotowość do zaprzestania i publikacji Stawek Referencyjnych WIBID i WIBOR powinna nastąpić w 2025 roku).

W dniu 25 października 2023 r. opublikowana została informacja KS NGR w sprawie zmian w oczekiwanej Mapie Drogowej reformy wskaźników referencyjnych. Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych podjął decyzję o zmianie maksymalnych terminów realizacji Mapy Drogowej i wskazał finalny moment konwersji na koniec 2027 r.

2. LIBOR USD

Bank stosuje wskaźnik referencyjny LIBOR USD w następujących produktach (w mln PLN):

- Bankowość detaliczna/portfel kredytów hipotecznych:3,47;

W dniu 3 kwietnia 2023 r. Brytyjski organ nadzoru, czyli Financial Conduct Authority nadzorujący ICE Benchmark Administration Limited ogłosił decyzję dotyczącą przyszłości LIBOR USD 3M oraz LIBOR USD 6M. Organ wskazał, że LIBOR USD 3M oraz LIBOR USD 6M będą nadal wyznaczone i publikowane po 30 czerwca 2023 r. przy zastosowaniu zmienionej metodologii tzw. „syntetycznej”, najprawdopodobniej do 30 września 2024 r. Biorąc pod uwagę marginalną liczbę takich umów w portfelu Banku, Bank podejmuje starania w celu wdrożenia indywidualnego podejścia do każdej z tych umów.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
26.10.2023	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

**SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES
9 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2023 R.**

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP I POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	111
2.	JEDNOSTKOWE DANE FINANSOWE (BANK).....	113
3.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO JEDNOSTKOWYCH DANYCH FINANSOWYCH	120
4.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	125
5.	WARTOŚĆ GODZIWA	128
5.1.	INSTRUMENTY FINANSOWE NIEUJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ	128
5.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ	129
6.	RYZYSKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH	131
6.1.	SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYSKO PRAWNE	131
6.2.	ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA RYZYSKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY	138
7.	INFORMACJE DODATKOWE	140
7.1.	EMISJE, WYKUP LUB SPŁATY INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH LUB KAPITAŁOWYCH.....	140
7.2.	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	140
7.3.	REFORMA WSKAŹNIKÓW REFERENCYJNYCH	140

1. WSTĘP I POLITYKA RACHUNKOWOŚCI

Niniejsze skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Millennium S.A. zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) MSR 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” przyjętym do stosowania w Unii Europejskiej. Skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich informacji, które są prezentowane w pełnym sprawozdaniu finansowym, w związku z powyższym niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie z jednostkowym sprawozdaniem finansowym Banku Millennium S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2022 r.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757) Bank jest zobowiązany do opublikowania danych finansowych za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2023 r.

Skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało:

- sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Bank działalności gospodarczej w nie zmniejszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego,
- przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Poza jednostkowymi danymi finansowymi w skróconym śródrocznym jednostkowym sprawozdaniu finansowym dodatkowo zaprezentowano te informacje i dane, które są istotne dla właściwej oceny sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego Banku, a które nie zostały zamieszczone w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2023 r. Pozostałe informacje i objaśnienia przedstawione w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2023 r. zawierają wszystkie istotne informacje stanowiące jednocześnie dane objaśniające do sprawozdania Banku.

W roku 2023 Bank kontynuuje realizację Planu Ochrony Kapitału przekazanego do KNF, zgodnie z art. 60 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 963 z późn. zm.). KNF zatwierdziła ten plan w dniu 28 października 2022 roku. Plan przewiduje podwyższenie współczynników kapitałowych znacznie powyżej minimalnych wymaganych poziomów poprzez połączenie dalszej poprawy rentowności operacyjnej oraz inicjatyw optymalizacji kapitału, takich jak zarządzanie aktywami ważonymi ryzykiem (w tym sekurytyzacjami).

Od momentu uruchomienia Planu Bankowi/Grupie udało się znacząco poprawić wskaźniki kapitałowe, plasując je wyraźnie powyżej nowych wymogów regulacyjnych: na 30 września 2023 r. współczynnik Tier 1 wyniósł 384 pb (Bank) i 329 pb (Grupa) powyżej wymogu minimalnego, a łączny współczynnik kapitałowy (TCR) wyniósł 475 pb (Bank) i 395 pb (Grupa) powyżej wymogu minimalnego. We wrześniu 2023 r. Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie do funduszy własnych podstawowych zysku netto wypracowanego w 1 połowie 2023 roku w wysokości odpowiednio 339 mln zł (Bank) i 358 mln zł (Grupa). Decyzja ta umożliwiła dalsze wzmocnienie adekwatności kapitałowej, co przyniosło pozytywny wpływ na łączny współczynnik kapitałowy Banku w wysokości 72 bps, a Grupy 76 bps. Zakładając brak innych nadzwyczajnych czynników, Bank planuje utrzymywać współczynniki kapitałowe powyżej minimalnych wymaganych poziomów przez cały 2023 rok.

W zakresie wymogów MRELTrea i MRELtem, Grupa prezentuje nadwyżkę w porównaniu do minimalnych wymaganych poziomów na datę raportową, a także spełnia Wymóg MRELTrea po włączeniu Wymogu połączonego bufora. Grupa spodziewa się także spełnić na koniec roku minimalne wymogi MREL.

Bank monitoruje na bieżąco sytuację finansową i w razie konieczności podejmie czynności uruchamiające dodatkowe działania naprawcze. W szczególności Bank jest świadomy potencjalnych ryzyk związanych z ewentualnym przedłużeniem tzw. wakacji kredytowych na rok 2024. Materializacja takiego ryzyka mogłaby oznaczać dodatkowe rezerwy, które obniżyłyby wynik netto Banku/Grupy. Dodatkowo dalsze niekorzystne zmiany w zakresie ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych mogą oznaczać konieczność zwiększenia poziomu rezerw na to ryzyko poza rezerwami, które mogą wynikać z obecnych trendów. W ocenie Banku zmaterializowanie się tych zdarzeń wpłynęłoby negatywnie na wyniki Banku/Grupy w latach 2023-2024 oraz zmniejszyłoby zakładany organiczny wzrost kapitału, ale nie uniemożliwiłoby Bankowi/Grupie dalszego wdrażania swojej strategii i generowania wyników, które złagodziłyby wpływ takich wydarzeń.

Płynność Grupy Banku Millennium pozostała na bardzo wysokim poziomie w 3 kwartale 2023 roku. Wskaźnik LCR osiągnął poziom 299% na koniec września 2023, tj. pozostawał znacznie powyżej minimum nadzorczego w wysokości 100%. Wskaźnik kredytów do depozytów utrzymuje się na bezpiecznym poziomie 70% a udział płynnych papierów wartościowych (głównie obligacje emitowane przez rząd, wielostronne banki rozwoju i bony NBP) w aktywach ogółem Grupy pozostaje znaczący i wynosi 31%.

Jednocześnie Bank osiągnął dobre wyniki operacyjne i biznesowe, aktywnie zarządzając i łagodząc ryzyka związane z działalnością bankową. Uwzględniając powyższe okoliczności i zidentyfikowane niepewności, zwłaszcza zdolność Banku do spełnienia wskaźników wypłacalności kapitałowej oraz wymogów MREL w kolejnych okresach sprawozdawczych - Zarząd Banku w oparciu o dokonane analizy wszelkich aspektów działania Banku oraz jego bieżącej i prognozowanej sytuacji finansowej uznał, że zastosowanie założenia kontynuacji działalności do sporządzenia niniejszych sprawozdań finansowych jest zasadne.

Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych za rok 2022

W raporcie opublikowanym za III kwartał 2022 negatywny wpływ „korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych” został zaprezentowany w „Sprawozdaniu z zysków i strat” w odrębnej linii, w części prezentującej odpisy z tytułu utraty wartości/utworzenie rezerw.

W Sprawozdaniu finansowym za rok 2022 ten sposób ujęcia korekty został zmieniony w celu dostosowania do praktyki rynkowej i „korekta wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych” została rozpoznana (również w wydzielonej linii) jako pomniejszenie przychodów odsetkowych od aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu. W niniejszym raporcie dokonano stosownej korekty danych za rok 2022 dostosowując sposób prezentacji do metodologii zastosowanej w Sprawozdaniu finansowym za rok 2022.

Niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 26 października 2023 r.

2. JEDNOSTKOWE DANE FINANSOWE (BANK)

SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wynik z tytułu odsetek	3 879 012	1 346 610	1 925 219	(147 608)
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	6 219 528	2 121 821	2 895 573	411 845
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej	6 144 429	2 096 864	2 942 150	427 023
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu, w tym:	4 770 096	1 648 443	2 091 945	60 838
- wpływ korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych	0	0	(1 384 600)	(1 384 600)
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 374 333	448 421	850 205	366 185
Wynik o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	75 099	24 957	(46 577)	(15 178)
Koszty z tytułu odsetek	(2 340 516)	(775 211)	(970 354)	(559 453)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	517 313	162 655	534 901	158 238
Przychody z tytułu opłat i prowizji	687 210	224 125	675 207	212 076
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(169 897)	(61 470)	(140 306)	(53 838)
Przychody z tytułu dywidend	31 984	151	45 208	352
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	539 843	(800)	(1 739)	(474)
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(2 373)	(3 767)	1 300	6 639
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	11 598	4 332	11 026	8 685
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	1 517	1 208	(5 579)	(2 233)
Wynik z pozycji wymiany	(47 595)	(26 238)	(185 054)	(62 041)
Pozostałe przychody operacyjne	279 507	118 524	183 108	59 560
Pozostałe koszty operacyjne	(196 589)	(72 497)	(103 319)	(49 925)
Koszty administracyjne	(1 257 435)	(424 977)	(1 417 560)	(395 014)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(171 484)	(40 746)	(230 386)	(105 223)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(53)	(283)	(2 745)	224
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(2 363 800)	(743 180)	(1 512 780)	(498 150)
Wynik z tytułu modyfikacji	(67 861)	(14 311)	(65 411)	(56 607)
Amortyzacja	(155 334)	(52 115)	(151 878)	(50 690)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy	0	0	(169 063)	(239)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	998 250	254 566	(1 144 752)	(1 134 506)
Podatek dochodowy	(579 161)	(174 124)	(107 896)	138 656
Wynik finansowy po opodatkowaniu	419 089	80 442	(1 252 648)	(995 850)

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wynik finansowy po opodatkowaniu	419 089	80 442	(1 252 648)	(995 850)
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	754 495	167 213	(805 470)	27 224
Efekt wyceny papierów dłużnych	579 416	163 466	(482 471)	136 272
Efekt wyceny portfela kredytów przeznaczonego do poolingu do Banku Hipotecznego	(98 595)	(63 023)	(110 289)	(81 354)
Rachunkowość zabezpieczeń	273 674	66 770	(212 710)	(27 694)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	0	0	128	128
Zyski (straty) aktuarialne	0	0	(110)	(110)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	0	0	238	238
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	754 495	167 213	(805 342)	27 352
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(143 354)	(31 770)	153 039	(5 173)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	0	0	(24)	(24)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	611 141	135 443	(652 327)	22 155
	0	0		
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	1 030 230	215 885	(1 904 975)	(973 695)

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA

w tysiącach zł	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 581 063	6 768 777	9 536 090	10 131 930
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	785 650	692 757	363 618	470 947
Instrumenty pochodne	549 955	495 445	339 295	322 512
Instrumenty kapitałowe	175	115	113	88
Instrumenty dłużne	235 520	197 197	24 210	148 347
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	146 177	143 815	201 036	255 328
Instrumenty kapitałowe	66 609	66 609	128 979	186 631
Instrumenty dłużne	79 568	77 206	72 057	68 697
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21 498 030	14 476 932	16 438 458	13 874 261
Instrumenty kapitałowe	24 389	24 375	24 393	28 786
Instrumenty dłużne	21 473 641	14 452 557	16 414 065	13 845 475
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 323 746	73 428 644	75 855 606	78 045 342
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	23 612	54 780	97 982	135 100
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	11 669 731	11 262 229	11 221 252	10 986 986
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	61 630 403	62 111 635	64 536 372	66 923 256
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	19 697 331	15 670 019	5 308 320	4 100 615
Instrumenty dłużne	16 579 468	14 467 969	3 893 212	2 142 156
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	1 105 821	1 154 352	1 410 245	1 953 933
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	2 012 042	47 698	4 863	4 526
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	0	121 936	135 804	0
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	390 236	390 236	247 823	247 823
Rzeczowe aktywa trwałe	532 389	533 907	557 542	514 421
Wartości niematerialne	456 528	440 675	432 820	410 172
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	547 243	589 009	643 196	800 752
Bieżące należności podatkowe	0	0	0	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	547 243	589 009	643 196	800 752
Pozostałe aktywa	1 397 182	1 222 239	923 009	874 767
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	0	0	0	0
Aktywa razem	123 355 575	114 478 946	110 643 322	109 726 358

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	680 598	567 945	384 928	306 552
Instrumenty pochodne	528 602	479 435	380 144	300 883
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	151 996	88 510	4 784	5 669
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	111 577 874	103 409 587	100 701 796	100 672 031
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	428 779	473 493	625 144	357 243
Zobowiązania wobec klientów	106 444 648	100 768 112	98 264 816	97 987 439
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	571 017	350 244	0	763 502
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	2 570 425	251 759	243 753	0
Zobowiązania podporządkowane	1 563 005	1 565 979	1 568 083	1 563 847
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	412 281	329 630	554 544	988 841
Rezerwy	1 202 536	1 140 364	1 015 266	924 958
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	1 166 174	1 105 732	975 092	887 575
Udzielone zobowiązania i gwarancje	36 362	34 632	40 174	37 383
Zobowiązania podatkowe	501 980	385 085	31 662	28 639
Bieżące zobowiązania podatkowe	501 980	385 085	31 662	28 639
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0	0
Inne zobowiązania	2 545 584	2 427 497	2 550 633	2 082 753
Zobowiązania razem	116 920 853	108 260 108	105 238 829	105 003 774
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	1 213 117	1 213 117
Akcje własne	(21)	(21)	(21)	(21)
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1 147 241	1 147 241	1 147 241	1 147 241
Skumulowane inne całkowite dochody	(227 713)	(363 155)	(838 853)	(1 298 013)
Zyski zatrzymane	4 302 098	4 221 656	3 883 009	3 660 260
Kapitał własny razem	6 434 722	6 218 838	5 404 493	4 722 584
Zobowiązania i kapitał własny razem	123 355 575	114 478 946	110 643 322	109 726 358
Wartość księgowa	6 434 722	6 218 838	5 404 493	4 722 584
Liczba akcji	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)	5,30	5,13	4,46	3,89

SPRAWOZDANIE ZE ZMIANY STANU KAPITAŁÓW WŁASNYCH

w tysiącach zł	Razem kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulo- wane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2023 - 30.09.2023							
Kapitał własny na początek okresu	5 404 493	1 213 117	(21)	1 147 241	(838 853)	(1 029 899)	4 912 908
Całkowite dochody za okres (netto)	1 030 229	0	0	0	611 140	419 089	0
wynik finansowy	419 089	0	0	0	0	419 089	0
wycena papierów dłużnych	469 327	0	0	0	469 327	0	0
wycena portfela kredytów przeznaczonego do poolingu do Banku Hipotecznego	(79 862)	0	0	0	(79 862)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	221 675	0	0	0	221 675	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	0	0	0	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	1 029 899	(1 029 899)
Kapitał własny na koniec okresu	6 434 722	1 213 117	(21)	1 147 241	(227 713)	419 089	3 883 009
01.07.2023 - 30.09.2023							
Kapitał własny na początek okresu	6 218 838	1 213 117	(21)	1 147 241	(363 155)	338 647	3 883 009
Całkowite dochody za okres (netto)	215 884	0	0	0	135 442	80 442	0
wynik finansowy	80 442	0	0	0	0	80 442	0
wycena papierów dłużnych	132 408	0	0	0	132 408	0	0
wycena portfela kredytów przeznaczonego do poolingu do Banku Hipotecznego	(51 049)	0	0	0	(51 049)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	54 083	0	0	0	54 083	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	0	0	0	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	0	0
Kapitał własny na koniec okresu	6 434 722	1 213 117	(21)	1 147 241	(227 713)	419 089	3 883 009
01.01.2022 - 31.12.2022							
Kapitał własny na początek okresu	6 632 182	1 213 117	(21)	1 147 241	(645 686)	(1 357 452)	6 274 983
Całkowite dochody za okres (netto)	(1 223 066)	0	0	0	(193 167)	(1 029 899)	0
wynik finansowy	(1 029 899)	0	0	0	0	(1 029 899)	0
wycena papierów dłużnych	(165 482)	0	0	0	(165 482)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	(3 354)	0	0	0	(3 354)	0	0
wycena portfela kredytów przeznaczonego do poolingu do Banku Hipotecznego	(9 117)	0	0	0	(9 117)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(21 991)	0	0	0	(21 991)	0	0
zyski / straty aktuarialne	6 777	0	0	0	6 777	0	0
Zakup akcji własnych	(4 623)	0	0	0	0	0	(4 623)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	1 357 452	(1 357 452)
Kapitał własny na koniec okresu	5 404 493	1 213 117	(21)	1 147 241	(838 853)	(1 029 899)	4 912 908
01.01.2022 - 30.09.2022							
Kapitał własny na początek okresu	6 632 182	1 213 117	(21)	1 147 241	(645 686)	(1 357 452)	6 274 983
Całkowite dochody za okres (netto)	(1 904 975)	0	0	0	(652 327)	(1 252 648)	0
wynik finansowy	(1 252 648)	0	0	0	0	(1 252 648)	0
wycena papierów dłużnych	(390 801)	0	0	0	(390 801)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	193	0	0	0	193	0	0
wycena portfela kredytów przeznaczonego do poolingu do Banku Hipotecznego	(89 334)	0	0	0	(89 334)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(172 295)	0	0	0	(172 295)	0	0
zyski / straty aktuarialne	(90)	0	0	0	(90)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(4 623)	0	0	0	0	0	(4 623)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	1 357 452	(1 357 452)
Kapitał własny na koniec okresu	4 722 584	1 213 117	(21)	1 147 241	(1 298 013)	(1 252 648)	4 912 908

SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH
A. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Zysk (strata) po opodatkowaniu	419 089	80 442	(1 252 648)	(995 850)
Korekty razem:	12 286 381	7 000 609	7 299 673	2 038 900
Odsetki otrzymane	5 786 190	1 987 871	3 964 723	1 675 149
Odsetki zapłacone	(2 132 493)	(715 669)	(747 646)	(429 789)
Amortyzacja	155 334	52 115	151 878	50 690
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	0	0	0	0
Przychody z tytułu dywidend	(31 984)	(151)	(45 208)	(352)
Rezerwy	187 270	62 172	330 553	166 985
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(532 746)	(1 741)	1 041	(933)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(24 878)	78 677	(493 486)	(251 528)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	175 155	(67 702)	(887 182)	(110 877)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(2 411 843)	(1 580 440)	(3 544 790)	(1 241 453)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	(2 042 972)	(1 981 688)	242 419	(9 042)
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	153 407	195 304	537 411	214 705
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(176 155)	(42 138)	199 326	112 241
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	10 220 740	6 363 218	7 000 192	2 050 179
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	602 714	227 566	790 065	784 472
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 371 455	2 338 284	0	0
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	580 535	174 124	107 454	(139 097)
Podatek dochodowy zapłacony	(157 618)	(47 234)	(118 534)	(83 400)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(542 768)	(77 220)	(263 862)	(784 326)
Pozostałe pozycje	107 038	35 261	75 320	35 277
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	12 705 470	7 081 051	6 047 025	1 043 050

B. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wpływy z działalności inwestycyjnej	538 296	2 831	1 436 358	13 897
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	6 312	2 680	6 892	1 384
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	500 000	0	12 161	12 161
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	0	0	1 372 097	
Pozostałe wpływy inwestycyjne	31 984	151	45 208	352
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(8 266 601)	(896 377)	(150 764)	(646 034)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(92 908)	(45 307)	(99 669)	(59 811)
Zakup akcji w podmiotach podporządkowanych	(99 200)	0	(51 095)	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(8 074 493)	(851 070)	0	(586 223)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(7 728 305)	(893 546)	1 285 594	(632 137)

C. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Wpływy z działalności finansowej	0	0	0	0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(117 366)	(38 237)	(61 252)	(28 635)
Splata kredytów długoterminowych	(5 000)	0	(10 000)	(5 000)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0	0	0
Umorzenie akcji	0	0	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(112 366)	(38 237)	(51 252)	(23 635)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(117 366)	(38 237)	(61 252)	(28 635)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	4 859 799	6 149 268	7 271 367	382 278
- w tym z tytułu różnic kursowych	(2 363)	301	13 725	8 904
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	14 231 089	12 941 620	3 372 244	10 261 333
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	19 090 888	19 090 888	10 643 611	10 643 611

3. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO JEDNOSTKOWYCH DANYCH FINANSOWYCH

Na dzień 30.09.2023 r. Bank nie posiadał istotnych zobowiązań z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych, a w okresie objętym skróconym sprawozdaniem Bank nie dokonywał:

- istotnych odpisów aktualizujących wartość zapasów,
- istotnych transakcji nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych,
- korekty błędów poprzednich okresów,
- istotnych zmian sposobu ustalania wartości godziwej dla instrumentów finansowych wycenianych wg tej wartości,
- zmiany sposobu ustalania wartości szacunkowych, które wywierałyby istotny wpływ na bieżący okres śródroczny.

W działalności Banku nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(175 250)	(39 120)	(238 174)	(106 919)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 043 450)	(234 689)	(1 114 888)	(351 688)
Odwrócenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	801 775	185 214	799 186	225 226
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	30 775	10 365	34 337	11 916
Sprzedaż wierzytelności	35 649	(10)	43 185	3 517
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	1	0	6	4 110
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	3	3	(1)	(1)
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	0	0	(2)	(2)
Odwrócenie odpisów dla papierów wartościowych	3	3	1	1
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	3 763	(1 629)	7 789	1 697
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(31 039)	(6 672)	(32 955)	(5 140)
Odwrócenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	34 802	5 043	40 744	6 837
Razem	(171 484)	(40 746)	(230 386)	(105 223)

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.01.2023 - 30.06.2023	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	2 242 135	2 242 135	2 210 000	2 210 000
Zmiana w wartości rezerw:	104 399	55 085	32 135	79 504
Odpisy dokonane w okresie	974 006	755 934	1 343 349	1 064 792
Wartości spisane w ciężar odpisów	(122 736)	(98 114)	(226 188)	(159 440)
Odwrócenie odpisów w okresie	(739 701)	(564 976)	(933 664)	(766 638)
Sprzedaż wierzytelności	(63 325)	(63 325)	(241 148)	(146 254)
Utworzenie KOIM*	53 457	35 554	71 224	50 431
Zmiana z tytułu różnic kursowych	(221)	(11 139)	19 286	34 831
Inne	2 919	1 151	(724)	1 782
Stan na koniec okresu	2 346 534	2 297 220	2 242 135	2 289 504

* Zgodnie z MSSF9 Bank nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości wybranych składników aktywów

Odpisy aktualizujące:	inwestycyjne papiery wartościowe	inwestycje w jednostki podporządkowane	rzeczowe aktywa trwałe	wartości niematerialne	inne aktywa
Stan na 01.01.2023	5 002	6 700	797	0	25 845
- Utworzenie odpisów	0	0	0	0	16 829
- Odwrócenie odpisów	(3)	0	0	0	(16 775)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(934)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 30.09.2023	4 999	6 700	797	0	24 965
Stan na 01.01.2023	5 002	6 700	797	0	25 845
- Utworzenie odpisów	0	0	0	0	12 554
- Odwrócenie odpisów	(1)	0	0	0	(12 784)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(916)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 30.06.2023	5 001	6 700	797	0	24 699
Stan na 01.01.2022	4 997	6 700	8 856	0	27 842
- Utworzenie odpisów	5	0	0	0	14 493
- Odwrócenie odpisów	0	0	(8 059)	0	(10 978)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(5 512)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 31.12.2022	5 002	6 700	797	0	25 845
Stan na 01.01.2022	4 997	6 700	8 856	0	27 842
- Utworzenie odpisów	2	0	0	0	11 705
- Odwrócenie odpisów	(1)	0	0	0	(8 960)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(3 202)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 30.09.2022	4 998	6 700	8 856	0	27 385

Zmiana stanu rezerw na Udzielone zobowiązania i gwarancje

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.01.2023 - 30.06.2023	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	40 174	40 174	44 955	44 955
Utworzenie rezerw	31 039	24 367	42 130	32 955
Rozwiązanie rezerw	(34 802)	(29 759)	(46 984)	(40 744)
Różnice kursowe	(49)	(150)	73	217
Stan na koniec okresu	36 362	34 632	40 174	37 383

Zmiana stanu rezerw na nierozstrzygnięte sprawy sporne

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.01.2023 - 30.06.2023	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2022 - 30.09.2022
Stan na początek okresu	975 092	975 092	549 450	549 450
Utworzenie rezerw	31 828	7 383	27 325	12 637
Rozwiązanie rezerw	(9 598)	(8 344)	(8 116)	(5 509)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(112 313)	0	(175)	(175)
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	2 363 800	1 620 620	2 017 320	1 512 780
Alokacja do portfela kredytowego	(2 082 635)	(1 489 019)	(1 610 712)	(1 181 608)
Stan na koniec okresu	1 166 174	1 105 732	975 092	887 575

Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

01.01.2023 - 30.09.2023	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	5 395 344	4 572 901	822 443
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(331 048)	(331 048)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	2 363 800	0	2 363 800
Alokacja do portfela kredytowego	0	2 070 528	(2 070 528)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	88 045	88 045	0
Stan na koniec okresu	7 516 140	6 400 425	1 115 715

01.07.2023 - 30.09.2023	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	6 561 956	5 607 912	954 044
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(116 751)	(116 751)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	743 180	0	743 180
Alokacja do portfela kredytowego	0	581 509	(581 509)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	327 756	327 756	0
Stan na koniec okresu	7 516 140	6 400 425	1 115 715

01.01.2022 - 30.09.2022	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	3 332 614	2 916 779	415 835
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(127 815)	(127 815)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	1 512 780	0	1 512 780
Alokacja do portfela kredytowego	0	1 181 608	(1 181 608)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	552 478	552 478	0
Stan na koniec okresu	5 270 057	4 523 050	747 007

01.07.2022 - 30.09.2022	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	4 496 356	3 913 252	583 104
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(55 795)	(55 795)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	498 150	0	498 150
Alokacja do portfela kredytowego	0	334 247	(334 247)
Zmiana stanu rezerw z tytułu różnic kursowych	331 346	331 346	0
Stan na koniec okresu	5 270 057	4 523 050	747 007

	1.01.2023 - 30.09.2023	1.07.2023 - 30.09.2023	1.01.2022 - 30.09.2022	1.07.2022 - 30.09.2022
Koszty poniesione w związku z negocjacjami rozpoznane w rachunku zysków i strat	(237 038)	(86 905)	(376 763)	(143 454)
- ujęte w pozycji "Wynik z pozycji wymiany"	(196 012)	(81 900)	(327 094)	(97 949)
- ujęte w pozycji "Wynik z tytułu modyfikacji"	(41 026)	(5 005)	(49 669)	(45 505)
Koszty poniesione w związku negocjacjami ujęte w ciężar wcześniej utworzonych rezerw	59 514	28 963	0	0

Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	30.09.2023			30.06.2023		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	128	(1 564)	(1 436)	128	(1 677)	(1 549)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(23 392)	(1 771)	(25 163)	(22 738)	(3 435)	(26 173)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	62 068	(52 573)	9 495	58 177	(49 370)	8 807
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	114 616	(171 200)	(56 584)	102 209	(204 091)	(101 882)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(121 040)	(121 040)	0	(110 719)	(110 719)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	105 652	0	105 652	158 127	0	158 127
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	480 853	0	480 853	469 510	0	469 510
Świadczenia pracownicze	20 523	0	20 523	19 638	0	19 638
Prawa do użytkowania	4 231	0	4 231	4 356	0	4 356
Rezerwy na koszty	118 290	0	118 290	123 103	0	123 103
Wycena aktywów inwestycyjnych, kredytów, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	89 520	(36 106)	53 414	133 264	(48 080)	85 184
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(31 280)	(30 007)	1 273	(30 831)	(29 558)
Wycena przyszłych przychodów ze współpracy bancassurance	0	(10 260)	(10 260)	0	(10 260)	(10 260)
Pozostałe	259	(984)	(725)	425	0	425
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	974 021	(426 778)	547 243	1 047 472	(458 463)	589 009

	31.12.2022			30.09.2022		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	128	(2 208)	(2 080)	1 659	(2 435)	(776)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	20 322	(47 466)	(27 144)	61 013	(88 877)	(27 864)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	73 405	(59 804)	13 601	63 077	(50 703)	12 374
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	72 317	(290 124)	(217 807)	49 093	(272 554)	(223 461)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(108 723)	(108 723)	0	(105 562)	(105 562)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	236 022	0	236 022	332 067	0	332 067
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	465 901	0	465 901	445 040	0	445 040
Świadczenia pracownicze	19 604	0	19 604	18 855	0	18 855
Prawa do użytkowania	4 719	0	4 719	5 139	0	5 139
Rezerwy na koszty	79 551	0	79 551	72 780	0	72 780
Wycena aktywów inwestycyjnych, kredytów, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	251 607	(54 839)	196 768	339 716	(35 244)	304 472
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(19 420)	(18 147)	1 273	(34 803)	(33 530)
Pozostałe	931	0	931	1 218	0	1 218
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	1 225 780	(582 584)	643 196	1 390 930	(590 178)	800 752

4. OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami Grupy w 3 kwartale roku 2023 oraz 2022 wynikały z bieżącej działalności. Poniżej przedstawione zostały najistotniejsze kwoty transakcji wewnątrzgrupowych zawartych z następującymi podmiotami:

- MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY,
- MILLENNIUM LEASING,
- MILLENNIUM CONSULTING,
- MILLENNIUM TFI
- MILLENNIUM SERVICE,
- MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES,
- MILLENNIUM GOODIE,
- PIAST EXPERT.

oraz kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (jednostka dominująca najwyższego szczebla), transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązаныmi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 30.09.2023

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	572 118	1 748	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 599 290	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	346 714	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	417	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0
Pozostałe aktywa	26 219	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	682	148	0
Zobowiązania wobec klientów	268 421	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	425	0	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	43 419	161	23
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	37 901	0	0

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2022

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	677 151	2 575	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 056 501	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	247 823	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	99	32	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0
Pozostałe aktywa	29 259	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	974	434	0
Zobowiązania wobec klientów	226 300	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 332	0	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	48 264	0	68
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	41 467	0	0

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) za okres 1.01-30.09.2023

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	328 160	1 999	0
Prowizji	18 550	84	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	1 225	28	0
Dywidend	28 706	0	0
Pozostałe operacyjne netto	18 580	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	9 395	3	0
Prowizji	2	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	0	0	0
Pozostałe operacyjne netto	0	0	0
Działania	9 357	377	64

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) za okres 1.01-30.09.2022

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	220 838	270	0
Prowizji	19 051	126	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	519	57	0
Dywidend	41 796	0	0
Pozostałe operacyjne netto	16 394	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	8 783	105	0
Prowizji	2	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	0	0	0
Pozostałe operacyjne netto	0	0	0
Działania	9 227	0	125

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 30.09.2023

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	1 631 369	20 228	0
udzielone	1 316 626	0	0
otrzymane	314 743	20 228	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	93 053	0	0

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2022

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	1 203 256	141 185	0
udzielone	1 199 836	120 593	0
otrzymane	3 420	20 593	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	139 897	13 705	0

5. WARTOŚĆ GODZIWA

Metodologia stosowana w Banku do wyceny aktywów i zobowiązań według wartości godziwej została szczegółowo opisana w **Rozdziale 8. Skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A.** za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2023 r.

Poniższe tabele przedstawiają dane liczbowe dla Banku Millennium S.A.

5.1. INSTRUMENTY FINANSOWE NIEUJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

30.09.2023	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Instrumenty dłużne	16 579 468	16 690 764
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	1 105 821	1 105 980
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	61 630 403	60 406 258
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	428 779	428 780
Zobowiązania wobec klientów	106 444 648	106 526 433
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	2 570 425	2 565 815
Zobowiązania podporządkowane	1 563 005	1 565 428
* Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.		
31.12.2022	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Instrumenty dłużne	3 893 212	3 811 648
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	1 410 245	1 410 166
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	64 536 372	62 166 022
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	625 144	625 163
Zobowiązania wobec klientów	98 264 816	98 289 469
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	243 753	244 519
Zobowiązania podporządkowane	1 568 083	1 568 949

5.2. INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 30.09.2023

	Kwotowania aktywnego rynku	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA			
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych		164 276	385 678
Instrumenty kapitałowe	175		
Instrumenty dłużne	235 520		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			
Instrumenty kapitałowe			66 609
Instrumenty dłużne			79 568
Kredyty i pożyczki			23 612
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody			
Instrumenty kapitałowe	247		24 142
Instrumenty dłużne	10 671 600	10 802 041	
Kredyty i pożyczki			11 669 731
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń		0	
PASYWA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych		135 754	392 848
Pozycje krótkie	151 996		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń		412 281	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2022

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA			
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych		87 859	251 436
Instrumenty kapitałowe	113		
Instrumenty dłużne	24 210		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			
Instrumenty kapitałowe		62 370	66 609
Instrumenty dłużne			72 057
Kredyty i pożyczki			97 982
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody			
Instrumenty kapitałowe	247		24 146
Instrumenty dłużne	13 914 533	2 499 532	
Kredyty i pożyczki			11 221 252
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń		135 804	
PASYWA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych		125 722	254 422
Pozycje krótkie	4 784		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń		554 544	

W efekcie utworzenia nowego modelu biznesowego na poziomie jednostkowym Bank dokonuje wyceny do wartości godziwej kredytów hipotecznych sklasyfikowanych do modelu Held to Collect and for Sale metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych i jako że wycena ta bazuje na danych wejściowych, które nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych, to metoda wyceny jest zaliczana do Poziomu 3.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki wyceniane przez rachunek zysków i strat	Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne całkowite dochody
Stan na 01.01.2023	247 414	(250 400)	90 755	72 057	97 982	11 221 252
Rozliczenie / sprzedaż / zakup przeniesienie do portfela	89 112	(91 794)	0	0	(82 733)	(184 813)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	0	0	0	(98 596)
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	8 635	731 888
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	40 178	(41 680)	0	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	7 511	(272)	0
Wynik z pozycji wymiany	0	0	(4)	0	0	0
Stan na 30.09.2023	376 704	(383 874)	90 751	79 568	23 612	11 669 731

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki wyceniane przez rachunek zysków i strat	Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne całkowite dochody
Stan na 01.01.2022	28 397	(28 872)	95 042	127 499	362 992	11 485 351
Rozliczenie / sprzedaż / zakup / przeniesienie do portfela	214 404	(216 420)	85	(60 296)	(306 117)	(1 021 563)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(4 380)	0	0	(11 255)
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	28 604	768 719
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	4 613	(5 109)	0	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	4 854	12 503	0
Wynik z pozycji wymiany	0	0	8	0	0	0
Stan na 31.12.2022	247 414	(250 400)	90 755	72 057	97 982	11 221 252

6. RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

6.1. SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE

Na dzień 30 września 2023 r. Bank miał 19 849 umów kredytowych i dodatkowo 1 635 umów kredytowych z byłego Euro Banku będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. sprawy windykacyjnych), dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych (68% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 32% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 3 780,4 mln PLN oraz 260,4 mln CHF (portfel Banku Millennium: 3 467,9 mln PLN i 253 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 312,4 mln PLN i 7,4 mln CHF). Spośród 19 849 umów kredytowych w indywidualnych trwających obecnie sprawach 207 jest również przedmiotem sporu zbiorowego. Z ogólnej liczby indywidualnych postępowań przeciwko Bankowi około 2 000, czyli 10%, zostało wniesionych przez kredytobiorców, którzy już w sposób naturalny lub przedterminowy całkowicie spłacili kredyt lub posiadali kredyt przeliczony na złote w momencie wniesienia i nie posiadali ugody, a kolejne około 700 spraw dotyczy kredytów, które zostały w pełni spłacone od tego czasu (postępowania sądowe są długotrwałe).

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zwrotu zapłaconych rat kapitałowo-odsetkowych jako nienależnego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor.

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tym postępowaniu nie przyzna bezpośrednio członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tym postępowaniem wynosi 3 273. Spośród 3 273 umów kredytowych objętych postępowaniem zbiorowym 207 jest również przedmiotem indywidualnych trwających obecnie spraw sądowych, zawarto 770 ugód oraz zapadły 4 wyroki prawomocne (unieważnienie umowy kredytowej). W dniu 24 maja 2022 r. sąd wydał wyrok co do istoty sprawy oddalający powództwo w całości. W dniu 13 grudnia 2022 r. powód złożył apelację od wyroku z dnia 24 maja 2022 r.

Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 985 indywidualnych roszczeń (dodatkowo 236 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 007 (265), w 2021 r. wzrosła o 6 155 (423), w 2022 r. wzrosła o 5 752 (408), natomiast w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. wzrosła o 5 107 (444).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów została prawomocnie rozstrzygnięta niekorzystnie dla banków. Jeśli chodzi o Bank Millennium (włącznie z portfelem byłego Euro Banku), w okresie od roku 2015 do końca trzeciego kwartału 2023 r. ostatecznie rozstrzygnięto 2 570 spraw (2 493 w roszczeniach klientów wobec Banku i 77 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne) spośród których zawarto 726 ugód, 52 sprawy umorzono, 61 zostało rozstrzygniętych korzystnie dla Banku, a 1 731 zakończyło się wyrokiem niekorzystnym dotyczącym zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR. Bank składa apelacje od negatywnych orzeczeń sądu I instancji stwierdzających nieważność umowy kredytu. Bank podejmuje również odpowiednie działania prawne celem zabezpieczenia zwrotu kwot udostępnionych na podstawie umów kredytu.

Wartość brutto umów i pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych wniesionych przeciwko Bankowi (włącznie z portfelem byłego Euro Banku) na dzień 30.09.2023 r. wynosiła 6 257 mln zł (w tym pozostająca do spłaty kwota kapitału umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 814 mln zł).

Gdyby wszystkie umowy kredytowe zawarte przez Bank Millennium, będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez żadnego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 6 615 mln zł. Końcowe straty mogą być niższe lub wyższe w zależności od ostatecznej linii orzecznictwa sądowego w tym zakresie.

W okresie 9 miesięcy 2023 r. Bank utworzył 2 208,1 mln zł rezerw na portfel Banku Millennium oraz 155,7 mln zł na portfel byłego Euro Banku. Wartość bilansowa rezerw dla portfela Banku Millennium na koniec września 2023 r. ukształtowała się na poziomie 6 980,2 mln zł, a dla portfela byłego Euro Banku 536,0 mln zł.

Opracowana przez Bank metodologia liczenia rezerw na ryzyko prawne związane z kredytami indeksowanymi opiera się na następujących głównych parametrach:

- (1) liczbie bieżących spraw (w tym umów w ramach pozwu zbiorowego) i potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym. W zakresie zwiększenia liczby przyszłych spraw sądowych Bank monitoruje zachowanie klientów, śledzi trendy na rynku, komentarze ekspertów, co skutkowało dokonaniem korekty wcześniejszych założeń. W efekcie w metodologii liczenia rezerw na ryzyko prawne w przypadku kredytów aktywnych (kredyty z saldem pozostałym do spłaty na dzień złożenia pozwu) Bank zwiększył szacowany procent klientów posiadających aktywne umowy, którzy zdecydują lub zdecydowali się na pozew przeciwko Bankowi do 77% w porównaniu do 70% na koniec IIQ2023 roku. Na koniec września Bank posiadał 34 076 aktywnych umów kredytowych w CHF. Kolejne 20 355 umów było przedmiotem ugody z pożyczkobiorcami, a około 45 000 pożyczek zostało w pełni spłaconych w sposób naturalny lub przedterminowy, lub przeliczonych na złote polskie i nie było przedmiotem ugody. Na podstawie analizy statystycznej, w pełni spłaconym lub przeliczonym na złote kredytom, Bank przypisuje znacznie mniejsze prawdopodobieństwo bycia przedmiotem sprawy sądowej, W szczególności: a) Bank ocenia ryzyko związane z rozliczeniami zawartymi z klientami w przeszłości jako znikome b) z grupy kredytów, które zostały spłacone (w sposób naturalny lub przedterminowy, lub zamienione na kredyt złotowy) i nie były objęte ugodą, Bank zakłada, że ok. 1,3 tys. zdecyduje się w przyszłości pozwać Bank.
- (2) aktualnie oszacowanej kwocie potencjalnej straty Banku w przypadku wydania konkretnego wyroku sądowego,
- (3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądowego obliczanego na podstawie statystyk orzeczeń w sprawach, w których Bank jest stroną oraz uzyskanych opinii prawnych,
- (4) zgodnie z opiniami prawnymi Bank nie uwzględnia w metodologii naliczania rezerw elementu związanego z potencjalnym roszczeniem o wynagrodzenie dla klienta w związku z dokonywanymi przez niego spłatami,
- (5) szacunkach związanych z polubownymi ugodami z klientami zawieranymi na drodze sądowej lub pozasądowej:
 - a. Bank zakłada 12% prawdopodobieństwo powodzenia zawarcia ugody w ramach negocjacji prowadzonych z klientami w toku postępowania sądowego,
 - b. negocjacje zarówno na drodze sądowej jak i pozasądowej są prowadzone indywidualnie i mogą być w każdej chwili przerwane przez Bank,
 - c. z uwagi na poniesione już w przeszłości duże wysiłki negocjacyjne, maleje prawdopodobieństwo sukcesu w tych negocjacjach w przyszłości a ich koszty mogą wzrosnąć, jednocześnie większość klientów miała już kontakt z Bankiem w sprawie ewentualnego negocjowania konwersji kredytów na złotówki, więc na chwilę obecną Bank przyjmuje konserwatywne podejście przy uwzględnianiu potencjalnego wpływu tego czynnika.

Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych udzielonych przez Bank Millennium zmniejszyła się o 20 355: w 2020 r. o 1 362, w 2021 r. o 8 450, w 2022 r. o 7 943 i w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. o 2 600. Na koniec trzeciego kwartału 2023 roku Bank posiadał 34 076 aktywnych walutowych kredytów hipotecznych. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły 1 220 mln zł: 44,4 mln zł w 2020 r., 364,6 mln zł w 2021 r., 515,2 mln zł w 2022 r. oraz 295,8 mln zł w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. i są prezentowane głównie w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” oraz „Wynik z tytułu modyfikacji” w Rachunku zysków i strat (wartości kosztów obciążających poszczególne pozycje Rachunku zysków i strat z tytułu zawieranych ugód zaprezentowano w **nocie (10) w Rozdziale 4 Noty do Sprawozdania Finansowego**).

Ryzyko prawne portfela byłego Euro Banku jest w pełni pokryte Umową w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącą Portfela CHF, zawartą z Société Générale S.A.

Bank przeanalizował wrażliwość metodologii obliczania rezerw, w przypadku której zmiana parametrów wpłynęłaby na wartość szacowanej straty związanej z ryzykiem prawnym sporu:

Parametr	Scenariusz	Wpływ na stratę
Zmiana w liczbie przyjmowanych w założeniach sporów sądowych	Dodatkowo do przyjętej w założeniach liczbie, 1000 nowych klientów składa pozew sądowy przeciwko Bankowi	173 mln zł
Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy	Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy przez Bank o 1 p.p.	70 mln zł
Zmiana prawdopodobieństwa sukcesu negocjacyjnego z klientem będącym w sporze sądowym	Zmiana prawdopodobieństwa o 1 p.p.	21 mln zł

W dniu 8 grudnia 2020 roku p. Jacek Jastrzębski, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), zaproponował wprowadzenie rozwiązania „sektorowego” w kwestii ryzyka związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi dla całego sektora. Rozwiązanie polegałoby na oferowaniu przez banki swoim klientom możliwości dobrowolnego przystępowania do porozumień, na podstawie których klient zawierałby z bankiem ugodę, tak jakby jego kredyt od samego początku był kredytem złotowym oprocentowanym za pomocą odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takiego kredytu. Bank nie podjął decyzji o wdrożeniu tego rozwiązania, ale nie może wykluczyć jego wdrożenia w przyszłości. Decyzja o powszechnym wdrożeniu tego rozwiązania mogłaby wiązać się z koniecznością utworzenia z góry rezerw na straty wynikające z przewalutowania kredytów hipotecznych w CHF. Bank w praktyce wykorzystuje elementy takiego rozwiązania przy wielu indywidualnych negocjacjach z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych, w tym również w toku postępowań sądowych.

Ze względu na okoliczności wynikające z wyroku TSUE z 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21 (opisane poniżej) możliwość wdrożenia rozwiązania KNF jest niska.

Należy również nadmienić, że na 30.09.2023 Bank musiał utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych w związku z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (bufor walutowy Filaru II) w wysokości 1,95 p.p. (1,94 p.p. na poziomie Grupy), z których część została alokowana na ryzyko operacyjne/prawne.

Istotne dla oceny ryzyka rozstrzygnięcia TSUE i Sądu Najwyższego

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

3 października 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-260/18 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Wyrok TSUE w zakresie dokonanej w nim interpretacji prawa Unii Europejskiej jest wiążący dla sądów krajowych. Orzeczenie to interpretowało art. 6 dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia wspomniany przepis musi być interpretowany w taki sposób, że (i) sąd krajowy może unieważnić umowę kredytową, jeśli usunięcie nieuczciwych warunków wykrytych w tej umowie zmieniłoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji klienta wynikające z unieważnienia umowy należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub dających się przewidzieć w czasie, kiedy powstał spór, a co do tego, czy konsument chce utrzymać umowę, decyduje jego wola; (iii) artykuł 6 dyrektywy wyklucza wypełnianie luk w umowie spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków umowy wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa o charakterze ogólnym lub przyjętych zwyczajów; (iv) artykuł 6 dyrektywy wyklucza utrzymanie nieuczciwych warunków umowy, jeśli konsument nie zgodził się na utrzymanie takich warunków. Można zauważyć, że TSUE poddał w wątpliwość możliwość dalszej realizacji umowy kredytowej w PLN przy utrzymaniu obliczania odsetek zgodnie z LIBOR.

Wyrok TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał wcześniej, że warunek umowy ma charakter abuzywny. Wyłączną prerogatywą sądów krajowych jest ocena, w trakcie postępowania sądowego, czy dany warunek umowy może być uważany za abuzywny w danych okolicznościach sprawy.

29 kwietnia 2021 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-19/20 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie przeciwko ex- BPH S.A. TSUE stwierdził że:

(i) sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody. Jednakże z dyrektywy Rady 93/13 nie wynika, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru pierwotnego warunku umownego miałoby co do zasady skutek w postaci unieważnienia umowy, jeśli zmiana tego warunku pozwala na przywrócenie równowagi między obowiązkami i prawami tych stron wynikającymi z umowy i na usunięcie wady obciążającej ten warunek.

(ii) sąd krajowy może usunąć jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel dyrektywy Rady 93/13 jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Jednocześnie, przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

(iii) skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

(iv) sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, obowiązany jest poinformować konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradyktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

W dniu 18 listopada 2021r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawie C-212/20 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. TSUE stwierdził, że:

i) Treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę.

ii) Sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nie może dokonać wykładni tego warunku w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron.

W dniu 10 czerwca 2021r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał postanowienie w sprawie C-198/20 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie w sprawie przeciwko Santander Bank Polska SA. TSUE stwierdził, że ochrona przewidziana w dyrektywie Rady 93/13/EWG przysługuje każdemu konsumentowi, a nie tylko temu, którego można uznać za „właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego przeciętnego konsumenta”.

W dniu 8 września 2022r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawach połączonych C-80/21, C-81/21, C-82/21 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie w sprawach przeciwko Deutsche Bank SA oraz mBank SA. TSUE stwierdził, że:

i) Sąd krajowy może stwierdzić nieuczciwy charakter części warunku umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, które nadają mu nieuczciwy charakter, jeżeli takie usunięcie nie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku, który ma wpływ na jego istotę, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

ii) Sąd krajowy nie może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, która to nieważność nie pociąga za sobą nieważności tej umowy w całości, zastąpić ten warunek przepisem dyspozytywnym prawa krajowego.

iii) Sąd krajowy nie może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowny, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

iv) Dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia konsumenta, mającego na celu uzyskanie zwrotu kwot nienależnie wypłaconych przedsiębiorcy w wykonaniu nieuczciwego warunku umowy kredytu, nie rozpoczyna biegu w dniu każdego świadczenia wykonanego przez konsumenta, jeśli konsument nie był w stanie w tym dniu samodzielnie dokonać oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego lub nie powziął wiedzy o nieuczciwym charakterze tego warunku i bez uwzględnienia okoliczności, że umowa przewidywała okres spłaty - w niniejszym przypadku trzydziestoletni - znacznie przekraczający dziesięcioletni ustawowy termin przedawnienia.

W dniu 16 marca 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą C-6/22 na skutek pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w sprawie przeciwko byłemu Getin Bankowi S.A. W wyroku TSUE orzekł, że:

i) w wypadku unieważnienia umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą ze względu na nieuczciwy charakter jednego z jej warunków do państw członkowskich należy uregulowanie, w drodze ich prawa krajowego, skutków tego unieważnienia, z poszanowaniem ochrony przyznanej konsumentowi przez Dyrektywę, w szczególności poprzez zagwarantowanie przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej konsument ten znajdowałby się w braku takiego nieuczciwego warunku;

ii) sąd krajowy nie może: 1) badać z urzędu, z pominięciem zakresu uprawnień przyznanych mu w tym względzie przez prawo krajowe, sytuację majątkową konsumenta, który zażądał unieważnienia umowy wiążącej go z przedsiębiorcą ze względu na istnienie nieuczciwego warunku, bez którego umowa nie może nadal być prawnie wiążąca, nawet jeśli owo unieważnienie może narazić konsumenta na szczególnie szkodliwe konsekwencje; 2) odmówić stwierdzenia unieważnienia umowy, w sytuacji gdy konsument wyraźnie o to się zwrócił i został poinformowany w sposób obiektywny i wyczerpujący o konsekwencjach prawnych i szczególnie szkodliwych dla niego skutkach gospodarczych;

iii) sąd krajowy nie może po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem zarządzić lukom wynikającym z usunięcia nieuczciwego warunku zawartego w tej umowie poprzez zastosowanie przepisu prawa krajowego niemającego charakteru przepisu dyspozytywnego. Jednakże do sądu krajowego należy podjęcie, przy uwzględnieniu całości prawa krajowego, wszelkich środków niezbędnych dla ochrony konsumenta przed szczególnie szkodliwymi konsekwencjami, jakie mogłoby dla niego mieć unieważnienie umowy.

W dniu 8 czerwca 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą C-570/21 na skutek pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w sprawie przeciwko byłemu Getin Noble Bankowi S.A. W wyroku TSUE orzekł, że:

i) w pojęciu „konsumenta” w rozumieniu Dyrektywy 93/13 mieści się osoba, która zawarła umowę kredytu do użytku częściowo związanego z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, a w części niezwiązanego z tą działalnością, wspólnie z innym kredytobiorcą, który nie działał w ramach swojej działalności gospodarczej lub zawodowej, jeżeli cel działalności gospodarczej lub zawodowej jest tak ograniczony, że nie jest on dominujący w ogólnym kontekście tej umowy.

ii) w celu ustalenia, czy dana osoba jest objęta zakresem pojęcia „konsumenta” w rozumieniu Dyrektywy 93/13, a w szczególności, czy gospodarczy cel umowy kredytu zawartej przez tę osobę jest tak ograniczony, że nie jest on dominujący w ogólnym kontekście tej umowy, sąd odsyłający jest zobowiązany uwzględnić wszystkie istotne okoliczności towarzyszące tej umowie, zarówno ilościowe, jak i jakościowe, takie jak w szczególności podział wykorzystania pożyczonego kapitału na działalność zawodową i pozazawodową, a w przypadku większej liczby kredytobiorców okoliczność, że tylko jeden z nich realizuje cel gospodarczy lub że kredytodawca uzależnił udzielenie kredytu przeznaczonego na cele konsumenckie od częściowego przeznaczenia pożyczonej kwoty na spłatę długów związanych z działalnością gospodarczą lub zawodową.

W wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 15 czerwca 2023 r. wydanym w sprawie C-287/22 na skutek pytania prejudycjalnego skierowanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko byłemu Getin Noble Bankowi S.A., stwierdzono, że sąd krajowy nie może oddalić złożonego przez konsumenta wniosku o zastosowanie środków tymczasowych mających na celu zawieszenie, w oczekiwaniu na ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie unieważnienia zawartej przez tego konsumenta umowy kredytu ze względu na to, że owa umowa kredytu zawiera nieuczciwe warunki, spłaty rat miesięcznych należnych na podstawie wspomnianej umowy kredytu, w sytuacji gdy zastosowanie takich środków tymczasowych jest konieczne dla zapewnienia pełnej skuteczności tego orzeczenia.

W dniu 15 czerwca 2023 r. TSUE wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygn. C-520/21, w następstwie pytań prejudycjalnych zadanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Bankowi Millennium, w którym wskazał, że Dyrektywa 93/13 nie reguluje wyraźnie skutków nieważności umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem po usunięciu zawartych w niej nieuczciwych warunków. Jednocześnie stwierdził, że:

i) przepisy Dyrektywy 93/13 nie stoją na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą konsument ma prawo żądać od instytucji kredytowej rekompensaty wykraczającej poza zwrot miesięcznych rat i kosztów zapłaconych z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty, pod warunkiem poszanowania celów dyrektywy 93/13 i zasady proporcjonalności,

ii) przepisy Dyrektywy 93/13 stoją na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą instytucja kredytowa ma prawo żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty.

W dniu 21 września 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą C-139/22 zadanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko mBankowi. Trybunał orzekł, że:

1) przepisy Dyrektywy Rady 93/13 nie stoją na przeszkodzie temu, by warunek umowny, który nie był indywidualnie negocjowany, został uznany przez właściwe organy krajowe za nieuczciwy z tego tylko powodu, że jego treść jest równoznaczna z treścią postanowienia wzorca umowy wpisanego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych;

2) przepisy Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że postanowienie umowy, które ze względu na warunki wykonania niektórych przewidzianych w nim zobowiązań danego konsumenta należy uznać za nieuczciwe, nie może utracić takiego charakteru z powodu innego postanowienia tej umowy, które przewiduje możliwość wykonania przez tego konsumenta tych zobowiązań na innych warunkach;

3) przepisy Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że przedsiębiorca ma obowiązek poinformowania zainteresowanego konsumenta o istotnych cechach zawartej z nim umowy oraz o ryzyku związanym z tą umową, i to nawet wówczas, gdy ów konsument jest jego pracownikiem i posiada odpowiednią wiedzę w dziedzinie wspomnianej umowy.

Orzecznictwo Polskiego Sądu Najwyższego

7 maja 2021 Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego wydał uchwałę której nadał moc zasady prawnej zgodnie z którą:

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385(1) § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

W dniu 28 kwietnia 2022 r. Sąd Najwyższy wydał uchwałę (III CZP 40/22), w której wskazał, że w sporach z konsumentem przepis art. 358(1) k.c. stanowi przepis szczególny wobec art. 353(1) k.c., co oznacza, że w przypadku, gdy zachodzą przesłanki zastosowania obu przepisów, sąd powinien zastosować przepis szczególny i orzec trwałą bezskuteczność postanowienia umownego, a nie jego nieważność. Przedmiotowe orzeczenie Sądu Najwyższego należy postrzegać jako istotnie ograniczające ryzyko przedawnienia roszczeń banku o zwrot kapitału.

Skutkiem uchwały SN z 7 maja 2021 r. jest stwierdzenie, że bankowi przysługuje zwrot świadczenia pieniężnego spełnionego przez bank w wykonaniu trwale bezskutecznej umowy. Biorąc pod uwagę niepewność co do momentu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczeń banku, Bank w celu ochrony swoich interesów kieruje przeciwko kredytobiorcom pozostającym w sporze sądowym z bankiem pozwy o zapłatę. Żądanie pozwu obejmuje roszczenie o zwrot kapitału udostępnionego kredytobiorcy na podstawie umowy. Po wyroku TSUE z 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21 wydaje się, że kwestią wymagającą dalszej analizy jest to, czy zwrot pierwotnie wypłaconego kapitału powinien nastąpić według wartości nominalnej, czy z uwzględnieniem utraty siły nabywczej pieniądza. Do dnia 30 września 2023 r. Bank skierował przeciwko kredytobiorcom 4,8 tysięcy pozwów.

W tym kontekście, biorąc pod uwagę ostatnią niekorzystną ewolucję w orzecznictwie w zakresie walutowych kredytów hipotecznych, Bank będzie musiał regularnie dokonywać oceny i być może konieczne będzie dalsze zwiększanie salda rezerw dedykowanych na spory sądowe, w przypadku kontynuacji tego trendu.

6.2. ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPLYW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY

Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne odnoszące się do walutowych kredytów hipotecznych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozpatrywanych sporów, co może doprowadzić do pojawienia się dalszych interpretacji, które byłyby istotne dla oceny ryzyka związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Kolejne wnioski o wyjaśnienie i orzeczenie skierowane do TSUE i polskiego Sadu Najwyższego zostały już złożone i mogą być dalej składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

Pytania prejudycjalne skierowane do TSUE

Dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie z powództwa Banku przeciwko kredytobiorcy o zapłatę - zwrot udostępnionego kredytobiorcy na podstawie nieważnej umowy kapitału oraz równowartości korzyści związanej z korzystaniem przez kredytobiorcę z kapitału, sąd skierował do TSUE pytanie prejudycjalne czy w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, bank oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (kapitału kredytu) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, może domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia. Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą C-756/22. Uwzględniając stanowisko TSUE w wyroku C-520/21 istnieją wątpliwości, czy zostanie ona merytorycznie rozstrzygnięta.

Pod ocenę TSUE na skutek pytań prejudycjalnych Sądu Okręgowego w Warszawie poddano również kwestię dopuszczalności formułowania przez banki roszczeń o waloryzację kwot udostępnionych kredytobiorcom na podstawie umów kredytu uznanych za nieważne (sprawy C-113/23 oraz C-488/23). Kwestia dopuszczalności roszczeń waloryzacyjnych banku pozostaje obecnie nierozstrzygnięta w orzecznictwie sądów polskich, w związku z czym wyroki TSUE we wskazanych sprawach będą miały doniosłe znaczenie dla określenia zakresu roszczeń banku po unieważnieniu umowy kredytu.

Ponadto, przedmiotem analizy TSUE, skutkiem pytań Sadu Okręgowego w Warszawie pozostają zagadnienia związane z okresem przedawnienia roszczeń restytucyjnych Banku oraz klienta będących następstwem upadku umowy kredytowej (sprawy C-28/22; C-140/22). Interpretacje prawne w tych sprawach mogą mieć szczególnie doniosłe znaczenie dla roszczeń banku co do początku biegu terminu przedawnienia jego roszczeń eliminując lub potwierdzając ryzyko uznania jego roszczeń za przedawnione w danej sprawie.

Dodatkowo w TSUE toczą się inne postępowania dotyczące zagadnień związanych ze sprawami kredytów indeksowanych do waluty obcej, w tym dotyczące m.in. dopuszczalności stosowania przez bank prawa zatrzymania (C-424/22), momentu początkowego naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie od roszczeń klienta wynikających z nieważnej umowy (C-348/23), objęcia statusem konsumenta osoby, która zawarła umowę kredytu, aby w celach inwestycyjnych nabyć nieruchomość (C-347/23). Odpowiedzi na te pytania będą miały wpływ na poszczególne elementy spraw sądowych, których przedmiotem są kredyty indeksowane do waluty obcej.

W dniu 6 października 2023 r. Sąd Najwyższy wystąpił do TSUE z kolejnym pytaniem dot. dopuszczalności stosowania prawa zatrzymania. Pytanie zmierza do ustalenia czy przepisy Dyrektywy 93/13 sprzeciwiają się zastrzeżeniu w wyroku zasądzającym na rzecz konsumenta zwrot kwot zapłaconych w wykonaniu nieważnej umowy, że zapłata kwot przez instytucję finansową nastąpi po zaoferowaniu przez konsumenta zwrotu udostępnionego kapitału kredytu.

Pomimo szerokiego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach dotyczących kredytów indeksowanych do waluty obcej, sądy polskie nadal kierują do TSUE kolejne pytania prejudycjalne dotyczące poszczególnych zagadnień związanych z przedmiotowymi sporami, nie można zatem wykluczyć, że na skutek odpowiedzi TSUE na zadawane pytania prejudycjalne wykształcą się nowe kierunki orzecznicze, których na dzień sporządzenia raportu nie można wiarygodnie przewidzieć.

Zagadnienia prawne skierowane do SN

29 stycznia 2021 r. opublikowano zbiór pytań, z którymi Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła się do Izby Cywilnej SN w pełnym składzie, co może mieć istotne konsekwencje w zakresie wyjaśnienia istotnych aspektów orzeczeń sądowych i ich konsekwencji. Izbę Cywilną Sądu Najwyższego poproszono o odpowiedź na pytania na temat kluczowych spraw dotyczących umów walutowych kredytów hipotecznych: (i) czy jest dopuszczalne zastąpienie - przepisami prawnymi lub normą zwyczajową - abuzywnych przepisów umowy odnoszących się do ustalania kursu walutowego; ponadto (ii) czy w przypadku niemożności ustalenia kursu walutowego waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego - jest dopuszczalne, by umowa była ważna w pozostałym zakresie; jak również (iii) czy w przypadku nieważności kredytu CHF, stosowałyby się teoria salda (powstaje pojedyncze roszczenie które odpowiada różnicy roszczenia banku i roszczenia klienta) lub teoria dwóch kondycji (odrębnie roszczenie banku i roszczenie klienta, które powinny zostać rozstrzygnięte odrębnie). Sąd Najwyższy poproszono również o odpowiedź na pytanie, (iv) od którego momentu rozpoczyna bieg okres przedawnienia w przypadku roszczenia banku o spłatę kwot wypłaconych jako kredyt i (v) czy banki oraz konsumenci mogą otrzymać wynagrodzenie za wykorzystanie swoich środków pieniężnych przez drugą stronę.

11 maja 2021 Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się o opinie na temat kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich to pięciu instytucji, w tym do Narodowego Banku Polskiego (NBP), Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Finansowego.

Stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Finansowego są generalnie korzystne dla konsumentów, natomiast NBP i UKNF prezentują stanowisko bardziej wyważone, zawierające sprawiedliwe zasady traktowania kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w walutach obcych w porównaniu do sytuacji kredytobiorców złotych, a także wyważone aspekty ekonomiczne dotyczące rozwiązania problemu, które mogłyby zostać rozważone przez Sąd Najwyższy.

W toku kolejnego posiedzenia w dniu 2 września 2021 r., Sąd Najwyższy nie ustosunkował się do odpowiedzi na zadane pytania i nie jest znany nowy termin posiedzenia.

Z zakresem rozliczeń pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą po upadku umowy kredytowej związane jest również zagadnienie prawne skierowane do siedmioosobowego składu Sądu Najwyższego (sygn. III CZP 54/21). Termin rozpoznania sprawy nie został jeszcze wyznaczony.

Ze względu na złożoność i niepewność co do wyniku spraw sądowych, w tym z tytułu kontr-pozwów lub innych rozwiązań negocjacyjnych albo potencjalnych orzeczeń Sądu Najwyższego lub Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, na dzień publikacji sprawozdania finansowego trudno jest wiarygodnie oszacować ostateczne skutki różnych potencjalnych rozwiązań.

Obszarem dotychczas nierozstrzygniętym w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego jest również kwestia dopuszczalności roszczeń kredytobiorców w przypadku nieważności umowy kredytu o zapłatę kwot wykraczających poza zwrot miesięcznych rat i kosztów zapłaconych z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty, która w świetle wyroku TSUE z 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21 pozostaje niewykluczona. Ze względu na niepewność co do kierunku orzecznictwa w tym zakresie, na dzień publikacji raportu trudno jest wiarygodnie ocenić skutki potencjalnych rozstrzygnięć.

7. INFORMACJE DODATKOWE

7.1. EMISJE, WYKUP LUB SPŁATY INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH LUB KAPITAŁOWYCH

W trakcie 9 miesięcy zakończonych 30 września 2023 roku zobowiązania Banku z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wzrosły o 2 326,7 mln zł i ich saldo na ten dzień wyniosło 2 570,4 mln zł. Wzrost tych zobowiązań wynika przede wszystkim z emisji nieuprzywilejowanych senioralnych obligacji, notowanych na giełdzie w Luksemburgu, o łącznej wartości 500 mln euro (400 mln euro wyemitowane w dniu 18 września 2023 r. oraz 100 mln euro w dniu 27 września 2023 r., o czym Bank szczegółowo informował w raportach bieżących odpowiednio nr 27/2023 oraz nr 30/2023). Wszystkie wyemitowane obligacje zapadają w dniu 18 września 2027 r. (z możliwością wcześniejszego wykupu 18 września 2026 r.).

7.2. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE

Struktura zobowiązań pozabilansowych przedstawiała się następująco:

w tysiącach zł	30.09.2023	30.06.2023	31.12.2022	30.09.2022
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	17 490 786	16 564 605	16 365 564	16 453 271
Zobowiązania udzielone:	14 487 463	13 938 435	14 030 294	13 778 422
finansowe	12 747 692	12 229 440	11 610 683	11 163 434
gwarancyjne	1 739 771	1 708 995	2 419 611	2 614 988
Zobowiązania otrzymane:	3 003 323	2 626 170	2 335 270	2 674 849
finansowe	9 410	11 081	6 884	299 680
gwarancyjne	2 993 913	2 615 089	2 328 386	2 375 169

7.3. REFORMA WSKAŹNIKÓW REFERENCYJNYCH

1. WIBOR

W maju 2022 polski rząd zapowiedział zastąpienie WIBOR-u inną (niższą) stawką od 1 stycznia 2023 roku. W czerwcu 2022 powstała Grupa Robocza, w skład której weszły banki komercyjne, GPW Benchmark (Administrator WIBOR), KNF.

W lipcu 2022 r. w związku z planowaną reformą wskaźników referencyjnych w Polsce, powołana została Narodowa Grupa Robocza ds. reformy stawek referencyjnych (NGR). Celem prac NGR jest m.in. wprowadzenie nowego wskaźnika referencyjnego stóp procentowych i zastąpienie nim obecnie stosowanego wskaźnika WIBOR w sposób bezpieczny i zgodny z BMR, w tym w szczególności zapewniając wiarygodność, przejrzystość i rzetelność opracowania i stosowania nowego wskaźnika referencyjnego.

W skład Narodowej Grupy Roboczej wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Narodowego Banku Polskiego, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, Banku Gospodarstwa Krajowego, GPW Benchmark, a także przedstawiciele banków, towarzystw funduszy inwestycyjnych, zakładów ubezpieczeń, firm faktoringowych i leasingowych, podmiotów będących emitentami obligacji, w tym korporacyjnych i komunalnych, izb rozliczeniowych.

Prace Narodowej Grupy Roboczej są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Sterujący, w skład, którego wchodzi przedstawiciele kluczowych instytucji: Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Ministerstwa Finansów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, a także GPW Benchmark - administratora stóp referencyjnych - oraz Związku Banków Polskich.

Działania NGR prowadzone są w formule projektowej w której wyodrębnione zostały strumienie projektowe i w których pracach aktywnie uczestniczą przedstawiciele Banku Millennium.

Narodowa Grupa Robocza wybrała indeks WIRON jako kluczowy wskaźnik stóp procentowych w ramach BMR do stosowania w umowach finansowych i instrumentach finansowych.

Ponadto Bank Millennium S.A. powołał uchwałą Zarządu Banku z dnia 24 sierpnia 2022r. projekt wewnętrzny podlegający pod Zarząd (Wiceprezesa Zarządu - CFO oraz Członka Zarządu nadzorującego m.in. obszar produktów detalicznych i korporacyjnych), w celu należytego zarządzania procesem tranzykcji wskaźnika WIBOR na WIRON i realizacji prac zgodnie z mapą drogową. W pracach tych uczestniczą przedstawiciele wielu jednostek organizacyjnych Banku w tym w szczególności odpowiedzialni za obszary produktowe oraz kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem, w tym w szczególności, ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem operacyjnym. Struktura projektu uwzględnia podział na strumienie obejmujące produkty i procesy, w których występuje element stosowania wskaźnika referencyjnego WIBOR, zarządzanie projektem przez dedykowanego menadżera projektu oraz cykliczne raportowanie statusów w zakresie poszczególnych strumieni. W obecnej fazie projektu, w Banku trwają intensywne prace związane z dostosowaniem infrastruktury technologicznej, jak również obejmujące przygotowanie procesów wewnętrznych oraz dokumentacji.

Bank stosuje wskaźnik referencyjny WIBOR w następujących produktach (w mln PLN):

- kredyty hipoteczne: **26 433.66** kredyty oparte na stawce WIBOR (z wyłączeniem kredytów hipotecznych o wartości **8 698.44** obecnie o okresowo stałym oprocentowaniu, w przypadku których klienci mają możliwość przejścia na zmienną stopę procentową indeksowaną do WIBOR po upływie obowiązywania okresowo stałej stopy procentowej);
- produkty kredytowe i produkty faktoringowe oraz dyskontowe dla przedsiębiorstw: **18 695.03**;
- instrumenty dłużne (**4 740.90**):
 - Aktywa: 2 968.40
 - Pasywa: 1 772.50
- instrumenty pochodne: **20 412.73**.

Bank wykorzystuje również instrumenty oparte o wskaźniki referencyjne WIBOR w rachunkowości zabezpieczeń, szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz sposobu prezentacji wyniku na tych transakcjach są przedstawione w nocie 16 „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” w Rozdziale 4 „Noty do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego”.

Bank Millennium S.A. pracuje nad analizą ryzyk i monitoruje je na bieżąco. Ponadto, zgodnie z Mapą Drogową zdarzenie regulacyjne powinno nastąpić w Q3/Q4 2023 jednakże brak jest aktualnie informacji w zakresie potencjalnego zdarzenia regulacyjnego, o którym mowa w art. 23c ust. 1 BMR oraz brak jest chociażby projektu rozporządzenia Ministra Finansów, o którym mowa w art. 61c ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym dotyczącego zamiennika lub choćby projektu takiego rozporządzenia i tym samym informacji: czy Minister Finansów wyznaczy jeden czy kilka zamienników WIBOR, o wysokości spreadu korygującego lub sposobie wyliczenia tego spreadu, czy wprowadzone zostaną odpowiednie zmiany dostosowawcze z tym związane (a jeżeli tak, to jakie), jak również brak jest rynku instrumentów zabezpieczających. Zatem biorąc pod uwagę obecny etap prac Narodowej Grupy Roboczej i realizacji mapy drogowej, aktualnie nie jest możliwe oszacowanie skutków finansowych reformy wskaźnika WIBOR.

W marcu 2023, Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych przyjął rekomendacje dotyczące nowych produktów, zarówno bankowych, leasingowych, jak i faktoringowych, a także wcześniej opublikowane dotyczące obligacji i instrumentów pochodnych.

W lipcu 2023, KS NGR przyjął Rekomendację w zakresie zastosowania stawki zastępczej dla wskaźnika referencyjnego WIBOR w instrumentach pochodnych stopy procentowej. Rekomendacja przedstawia zalecaną metodę zastąpienia wskaźnika referencyjnego WIBOR Alternatywnym wskaźnikiem referencyjnym w Instrumentach pochodnych stopy procentowej WIBOR w sytuacji wystąpienia Zdarzenia regulacyjnego o charakterze trwałym.

W sierpniu 2023, KS NGR przyjął Rekomendację w zakresie zasad i sposobów konwersji emisji papierów dłużnych, w których stosowany jest WIBOR. Rekomendacja została przygotowana przy założeniu wystąpienia Zdarzenia regulacyjnego, tj. zdarzenia skutkującego zaprzestaniem opracowywania wskaźnika referencyjnego WIBOR (zgodnie z przyjętą Mapą Drogową gotowość do zaprzestania i publikacji Stawek Referencyjnych WIBID i WIBOR powinna nastąpić w 2025 roku).

W dniu 25 października 2023 r. opublikowana została informacja KS NGR w sprawie zmian w oczekiwanej Mapie Drogowej reformy wskaźników referencyjnych. Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych podjął decyzję o zmianie maksymalnych terminów realizacji Mapy Drogowej i wskazał finalny moment konwersji na koniec 2027 r.

2. LIBOR USD

Bank stosuje wskaźnik referencyjny LIBOR USD w następujących produktach (w mln PLN):

- Bankowość detaliczna/portfel kredytów hipotecznych:3,47;

W dniu 3 kwietnia 2023 r. Brytyjski organ nadzoru, czyli Financial Conduct Authority nadzorujący ICE Benchmark Administration Limited ogłosił decyzję dotyczącą przyszłości LIBOR USD 3M oraz LIBOR USD 6M. Organ wskazał, że LIBOR USD 3M oraz LIBOR USD 6M będą nadal wyznaczane i publikowane po 30 czerwca 2023 r. przy zastosowaniu zmienionej metodologii tzw. „syntetycznej”, najprawdopodobniej do 30 września 2024 r. Biorąc pod uwagę marginalną liczbę takich umów w portfelu Banku, Bank podejmuje starania w celu wdrożenia indywidualnego podejścia do każdej z tych umów.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
26.10.2023	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
26.10.2023	Jarostaw Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym